

Torsdagen den 3 mars

Kl. 12.00–18.52

---

§ 1 Val av ordförande i Valprövningsnämnden

Val av ordförande i Valprövningsnämnden företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag, för tiden till dess nytt val skulle äga rum i början av nästa valperiod, till

ordförande i Valprövningsnämnden
Annika Sandström, kammarrättslagman

§ 2 Val av ersättare för ordföranden i Valprövningsnämnden

Val av ersättare för ordföranden i Valprövningsnämnden företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag, för tiden till dess nytt val skulle äga rum i början av nästa valperiod, till

ersättare för ordföranden i Valprövningsnämnden
Svante O Johansson, justitieråd

§ 3 Val av ersättare för ordföranden i riksdagens överklagandenämnd

Val av ersättare för ordföranden i riksdagens överklagandenämnd företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag, för tiden till dess nytt val skulle äga rum i början av nästa valperiod, till

ersättare för ordföranden i riksdagens överklagandenämnd
Svante O Johansson, justitieråd

§ 4 Avsägelse

Tjänstgörande ålderspresidenten meddelade att *Erik Andersson (M)* avsagt sig uppdraget som suppleant i skatteutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tjänstgörande ålderspresidenten anmälde att utdrag ur prot. 2015/16:24 för tisdagen den 1 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:406

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:406 Alkobommar i svenska hamnar
av *Erik Andersson (M)*

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 april 2016.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 1 mars 2016

Näringsdepartementet

Anna Johansson (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2015/16:408

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:408 Tidsplan för alkbommar i svenska hamnar
av *Sten Bergheden (M)*

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 april 2016.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 1 mars 2016

Näringsdepartementet

Anna Johansson (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:421 Kärnkraftssäkerhet

av Allan Widman (L)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 mars 2016.

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 2 mars 2016

Utbildningsdepartementet

Helene Hellmark Knutsson

Interpellation 2015/16:423

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:423 Kvotering inom brandkåren

av Kent Ekeröth (SD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 18 mars.

Stockholm den 29 februari

Justitiedepartementet

Anders Ygeman (S)

Enligt uppdrag

Mikael Forsgren

Rättschef

Interpellation 2015/16:433

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:433 Kalkutvinning på norra Gotland

av Jesper Skalberg Karlsson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 mars 2016.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 1 mars 2016

Näringsdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 7 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

KOM(2016) 52 till näringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 27 april*.

Anf. 1 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru ålderspresident! Vi ska i dag debattera och fatta beslut i frågor som rör ensamkommande barn. Det är barn som har kommit till vårt land utan vårdnadshavare. Några har blivit ivägskickade av desperata föräldrar som hoppas att åtminstone en i familjen ska överleva. Några har lämnat föräldrar och syskon och hoppas att de genom att ta sig hit ska kunna hjälpa hela familjen, kanske genom att plugga hårt, jobba och försörja sig och skicka hem pengar, eller återförenas med dem. En del av dem har påbörjat resan tillsammans med familjen men skilts från den på vägen hit. Antingen har de tappat bort varandra eller i värsta fall har de sett syskon och föräldrar dö på den farofyllda resan hit.

Under 2015 kom mer än 35 000 barn till Sverige ensamma utan vårdnadshavare och sökte asyl. De flesta av barnen har kommit upp i tonåren. De är mellan 13 och 18 år. Men det finns också många yngre barn. 2 563 barn var 12 år eller yngre. Det är små barn. Hittills i år har betydligt färre kommit. Under januari kom 638 barn utan vårdnadshavare. Under hela februari var det 185 barn.

Fru ålderspresident! Det blir lätt ett rabblande av siffror – det låter så – och det är inte min avsikt. Det är viktigt att vi hela tiden kommer ihåg att det handlar om enskilda barn. Var och en av dem som kommer är ett barn, på de allra flesta sätt en helt vanlig unge – men en unge som har varit med om fruktansvärda saker. Det är fråga om redan utsatta små barn och tonåringar som riskerar att drabbas av våld, osäkerhet och otrygghet även när de har kommit hit till Sverige.

Under de senaste veckorna har vi nästan dagligen hört oroväckande rapporter om förhållandena när barnen har kommit hit till det som skulle vara en trygg plats. Och det är vårt ansvar. Vi kan inte göra ogjort det som hänt dem innan de kom hit. Vi kan såklart på andra områden försöka hjälpa till att hindra det krig som i de flesta fall är orsaken till att de har tvingats fly. Men även om vi inte kan göra kriget ogjort är det vårt ansvar vad vi gör när de har kommit hit. Det är vad som händer här och nu som är mest avgörande för deras framtid.

Redan i höstas larmade flera kommuner och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap om att situationen på flera håll höll på att bli ohållbar. Under hösten 2015 tog Inspektionen för vård och omsorg emot lex Sarah-anmälningar från kommunerna av slag som var helt nya.

Kommuner angav att de själva inte förmått leva upp till lagstiftningen. De hade inte förutsättningar att följa de lagar och regler som vi har sagt ska gälla de mest utsatta barnen. Särskilt allvarlig angav de att situationen var för just ensamkommande barn och unga.

För att möta barnens behov och rättigheter behövs det fler socialsekreterare, gode män och familjehem. För de äldre ungdomarna behövs ett stort antal nya och säkrare boenden. Tyvärr ser vi de mänskliga effekterna av det som kommuner och MSB i höstas varnade för.

När väldigt många barn kommer till Sverige utan vårdnadshavare ökar trycket på en redan sedan tidigare hårt ansträngd socialtjänst. Utskottet har fått information om att många av de kommuner som nu anger att läget är mycket allvarligt hade svarat likadant om de fått frågan för ett år sedan.

Barnombudsmannen har i januari i år intervjuat ensamkommande barn och funnit flera allvarliga brister i mottagandet. Det är långa vistelsetider i de tillfälliga boendena, många som känner sig utsatta, de nekas hälso- och sjukvård och saknar kläder och skor för att vistas utomhus. Jag har själv på ett boende mött ett barn som hade varit nästan ett år i Sverige innan denne för första gången fick träffa en representant för Migrationsverket för att få processen med asylansökan påbörjad.

I den akuta situation som har uppstått anser Kristdemokraterna att hela situationen med mottagandet av barnen behöver ses över. Det behövs en annan ansvarsfördelning, och vi måste titta på andra arbetsformer för de ensamkommande barnen. Vi står inför en utmaning som går utöver vad socialtjänsten normalt hanterar. Det räcker inte med att bara försöka skala upp – göra det vi har gjort innan men mer. Det är en ny situation som kräver nya insatser.

Därför föreslog vi kristdemokrater före jul att en nationell socialkrisjour ska inrättas under Statens institutionsstyrelse. Den ska finnas som en resurs för de kommuner som behöver avlastning i arbetet med de ensamkommande flyktingbarnen. Det handlar inte om att ta över ansvaret från kommunerna utan för att finnas där, stötta och ta över en del arbetsuppgifter från de kommuner som uttrycker att de behöver hjälp.

Det är beklagligt att utskottet inte som helhet har sett tillfället att ge regeringen i uppdrag att gå vidare med vårt förslag. Behovet av en nationell socialkrisjour anser vi är större än någonsin tidigare. Det går inte att bara sitta still och se fler barn råka illa ut.

Det var inte länge sedan vi hade en utredning som tittade på vad vi har misslyckats med tidigare för barn som är omhändertagna. Vi vill inte om några årtionden stå med samma svårighet att se oss själva i spegeln för att vi misslyckades med omhändertagandet av barnen en gång till.

Fru ålderspresident! Jag står självklart bakom båda våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1.

Anf. 2 CECILIA WIDEGREN (M):

Fru ålderspresident! De omfattande flyktingströmmarna som nu äger rum påverkar Europa och Sverige. I allra högsta grad påverkar de här folkvandringarna den svenska socialtjänsten.

Under de senaste månaderna har 66 av landets 290 kommuner själva lex Sarah-anmält sig för att de anser att de på ett eller flera områden inte lever upp till dagens lagstiftning. Det är drygt var femte kommun i Sverige.

Sverige behöver därför en tillfällig flyktingpaus. Det krävs bättre ordning och reda i mottagandet och bättre ordnade former för integration av alla människor som redan är här. Andra länder måste ta sitt ansvar, och vi måste fokusera på integrationen. Det krävs en paus.

Förra året sökte drygt 170 000 människor asyl i Sverige, 80 000 av dem under knappt två månader. Av de sökande var drygt 35 000 ensamkommande barn. Sverige förmår inte att ta emot så många människor på så kort tid.

Antalet ensamkommande barn var i januari i år 637. Det är fler än motsvarande månad förra året och ännu fler än motsvarande månad 2013. Det pekar på att antalet ensamkommande barn år 2016 kommer att bli än mer omfattande.

Då räcker det inte att stå kvar och stampa. Då krävs politiskt ledarskap, reformer och strategier på kort och lång sikt.

Socialtjänsten och hälso- och sjukvården var redan tidigare, innan flyktingströmmarna exploderade i höstas, under hård press.

Alliansregeringen tog ansvar och tillsatte för utsatta barn och unga den nationella samordnaren och utredaren Cecilia Grevfe för att inleda det arbetet.

Nu är situationen extraordinär och så omfattande i många delar av socialtjänsten och vården att situationen kräver ytterligare åtgärder. Personal inom såväl socialtjänst som vård utför ett beundransvärt arbete. Samtidigt finns risken att många inte orkar utan slutar.

Det extraordinära trycket har bland annat medfört att riksdagen för en månad sedan hade en offentlig utfrågning gällande ensamkommande barn och socialtjänstens många ansvarsområden.

Särskilt oroande var de uppgifter som framkom från Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, som framhåller att den stora ökningen av ensamkommande barn och unga har påverkat såväl tillsynen som tillståndsprövningen. Det framkom bland annat att Ivo i dag inte ställer samma krav på ledningssystemens omfattning och delvis har accepterat en annan kompetens hos föreståndare, detta eftersom man inte mäktar med. Därtill kom det oroande uppgifter om att Ivos tillsyn gällande hälso- och sjukvård och övrig socialtjänst får stå tillbaka eftersom tillräckliga resurser saknas. Det är inte rimligt.

På samma utfrågning här i riksdagen betonade Akademikerförbundet att ingenting i nuvarande välfärdssystem är anpassat för att en så stor grupp ensamkommande barn som kommer under så kort tid ska uppnå en bra integration och ett bra mottagande. Socialtjänsten och socialtjänstlagen är inte riggade för den nuvarande situationen. Boendereformer som HVB, familjehem och elevhälsa har inte heller varit utformade med de ensamkommande i fokus.

Fru ålderspresident! Moderaterna är självkritiska. Vi borde ha börjat rusta Sverige tidigare för att bättre kunna möta flyktingströmmarna. Frågan är om regeringen och ansvarigt statsråd är beredda att göra och möta detsamma.

Flyktingkrisen kommer att påverka Sverige och socialtjänsten under mycket lång tid framöver. Nu går det inte att blunda för behoven. Nu krävs omprövning.

Nu krävs omprövning för att situationen, inte minst arbetssituationen, ska bli hållbar så att vi kan hjälpa utsatta barn och unga.

Nu krävs omprövning av reformer och tidigare förslag.

Enligt Inspektionen för vård och omsorg fanns det i februari i år 1 277 hem för vård eller boende, så kallade HVB. Av dessa drivs drygt tusen i kommunal regi. Det är ungefär åtta av tio HVB. Dessa har enligt nuvarande regelverk ingen tillståndsplikt. För närvarande drivs drygt 250 HVB i annan regi. För dessa krävs tillstånd. Sedan årsskiftet startas ungefär 50 nya boenden per vecka.

Fru ålderspresident! Samtidigt har regeringen lagt fram budgeten och riksdagen därefter beslutat om besparingskrav på tillsynsmyndigheten på närmare 60 miljoner kronor. Myndigheten ska minska tillsynen och uppföljningen av kvaliteten på boendena. Därtill har regeringen avvisat de förslag som Moderaterna lagt fram om lika kvalitetskrav från början.

Ni hörde rätt – det finns ett besparingskrav på en av de myndigheter som i dag har det kanske absolut främsta ansvaret för att utsatta barn ska få stöd och hjälp från början.

Med anledning av det allvarliga läge Sverige befinner sig i är det ännu mer viktigt att göra rätt från början. Men Sverige är på väg åt fel håll. Vi borde i stället stärka tillsynen, stärka prövningen och stärka kvaliteten för att göra mer rätt från början. Vi ska inte riskera att utsatta barn och unga hamnar i kläm.

De som arbetar med myndighetsutövning inom socialtjänsten ställs inför svåra överväganden i samband med beslut. Det handlar i grunden om beslut som får livsavgörande inverkan för barnen. Den myndighetsutövningen ska prövas systematiskt. Det kräver utbildning och kompetens hos såväl medarbetare som ledning, styrelser och ägare.

Rekryteringsproblemen när det gäller till exempel socialsekreterare har varit omfattande under en längre tid och försvåras nu ytterligare av trycket på socialtjänsten. Men att sänka kraven på utbildning och kompetens är fel väg att gå. Krisen i socialtjänsten skulle förstärkas snarare än motverkas om man släppte på kraven på kompetens.

Fru ålderspresident! Verkligheten har förändrats och det i rask takt. Då är det beklämmande att en svag vänsterregering sparar på tillsyn, sviktar om kvaliteten, minskar frekvenstillsynen och avvisar grundläggande kvalitetskrav.

Det är allvar nu. Nödvändiga insatser får inte utebli. Det är dags för omprövning. Det är dags för regeringen att vända andra kinden till.

Moderaterna har lagt fram ett antal förslag som vi menar borde genomföras.

För det första vill vi se en generell tillståndsplikt för alla utförare, oavsett form, vad gäller olika boendeformer i välfärdsverksamhet. Kvalitetskrav ska vara likställda och tydliga. Skarpa sanktioner i flera steg ska kunna vidtas vid olika typer av misskötsel. Indragna tillstånd är bara en del av detta.

För det andra behöver Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, mer resurser och inte mindre. Jag förutsätter att det här är en av de mest prioriterade frågorna inför de budgetförhandlingar som regeringspartierna nu har och att man också går tillbaka och tittar på de förslag som tidigare har funnits här i riksdagen. Vi föreslår en ökning, men det har regeringen tidigare tyvärr avvisat.

För det tredje ska det vara ordning och reda i välfärden. Det är ingen marknad. Kvalitet, rättssäkerhet, långsiktighet och grundläggande säkerhet ska präglade såväl de berörda barnen och ungdomarna som medarbetarna. Det ska präglas av goda rutiner, regelverk och tillsyn rörande olika typer av boendeformer och välfärdsverksamheter.

Det är nu på allvar. Nödvändiga åtgärder kan inte längre blundas för och inte längre utebli.

Jag yrkar bifall till Moderaternas förslag, reservation 2.

Anf. 3 YASMINE LARSSON (S):

Fru ålderspresident! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Barn som far illa är de sköraste och mest utsatta i vårt samhälle. Att dessa barn ges trygghet, omsorg och möjligheter till ett bra liv är socialdemokratins själ och hjärta. Vartenda barn, oavsett bakgrund, har rätt till en trygg och säker uppväxt.

Det pågår en humanitär katastrof i världen, och miljontals människor är på flykt undan krig och elände. Sverige gör en historiskt stor insats för att hjälpa utsatta människor på flykt, många av dem ensamkommande barn. Vi ska vara stolta över de insatser som görs för att skydda och hjälpa utsatta barn och ungdomar till ett bättre liv.

Förra året kom över 35 000 ensamkommande barn och ungdomar till Sverige. Var och en av dem har sina egna förutsättningar och sin egen unika historia med sig. Och det är naturligtvis viktigt att alla barn som kommer hit får en god uppväxt och bra möjlighet att förverkliga sina mål.

Samtidigt måste vi ta ansvar för att inte tappa bort andra barn som har behov här och nu.

Inom individ- och familjeomsorgen råder det i många kommuner en allvarlig situation, i synnerhet i den sociala barn- och ungdomsvården. Det är stora personalomsättningar, omfattande personalbrist och unga nyutexaminerade som får lite eller ingen introduktion alls och som får ta sig an svåra fall redan från dag ett. Det är dock viktigt att poängtera att socialtjänsten är en verksamhet som under många år varit hårt belastad och eftersatt. Det ökade trycket i socialtjänsten under lång tid har lett till att allt fler klienter tvingas konkurrera om socialtjänstens kompetens, behandlingsinsatser, tid och pengar. Det går ut över de barn som behöver samhällets stöd och hjälp allra mest.

Det går såklart också ut över alla de socialsekreterare som kämpar för att få arbetssituationen att gå ihop och som i många fall går på knäna.

Därför är jag glad att regeringen har tagit situationen på allvar redan från start och nu satsar på många av dessa verksamheter när man tillför medel och överväger regelförenklingar. Det viktiga är ju att de barn och ungdomar som kommer hit, som flytt för sina liv, får en bra start, en bra uppväxt och ett bra liv i Sverige.

Fru ålderspresident! Å ena sidan görs det fantastiska insatser varje dag i Sverige för ensamkommande flyktingbarn. Det handlar framför allt om den personal som arbetar på boenden och i socialtjänsten och som gör sitt allra yttersta för att de barn och ungdomar som placeras ska känna sig trygga och må så bra som det bara är möjligt i den situation de befinner sig i och med de erfarenheter de bär med sig från krig och flykt.

Det handlar om personal i skolan och i vården som gör sitt yttersta för att barnen ska få det bra och om alla de engagerade frivilligarbetare som tar av sin fritid för att göra ankomsten till Sverige lite bättre och för att skapa ett välkommande och en bra introduktion till det svenska samhället. Och inte minst handlar det om alla de gode män och kontaktpersoner som ger barnen och ungdomarna en trygg punkt i vardagen.

Å andra sidan är jag fullt medveten om den ibland mycket tuffa situation som barnen, ungdomarna och personalen såväl i socialtjänsten som i skolan och på boendena har. Situationen är ansträngd.

Vid en kartläggning som Socialstyrelsen gjort har 43 av 50 tillfrågade kommuner uppgett att de verksamheter som rör ensamkommande är allvarligt eller kritiskt påverkade. Det gäller både själva utredningsarbetet och möjligheten att hitta placering till barnen.

Hälften säger att det finns för få platser både i HVB och i familjehem. 45 kommuner säger att övrig verksamhet påverkas av arbetet med ensamkommande.

Dessutom vittnar kommunerna om hur priserna per natt på boenden ökat drastiskt och hur de tvingas betala skyhöga belopp till privata bolag för de ensamkommande flyktingbarnens boende. Detta är naturligtvis oerhört problematiskt. Därför har regeringen nu gett Myndigheten för vård- och omsorgsanalys i uppdrag att kartlägga och analysera HVB och konsulentstöd till familjehem och jourhem. Detta ska redovisas senast den 30 december i år. Uppdraget är avgränsat till HVB och konsulentstöd för barn och unga. Det har fokus på enskilt bedriven verksamhet, men på flera områden ska jämförelser göras med verksamheter som bedrivs i kommunal regi.

Det är otroligt viktigt att vi har koll på vad vi får för de skattemedel som satsas.

Fru ålderspresident! Barns bästa är en av våra främsta prioriteter. Därför krävs det ytterligare dialog med berörda myndigheter och kommuner om hur vi ska klara av att säkerställa barnperspektivet i alla delar av mottagandet av dessa barn och unga. För att vända situationen är det mycket som behöver göras.

Vi ser ett tydligt behov av en översyn av hela mottagningssystemet. Det skulle exempelvis kunna ske genom ett tilläggsdirektiv till den utredning som redan finns, om en översyn av mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända. Men parallellt med att man hittar en långsiktig lösning måste vissa saker göras här och nu. Därför tror jag att regeringens insatser hittills har varit helt rätt.

Regeringen har genomfört en mängd olika förändringar som vi vet kommer att skapa en bättre situation för de ensamkommande barnen.

För första gången någonsin riktas pengar speciellt till den sociala barn- och ungdomsvården, som ska gå till personalförstärkning och satsningar på kompetens och kvalitet. Regeringen satsar 1 miljard kronor under mandatperioden för detta. Genom den flyktingöverenskommelse som slöts förra året får landets kommuner också 8 miljarder kronor extra för att klara av situationen på ett bra sätt.

Stödboendeformen för barn och unga, 16–20 år, infördes i socialtjänstlagen den 1 januari 2016. Det var en reform som berörda parter länge efterfrågat.

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att utforma en satsning för att stärka bemanningen i den sociala barn- och ungdomsvården. De har också fått i uppdrag av regeringen att samordna informationsinsatser om familjehem, jourhem, kontaktpersoner, kontaktfamiljer, gode män och särskilt förordnade vårdnadshavare, samt att fördela 24 miljoner till kommunerna för utveckling och kompetenssatsning inom den sociala barn- och ungdomsvården för socialsekreterare och chefer. Den 30 november förra året öppnades också Socialstyrelsens svarsfunktion med uppgift att besvara frågor och ge stöd till kommunernas socialtjänst med anledning av flyktingsituationen.

Regeringen underlättar också kommunernas mottagande av ensamkommande barn. Det handlar om förenklingar av regelverket och om att minska den administrativa bördan. Kommunerna får även mer resurser för att de nyanlända barn som behöver skolgång ska få det.

Den 28 januari i år gav regeringen Migrationsverket i uppdrag att ta fram en ny modell för anvisning av asylsökande ensamkommande barn och unga. I den modellen ska barnen anvisas till alla de 290 kommunerna utifrån en fastställd andel av det totala antal som väntas söka asyl i Sverige. Det är på tiden att rika kommuner slutar att fly undan ansvar. Det vi kräver av EU måste vi också kunna lösa på hemmaplan – det är en fråga om trovärdighet.

Fru ålderspresident! Sammanfattningsvis: Det är en ansträngd situation, men regeringen tar den på allra största allvar. Det är glädjande att vi nu kan se flera goda exempel på hur kommunerna nu börjar använda de 8 miljarder som flyktingöverenskommelsen innebär. Man anställer exempelvis socialsekreterarasistenter, något som länge varit efterfrågat, och mycket mer.

I Socialstyrelsens rapport från förra veckan stod det också klart att nästan alla kommuner nu klarar sitt arbete, även om läget fortfarande är ansträngt.

Sverige behöver reformer. Vi behöver investeringar och nya samarbeten för att hålla ihop som land och gå stärkta ur den här situationen. Om hela Sverige arbetar tillsammans är det få saker som vi inte klarar av. Då kan krisen vändas till en framgång, och det är en möjlighet som vi inte får missa.

(Applåder)

Anf. 4 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru ålderspresident! Inledningsvis vill jag, precis som Yasmine Larsson gjorde i sitt anförande, framhålla alla som faktiskt varje dag kämpar oerhört hårt för att göra så mycket de kan för alla de ensamkommande och utsatta barn som i dag finns i Sverige. Det är enorma insatser som görs, inte minst av socialtjänstens medarbetare. Det kan vi tillsammans betona, är jag övertygad om.

Men jag blir sedan oroad över Socialdemokraternas ingång i ett sådant här allvarligt läge. Vi kan nu konstatera att vi har ännu fler ensamkommande barn och unga hittills i år än tidigare år. Jag tror att man inför det ska vara oerhört ödmjuk och vara redo att ompröva, förnya och tänka på ett helt annorlunda sätt än vad man hittills har gjort för att mäta med de stora ambitioner som vi ändå har när det gäller att hjälpa utsatta barn.

På hearingen blev det väldigt tydligt när fackförbund och andra betonade att socialtjänst och socialtjänstlagen inte är riggade för den här situationen – när så många under så kort tid behöver så mycket hjälp. Det gäller HVB, familjehem och elevhälsa, för att nämna några områden. Då är det viktigt att ompröva och förnya.

Senast i dag valde Socialdemokraterna att avslå ungefär 160 olika yrkanden på socialtjänstens område. Inget föll Socialdemokraterna i smaken.

Jag har en första fråga till Yasmine Larsson. Moderaterna föreslog redan den 29 oktober att vi skulle införa medicinska åldersbedömningar för att hjälpa just barn och unga och inte hjälpa andra som inte är barn och unga. Är Socialdemokraterna beredda att ompröva det?

Anf. 5 YASMINE LARSSON (S) replik:

Fru ålderspresident! Jag håller med Cecilia om att det är en allvarlig situation som vi behöver se över. Vi har sagt att vi är redo att se över exempelvis mottagandesystemet för ensamkommande. Jag tror också att det är saker som vi måste titta på och som vi måste ompröva.

Men jag tror att det är viktigt att vi håller fast vid och poängterar att situationen inte har uppkommit på grund av att vi har en flyktingkris och att det är många människor som kommer hit. Socialtjänsten var hårt ansträngd långt tidigare. Därför tror jag att det är viktigt att de åtgärder som vi vidtar också är långsiktiga. Vi behöver göra vissa saker här och nu, men vi behöver också se det ur ett perspektiv som handlar om att det här är åtgärder som ska hålla länge. Jag tror inte att det här är en situation som löses med tillfälliga och snabba reformer, utan vi behöver se över hela systemet. Vi kommer att behöva se över hela socialtjänstlagen. Vi kommer att behöva se över mottagandesystemet. Men låt oss göra det i den takt som krävs för att få långsiktiga lösningar!

Anf. 6 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru ålderspresident! Jag vill upprepa min första fråga till Socialdemokraterna och Yasmine Larsson. Moderaterna föreslog den 29 oktober att man skulle möjliggöra medicinska åldersbedömningar just för att vi ska kunna hjälpa dem som är barn och unga och för att rätt insatser enligt socialtjänstlagen ska komma dem till del. Är Socialdemokraterna beredda att ompröva sitt tidigare ställningstagande och möjliggöra medicinska åldersbedömningar?

Jag har en andra fråga till Yasmine Larsson – jag ger nu en möjlighet för Socialdemokraterna att svara på den i det andra replikskiftet. Man säger att man är beredd att förändra och göra andra långsiktiga insatser. Är man då beredd att tumma på kvaliteten i socialtjänsten? Är man beredd att sänka kraven ytterligare? Det är redan i dag låga krav på kvalitet. Alla boenden har inte ens ett generellt tillstånd för att utöva sin verksamhet. Vi vet inte i grunden om man gör helt rätt från början enligt de kvalitetskrav som vi ställer från Sveriges riksdag.

Det är mina två konkreta frågor till Socialdemokraterna.

Anf. 7 YASMINE LARSSON (S) replik:

Fru ålderspresident! Jag tror att det är viktigt att vi i den situation vi befinner oss i tar de myndigheter och de verksamheter som arbetar med det här på allvar, som säger att det är ett problem i dag att vi inte vet vilken ålder de som till exempel finns i skolan och på HVB har.

Nej, jag tror inte att det är bra att tumma på kvaliteten i den situation som vi befinner oss i. Men jag tror att det är viktigt att vi hittar lösningar för de här verksamheterna och att vi lyssnar på verksamheterna och myndigheterna för att hitta bra lösningar också framöver. Jag tror som sagt inte att det här är en situation som vi bara har här och nu. Det är en situation som vi måste lösa på lång sikt. Det är viktigt att vi inte gör lösningar bara i den situation som vi i dag är i utan också vågar se framåt.

Anf. 8 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru ålderspresident! Jag tänker börja ungefär där det förra replikskiftet slutade.

Yasmine Larsson säger att det inte är ett läge där vi ska göra tillfälliga saker, utan det behövs åtgärder som ska hålla länge. När det gäller de generella utmaningar som socialtjänsten har och har haft under en längre period håller Kristdemokraterna helt och hållet med. Det är viktigt att vi ser över de grundläggande förutsättningarna för att vi ska kunna ha en organisation och resurser. Det handlar om förutsättningar för att socialtjänsten på ett grundläggande sätt och med god kvalitet ska kunna hjälpa barn, familjer och andra i utsatta situationer som man kan hamna i.

Men nu har vi en unik situation. I den lägesrapport som MSB kom med den 20 oktober förra året uppmärksammade man för första gången hur särskilt utsatt läget och situationen var för de ensamkommande barnen. Det var den 20 oktober. Sedan har det här återkommit. Hela november har gått. Hela december har gått. Hela januari har gått. Hela februari har gått.

Det här betänkandet föranleddes av att Kristdemokraterna i och med det nya och unika läge vi hade väckte en motion med ett förslag om hur vi ska kunna hantera just den här situationen, som är unik och behöver särskilda lösningar. Då är utskottets svar att det krävs en översyn av mottagningssystemet som skulle kunna ske genom ett tilläggsdirektiv till utredningen om en översyn av mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända. Och frågorna skulle kunna beaktas vad gäller en ny ordning för boende i samband med mottagandet.

Det har gått mer än fyra hela månader. Varför har ni inte gjort det här under den tiden? På andra områden har regeringen visat att man kan göra saker snabbt.

Anf. 9 YASMINE LARSSON (S) replik:

Fru ålderspresident! Jag har stor förståelse för Emma Henrikssons och Kristdemokraternas förslag. Vi är i behov av att se över mottagandesystemet. Jag tror att man måste göra det, och jag tror att det är bra att ge ett tilläggsdirektiv till den utredning som redan finns i dag.

Men jag är inte övertygad om att det förslag som Emma Henriksson och Kristdemokraterna lägger fram är det bästa förslaget. Jag är heller inte övertygad om att det är det förslag som de berörda verksamheterna och myndigheterna tycker är bäst. Jag tror att vi behöver utreda detta ordentligt. Jag tror att det är en reform som behöver finnas lång tid framöver och att vi ska utreda det grundligt. Låt oss göra det! Låt oss försöka ge ett tilläggsdirektiv till den utredning som finns och se över möjligheterna att ändra exempelvis ansvarsförhållandet mellan kommun och stat!

Anf. 10 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru ålderspresident! Jag blir inte jättemycket lugnare av att höra att ni tänker att det här eventuellt kan vara ett bra förslag men kanske inte det bästa och mest ändamålsenliga. Jag är också ödmjuk inför det. Det är klart att det kanske inte är lösningen med stort L, men det kan vara en dellösning.

För att man ska kunna genomföra en sådan här sak måste man börja utreda och börja se: Är det här det bästa, eller behöver man vrida på det på något sätt? I stället avstyrker utskottet vårt förslag och säger att man kanske skulle kunna lägga in det i ett direktiv och en utredning som kanske skulle kunna börja jobba så småningom.

Sedan den 20 oktober har vi förspillt tid. Vi har blivit överens om att vi ska ge mer resurser till kommuner och landsting för att de ska kunna utföra arbetet. Det är bra. Det är viktigt. Det är också en del av lösningen. Men vi har inte gett de verksamheter som ska ta detta stora ansvar tillräckliga förutsättningar att lösa detta.

Vi har alla hört kommuner säga att det inte bara handlar om pengar. Det handlar även om andra förutsättningar. Om man sätter ut annonser och söker nya medarbetare till sin socialtjänst och inte får sökande räcker det inte att man har pengar på kontot för utbetalning av löner. Det måste faktiskt finnas någon som kan utföra arbetsuppgiften. Det hjälper inte att vi har socialsekreterare om de får lägga en stor del av sin arbetstid på att resa kors och tvärs över landet i stället för att fokusera på att göra det som bara de kan göra och det som de kan göra bäst.

Vi behöver unika lösningar eftersom det är en unik situation. Och det ska vara ett komplement till det som vi behöver göra också för det långsiktiga och det hållbara, som självklart måste vara den totala ambitionen och som jag bedömer att vi alla är överens om.

Frågan är: Varför har ni inte under den tid som redan har gått gett tilläggsdirektiven? Varför har ni väntat?

Anf. 11 YASMINE LARSSON (S) replik:

Fru ålderspresident! Som jag inledde med att säga har jag stor förståelse för den frustration som man känner, inte bara från Kristdemokraterna utan överallt. Det är en unik situation. Man kan tänka sig att det kan finnas unika lösningar. Man kan också tänka sig att det kan finnas lösningar som håller under lång tid men som tas fram i en unik situation.

Jag tror att vi är i stort behov av andra möjligheter, andra reformer och ett annat sätt att ansvarsfördela. Men jag är helt övertygad om att vi måste utreda möjligheterna att göra en förändring som fungerar i dag men som också fungerar på sikt.

Det förslag som Kristdemokraterna lägger fram har jag, som sagt, stor förståelse för. Men jag är inte övertygad om att exempelvis Statens institutionsstyrelse ska ha ansvaret och så vidare.

Jag är helt övertygad om att något behöver göras. Men jag är inte övertygad om att detta är rätt sätt att göra det på.

Anf. 12 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru ålderspresident! Det finns mycket allmänt att säga om frågan om ensamkommande barn. Om jag skulle säga allt som jag känner och som oroar mig skulle de åtta minuter som jag har anmält inte räcka till. För att inte sväva ut alltför mycket tänker jag vara ganska kortfattad och fokusera på det betänkande som vi debatterar i dag. Det har inte tillkommit på grund av att regeringen har lagt fram något förslag, utan det har tillkommit på grund av motioner som har kommit in på olika sätt.

Motionerna handlar bland annat om att inrätta ett nationellt kriscentrum, kommunernas ansvar för rekryteringar och förutsättningar för familjehem och jourhem. Det är viktiga saker som lyfts fram i motionerna. Det svar som ges med anledning av motionerna är att regeringen på ett eller annat sätt jobbar med frågorna. Det är såklart jättebra. Men vi hör här i dag att det uppenbarligen inte är tillräckligt.

Utskottet har på förekommen anledning fått mycket information och många lägesrapporter från olika myndigheter, och alla vittnar om ett havererat system. Någon myndighet valde att kalla det kortslutning i systemet.

Den information som vi har fått till utskottet har i allra högsta grad varit alarmerande och inte minst chockerande. Att sitta och höra hur illa det är gör ont i hela kroppen. Jag är nämligen av den bestämda uppfattningen att om Sverige som land har bestämt sig för att på ett eller annat sätt öppna famnen och ta emot så många ensamkommande måste vi också kunna göra det på ett bra och säkert sätt. Det anser jag att vi inte gör i dag.

Den alarmerande information som vi har fått av myndigheter berör inte bara de ensamkommande barnen. Den handlar också om verksamheten som sådan. Det är en hårt belastad verksamhet som bland annat har till uppgift att utreda och eventuellt placera barn i noga granskade hem, men man kan i dag inte göra ett bra jobb. När situationen är som den är drabbas såklart inte bara de ensamkommande som ska utredas utan även socionomer och annan personal.

Många kommuner har, som vi har hört här i dag, lex Sarah-anmält sig själva för att de inte har lyckats fullgöra sina förpliktelser och inte har kunnat följa den lagstiftning som finns.

Arbetsbelastningen har dessutom inneburit att barn har placerats utan att deras specifika behov har utretts och utan möjlighet till vidare uppföljning, vilket kan bli livsavgörande för barn och unga.

Arbetsbelastningen har också lett till att socionomer väljer att sluta för att de inte klarar av den press och den stress som arbetet har kommit att innebära. Att ständigt arbeta men aldrig komma i kapp och känna sig nöjd med det arbete som man gör har inte sällan varit orsaken.

Personalen inom vård och omsorg gör ett fantastiskt arbete under rådande omständigheter. Men risken för att många slutar för att de inte orkar fortsätta är överhängande. Därför menar jag att det är viktigt att poängtera, som vissa har gjort här, att det är systemet, regelverket, en felaktigt förd politik och de dåliga förutsättningarna som har orsakat detta. Det är inte yrkeskårens fel.

Vi kan kalla det för kortslutning i systemet, ett socialt haveri eller vad vi vill. Men någonting måste göras, och det måste göras skyndsamt.

Det är inte rimligt att vi har kommuner som placerar barn i HVB och i familjehem som inte ens har blivit godkända att bedriva någon verksamhet på grund av att ingen har haft tid att kolla upp dem. Snarare har man i kommunerna dragit en lättnadens suck över att lösa dagens problem och hitta några få lediga platser. Vi kan alltså ha outredda barn i en verksamhet eller i ett hem som inte ens har tillstånd att bedriva en verksamhet, och detta i en tid då regeringen nyligen har stängt dörren för dem som har velat söka bidrag för den vanvård som de utsattes för när de var unga. Vad är det som säger att vi inte får ett liknande scenario framöver?

Det finns redan larmrapporter om att många barn, framför allt flickor, utnyttjas för att sköta hem och hushåll, passa barn med mera så till den milda grad att de inte hinner göra sina läxor eller delta i fritidsaktiviteter. Detta går såklart inte att jämföra med vanvård, men vem vet vad som händer bakom de stängda dörrar som vi ännu inte har lyckats öppna och granska?

Av Migrationsverkets prognos från förra månaden framgår det att 12 000–27 000 ensamkommande kan komma att söka asyl i Sverige 2016.

Detta är alltså vad som beräknas vänta en redan hårt ansatt verksamhet som dessutom lider brist på socionomer.

Socialtjänsten och hälso- och sjukvården har redan tidigare, före denna krissituation, varit under stor press och hårt belastad. När situationen nu är extraordinär krävs det också extraordinära åtgärder, kanske större åtgärder och förslag än de som vi har sett i dag.

När de gäller HVB rapporterar Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, om undermåliga lokaler, bristande bemanning och säkerhet, ensamkommande som lämnas ensamma, flickor och pojkar blandat. Man rapporterar också om stora problem med vägglöss med mera.

Ett annat problem som också lyfts fram av olika myndigheter är det faktum att många av de ensamkommande är äldre än vad de egentligen har uppgett, vilket kan leda till problem i verksamheten och när det gäller säkerheten för övriga boende.

Någon större möjlighet att anmäla att någon har uppgett felaktig ålder finns dock inte på grund av sekretessen. Därför menar vi att man skyndsamt måste lägga fram ett förslag för att se över den sekretesslagstiftning som finns på området. Vi menar också att det är minst lika viktigt och minst lika brådskande att lägga fram förslag när det gäller åldersbestämning.

I dag finns tyvärr inget sådant förslag att ta ställning till, men jag förutsätter att statsrådet och regeringen har reagerat med samma oro som vi andra. Jag förutsätter också att viljan att komma till rätta med problematiken är lika stark som hos oss och att detta görs ytterst skyndsamt.

Det är inte rimligt att vi har personer som uppenbart är äldre, och som i vissa fall har konstaterats vara äldre, än vad som har uppgetts och räknas in i kategorin ensamkommande barn och befinner sig i verksamheten och riskerar att denna påverkas negativt.

Gällande regelverk bakbinder således personalen. Dessutom rapporteras det om att det varierar i landet när det gäller hur man hanterar frågan, vilket i sig också är ohållbart och orimligt.

Staten måste ta ett större ansvar än i dag gentemot kommunerna, vilkas situation är hårt ansatt. Jag vet att en del redan görs, men det finns all anledning att se över hur man på bästa sätt kan skapa bättre förutsättningar för kommunerna och framför allt säkerställa likvärdighet i alla kommuner genom tydliga riktlinjer och minimikrav.

Fru ålderspresident! Framför allt behöver Sverige, som någon har sagt, få andrum att återhämta sig. Vi måste få till stånd en ansvarsfull invandrings- och integrationspolitik. Vi kan inte fortsätta att ha den generösa invandring som vi har i dag om vi inte kan göra det på ett bra sätt.

Det är dags att börja inse hur verkligheten ser ut. Vi kan inte avfärda det hela med att säga att situationen vi har i dag inte har uppkommit på grund av flyktingströmmen. Det är dags att börja ta ansvar!

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 13 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru ålderspresident! Det är ett mycket allvarligt läge. Det tror jag inte att någon vare sig i det här rummet eller utanför det kommer att förneka. Men det är också viktigt att vi på ett korrekt sätt beskriver de utmaningar som finns för att vi ska kunna hitta lösningar som faktiskt siktar mot reella problem.

Därför blev jag lite bekymrad när vi i förrgår, tror jag att det var, på Sverigedemokraternas hemsida – jag kollade precis, och det ligger fortfarande kvar – fick läsa en redogörelse för vad som har berättats för oss i utskottet i samband med hanteringen av den här frågan. Pressmeddelandet inleds med: ”Personal som bär pistol och barn som ingen vet var de är. Detta är verkligheten på många av de HVB-hem som ökar i antal i Sverige”, och så fortsätter det.

Jag har varit med på utskottets samtliga sammanträden. Jag har också haft kontakt igen med de myndigheter som har pratat om just säkerhetsfrågorna och fått bekräftat min bild av vad de sa och hur det faktiskt ser ut. Vi har till utskottet *inte* fått information om att någon ska ha burit specifikt pistol. Den uppgift vi fick – den uppgift som är korrekt och sann – är att det är *en* företrädare, alltså en huvudman, som vid *ett* tillfälle på *ett* boende har varit beväpnad. Vad för typ av beväpning det var, det vill säga om det var någon form av stickvapen eller så, har vi ingen aning om. Det har nämligen inte framkommit.

Min fråga till Sverigedemokraterna är därför: Förutom att ni siktar in er enbart på åldersfrågan, som också är viktig och som jag gärna kommer tillbaka till, är det inte viktigt för er att beskriva verklighetens stora problem korrekt i stället för att måla upp en bild som ger en annan verklighetsbeskrivning än vad som faktiskt är fallet?

Anf. 14 CARINA HERRSTEDT (SD) replik:

Fru ålderspresident! På tal om att beskriva verkligheten som den är: Emma Henriksson säger att jag skulle ha siktat in mig enbart på åldersbestämning, och det är ju inte riktigt korrekt. Jag talade om problemen med socionomer, problemen med att vi inte kan få tag i boenden och så vidare. Att jag bara skulle ha riktat in mig på just åldersbestämning är alltså inte riktigt korrekt beskrivning det heller, om vi ska utgå från sådana.

Vad gäller det som togs upp på utskottsmötet står såklart ord mot ord. En del har sekretess och kan inte framföra sin åsikt, men det sas att man hade sett fall där någon bar pistol. Man sa pistol, och man nämnde att den satt i linningen och så vidare. Det är klart att det kanske inte har framgått hur många, men att det hade förkommit fall sa man. Om det sedan skulle vara ett eller flera går såklart att kontrollera i efterhand. Att man inte vet var barnen är framkom tydligt, och att barn försvinner är ingen hemlighet.

Det är alltså den beskrivning vi har fått och som Sverigedemokraterna senare har redogjort för.

Anf. 15 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru ålderspresident! Jag har inte bara pratat med den myndighet som faktiskt var där och redogjorde för vad som sas och, inte mindre viktigt, vad som faktiskt har hänt – vad de faktiskt har sett på sina inspektioner. Det har handlat om *ett* ärende. Det är klart att det är fruktansvärt allvarligt, men man kan inte ge bilden att det är detta som är den stora utmaningen.

När det gäller Sverigedemokraternas förslag och att jag uttryckte det som att det är det ni har riktat in er på beror det på att jag tittar på vilka förslag Sverigedemokraterna de facto lägger fram. Jag har inte i våra handlingar, i behandlingen av detta ärende eller i något annat som gäller de ensamkommande barnen sett något förslag som Sverigedemokraterna har

presenterat, yrkat på eller lämnat in en motion om som handlar om att förbättra situationen för de barn vi de facto har ett ansvar för. Det skulle glädja mig mycket om Sverigedemokraterna hade sådana förslag, men jag har inte kunnat se något sådant. Därför får Carina Herrstedt jättegärna redogöra för om Sverigedemokraterna har sådana konkreta förslag.

Min andra fråga gäller specifikt åldersbedömningar. Det är nämligen allvarligt om det är så att vuxna personer befinner sig på boenden som är för barn, och i så fall ska vi åtgärda det. Vi måste hitta bättre sätt. Vi har fått indikationer på att man på vissa håll bedömer att sekretessen kan vara ett hinder. Vi har också indikationer på att det finns kommuner där man, om det är någon man bedömer som vuxen, utan problem kontaktar Migrationsverket. Sedan är den personen inom ett dygn på ett boende för vuxna.

Frågan till Sverigedemokraterna blir: Hur bekymrade är ni i det fall det skulle vara så att vi riskerade att bedöma ett barn som vuxen?

Anf. 16 CARINA HERRSTEDT (SD) replik:

Fru ålderspresident! Först och främst har det inte funnits möjlighet att inkomma med motioner till det här betänkandet, utan det handlar om motioner som har lämnats in sedan tidigare.

När det gäller vad vi har som förslag har vi talat om åldersbestämning och om att förändra sekretesslagstiftningen för att kunna skydda både dem som är äldre och dem som är yngre. Vi har också sedan tidigare budgeterat för antalet socionomer, vilket i sin tur påverkar om de barn som de facto kommer hit får den hjälp de förtjänar. Det är bland annat de frågorna vi har lyft upp.

När det gäller sekretessen är det ganska klart och tydligt vad som gäller inom socialtjänstlagen. Det står så här: ”På grund av sekretessen som gäller inom socialtjänsten (26 kap. OSL) får inte socialtjänsten – vare sig socialsekreteraren eller vårdgivaren – om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom lider men – kontakta Migrationsverket angående eventuella misstankar kring uppgiven ålder.”

Om någon är felaktigt bedömd får man alltså inte kontakta Migrationsverket och påtala detta. Där har vi ett jättestort problem, och vi föreslår att man ser över sekretesslagstiftningen just för att skydda de barn som är på boenden i dag.

Anf. 17 JAN LINDHOLM (MP):

Fru ålderspresident, åhörare och ledamöter! Socialutskottets betänkande 18 om ensamkommande barn är ett så kallat motionsbetänkande, vilket bland annat betyder att betänkandet inte hanterar några förslag från regeringen.

Med anledning av Cecilia Widegrens anförande och den problembeskrivning hon gav vill jag, fru ålderspresident, inleda mitt anförande på följande sätt.

I oktober 2007 antog Nordiska rådet mitt förslag om att de nordiska länderna i internationella forum, till exempel EU och FN, skulle starta ett arbete med att skapa regler för de stora migrationsvågor som vi var många som redan 2006 ansåg var tydligt i antågande. De nordiska ländernas regeringar, inklusive den konservativa alliansregeringen, var dock inte särskilt

entusiastiska inför rekommendationen från Nordiska rådet. Ni i alliansregeringen har alltså ett mycket stort ansvar för den uppkomna situationen.

Att de stora folkvandringar vi nu ser i världen har varit på gång sedan lång tid har nog de flesta som arbetat med internationella frågor och biståndsfrågor insett sedan länge. Det förändrade klimatet i världen förorsakar både svår torka i många områden och översvämningar i andra områden. Det leder i båda fall till svårigheter att försörja sig, vilket tvingar folk att röra på sig. Det leder i sin tur till trängsel i de områden där det finns dricksvatten och jord att odla.

När folkgrupper rör sig är det faktiskt ofrånkomligt att det uppstår konflikter. I dagsläget säger man att minst 60 miljoner människor är på flykt och att närmare 1 miljon av dem befinner sig i läger eller på väg i södra Europa, främst i Grekland och i Balkanområdet. Bland dem finns många, många barn, och en del av dem står utan några vuxna anhöriga.

Naturligtvis skulle jag än en gång kunna slå mig för bröstet och säga: Vad var det jag sa? Men det finns naturligtvis ingen glädje i att återigen ha rätt i sak. Tvärtom är det med stor sorg som jag konstaterar att våra nordiska regeringar, inklusive alliansregeringen, inte förmådde nå den klarsyn som Nordiska rådet lyckades lyfta sig till hösten 2007.

Att det i grunden är klimatförändringen som är den bakomliggande orsaken till de stora globala folkomflyttningar som vi nu bara ser början på, och som kommer att prägla de närmaste årtiondena, är det tyvärr fortfarande många som försöker blunda för och till och med förnekar.

När EU-länderna nu försöker fördela ansvaret för mottagandet under den stress som de redan pågående stora folkvandringarna innebär kanske en del börjar inse att det hade varit klokt att förhandla fram regelverk för den hanteringen i tid, under lugnare former. Hade de nordiska ländernas regeringar lyssnat till Nordiska rådet 2007 kanske vi hade haft ett regelverk på plats redan 2011–2012 och en organisation på plats kanske redan för något eller några år sedan för att hantera den situation vi i dag befinner oss i. Det är bara sorgligt att det då, för nio år sedan, inte fanns en vilja att ta tag i situationen.

Fru ålderspresident! Under 2015 anlände fler än 160 000 flyktingar till vårt land, och av dem var över 35 000 ensamkommande barn. Detta har nästan alla här redan påpekat.

Bakgrunden till den motion i betänkandet som inte härrör från allmänna motionstiden, utan som är väckt med anledning av händelse av större vikt som det heter, är den dramatiska ökning av såväl flyktingar som ensamkommande barn som skedde under hösten 2015. Det var över 39 000 ankommande i oktober och över 36 000 i november. Av dessa var drygt 9 000 ensamkommande barn under oktober och bara marginellt färre under november. Självklart är den enorma förändring som har skett väldigt svårhanterlig för vårt land.

Jag har därför full förståelse för den nästan desperation som återspeglas i motionen från november med anledning av den dramatik som då utspelade sig på många platser runt om i landet. Det var många som drogs med i den nästan krisstämningartade känslan, som det självklart fanns fog för under senhösten.

Utän tvekan innebär en så stor verklighetsförändring som vi såg i höstas att vi måste ställa oss frågor kring huruvida den organisation och den

ansvarsfördelning som vi har i vårt land är funktionell och den rätta. Frågan kan ställas, som man gör i motionen, om staten ska ta mer ansvar. Är det just för ensamkommande barn staten ska ta ett ökat ansvar eller är det för andra delar? Behövs det en annan myndighetsstruktur? Ska kommunernas ansvar utvecklas och förändras på något sätt? Det finns många komponenter att fundera på när det gäller att hantera den nya verklighet som jag menar att vi befinner oss i.

Vi i Miljöpartiet delar utskottets uppfattning att den förändrade verkligheten, troligen under lång tid framöver, innebär förhöjda nivåer av ankommande flyktingar och att det i sin tur motiverar eller, på politikerspråk, föranleder en översyn av former för ansvarsfördelning mellan stat och kommun. Vi utgår från att regeringen kommer att initiera ett sådant mer långsiktigt arbete. Det förutsätter utredningar som måste få ta sin tid. Det är alltid farligt att ha för bråttom med att göra stora förändringar i krissituationer. Det kan straffa sig i slutändan. Det är ungefär så som jag tycker att man ska argumentera för att avslå motionen. Den är bra som en återspeglning av situationen och stämningen då, men åtgärderna måste ha en mer långsiktig och genomtänkt grund.

Självklart måste den aktuella situationen hanteras. Och som tur är har vi både en regering och många myndigheter som i höstas lugnt och sansat tog sig an situationen, som vi väl kan kalla för en oväntad utveckling.

I betänkandet finns beskrivet en jättearsenal av beslut och åtgärder som regeringen och myndigheterna vidtog, och fortsatt vidtar, med anledning av det som hände i höstas och för att hantera de problem som löpande uppdrag. Bland annat tillfördes ett stort antal miljarder – 11 miljarder har jag för mig att det står i betänkandet – på grund av det ansträngda läget, varav huvuddelen går till kommunerna.

Jag ser att tiden har gått fort, så jag tänker inte ta kammarens tid i anspråk för att räkna upp alla de regelförenklingar och medelstilldelningar som finns uppräknade i betänkandet. Dels har Socialdemokraterna redan berättat om det, dels antar jag att ministern kommer att säga mer om det.

Fler uppföljnings- och utvärderingsuppdrag har också lämnats, och det tror jag är viktigt för att vi ska dra lärdom av det som har hänt.

Det finns alltid en del mindre seriösa aktörer som när det sker stora förändringar från samhällets sida ser möjligheter att tjäna stora pengar. Vid överlappningar från ett system till ett annat är det normalt – jag har varit med så länge att jag tror att jag kan säga det – att samhället har svårt att klara kvalitetskontrollen vid förändringar av hur man löser frågor.

När verkligheten förändras så snabbt som den gjorde i höstas krävs också snabba åtgärder. Det finns förslag i motionerna från allmänna motionstiden som behandlas i betänkandet. När jag läser motionerna tycker jag att verkligheten har förändrats så mycket att det mesta som står i dem redan är överspelat. Därför tycker jag att man kan avslå även dessa och bifalla utskottets förslag till beslut.

Regeringen rustar nu upp våra system personellt genom att tillföra resurser så att fler människor kan anställas på de ställen där det behövs. Man tillför också andra typer av resurser, justerar lagar och annat som man kan göra snabbt utan stora utredningar. Detta gör man för att Sverige ska klara att ta det ansvar som ju ett rikt och välmående land måste ta i en tid då det är väldigt svårt för hela mänskligheten, för så ser det ut i dag.

Folkvandringarna kommer att öka i takt med att klimatet på planeten blir alltmer oberäkneligt så att det blir allt svårare att leva här. Därför är det viktigt att Sverige nu växlar över från att se den nya verkligheten – vi måste inse att det är en ny verklighet – som exceptionell och krisartad till att i stället ställa om och inse att vi har en ny vardag som vi måste hantera. Vi måste bygga infrastruktur, bostäder och allt annat som behövs för att till exempel de ensamkommande barnen som kommer till Sverige ska kunna utveckla sin fulla potential och berika alla oss andra i framtiden.

Som påpekats tidigare får självklart inte ambitionen att klara denna uppgift ske på bekostnad av att andra ansvarsområden som myndigheterna har, till exempel socialtjänsten, blir eftersatta. Det finns tydligt redovisat i betänkandet med citat av flera av socialministerns interpellationssvar och svar på frågor.

Jag vill avsluta med att säga att även om antalet ensamkommande barn för tillfället inte är så stort – det är fortfarande stort, 600 i januari – måste vi rigga en förmåga att hantera en betydligt högre och troligen mycket långvarig, kanske rentav permanent, hög nivå.

(Applåder)

Anf. 18 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru ålderspresident! Jag tackar dig, Jan Lindholm, för möjligheten att ställa några frågor och möjligen också ge något svar, för det lät i ditt anförande som att det kanske inte står riktigt klart för dig vad vi kristdemokrater har föreslagit.

Jag vill dock börja i den ände som handlar om Miljöpartiets agerande. Du nämnde i ditt anförande att det enligt ert förmenande är farligt att ha för bråttom. Så kan det absolut vara ibland. Men låt mig ställa det förslag vi har lagt fram i relation till hur Miljöpartiet och Socialdemokraterna agerade under hösten.

Med bara några dygns varsel lade regeringen först fram förslag om att stänga bron till Danmark, men det förslag som slutligen lades på riksdagens bord handlade om att införa id-kontroller.

Dessa förslag gick inte ens ut på ordentlig remiss. Ingen organisation som företräder mänskliga rättigheter fick möjlighet att ha synpunkter på arbetsmaterialet, alltså ett material som inte ens vi förtroendevalda och än mindre en enskild medborgare i landet fått möjlighet att titta på innan lagrådsremissen skickades iväg. Då hade regeringen otroligt bråttom.

Miljöpartiet var ett av de partier som stod bakom att införa en tillfällig lag i tre år som tillåter id-kontroller i sex månader i taget.

Nu talar vi om ensamkommande barn och om att införa en socialtjänstjour som kan verka över hela landet och rekrytera personal och familjerhem.

Anf. 19 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru ålderspresident! Jag uppfattar att Emma Henriksson jämför äpplen och päron. Det handlar om att dels lösa en akut situation, dels bygga en struktur för att hantera problemet långsiktigt.

Jag kan ha missuppfattat Kristdemokraternas motion. Jag uppfattar att det är ett förslag till en del av den långsiktiga lösningen. Men har jag missförstått och det var ett förslag till en sorts krislösning tror jag att ni skulle ha hittat en annan form än att skriva en motion.

Vi måste kunna skilja på dessa båda saker.

I höstas hade vi kurvor som pekade åt ett håll. Jag tror att Emma Henriksson egentligen är lika insatt som jag i vad våra myndigheter sa om hur det såg ut med snabbt ökande sjukskrivningar och med myndighet efter myndighet som var mycket nära att inte klara av ens de mest basala funktionerna. Emma Henriksson vet mycket väl att det i det läget fördes en diskussion om huruvida systemet skulle kollapsa eller inte.

Det är något helt annat än att diskutera det jag upplever att vi utifrån detta motionsbetänkande gör nu. Det handlar om hur vi ska klara av att bygga upp de resurser som behövs för att i framtiden klara en situation som jag menar kommer att vara rätt annorlunda än för några år sedan, med en betydligt högre nivå av mottagande.

Anf. 20 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru ålderspresident! Det är möjligt att det kan uppfattas som att jämföra äpplen och päron. Det jag jämför är hur regeringen agerade på ett område i höstas och hur Miljöpartiet, som en del av regeringen, har valt att agera på ett annat område, nämligen det område vi talar om nu.

Vi vet att det i dag, flera månader senare, finns barn som fortfarande inte har fått en individuell bedömning och att det boende de bor på ännu inte har blivit ordentligt utrett. Det är fortfarande en krissituation för de enskilda barnen i dessa verksamheter. Det händer här och nu, och det har varit så under flera månaders tid.

Det är nödvändigt att vidta akuta åtgärder. Att vi behöver göra långsiktiga saker är vi överens om, men vi måste göra akuta insatser här och nu.

På ett område var regeringen beredd att införa en treårig lagstiftning med id-kontroller ett halvår i taget. Det är väldigt långtgående att vidta en sådan åtgärd. Kristdemokraterna medgav att regeringen kanske behövde ett sådant verktyg men eftersom det var så oförberett skulle denna möjlighet ges en månad i taget under ett halvår. Det är något annat än att anta en lagstiftning i tre år som inte är beredd.

Men på det område vi nu debatterar är Miljöpartiet berett att säga att det nu, enligt utskottets mening, borde tillsättas en utredning. Det har gått flera månader.

På ett område är man beredd att outrett ta jättestora beslut efter bara några dygns beredning och efter att riksdagens lagstiftande församling fått möjlighet att titta på det i bara ett dygn.

Vad är skillnaden? Varför har Miljöpartiet inte varit berett att vidta mer akuta åtgärder på detta område?

Anf. 21 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru ålderspresident! Jag har svårt att förstå Emma Henrikssons resonemang. Det är precis som att regeringen inte skulle ha gjort något. Det är ett tjockt betänkande med mängder av åtgärder som regeringen har vidtagit. Vecka för vecka har det kommit nya åtgärder.

Jag vet att det är jättesvårt i många kommuner. Det spelar ingen roll hur mycket pengar som tillförs. Det finns ändå ingen att anställa med den kompetens som behövs för att handlägga dessa ärenden på socialtjänsten.

Det är inte så enkelt att man med en snabb lagstiftning kan ändra på den situationen. Mänskliga resurser är begränsade. Det tar tid att hitta personal. Jag vet att många pensionärer på uppmaning av tidigare kollegor

gått tillbaka och börjat jobba deltid. Det är fantastiskt att man den vägen kunnat lösa en del handläggningsproblem.

Det jobbas jättemycket på detta på alla nivåer, och när jag läser betänkandet tycker jag att det är ganska fascinerande hur många beslut regeringen har lyckats ta på kort tid.

Jag delar uppfattningen att det inte är bra att det är så många som inte är utredda. Det är inte bra att det finns människor som sitter fast i systemet. Men vi hamnade i den situationen när det var en sådan otroligt snabb ökning i höstas. Jag har svårt att tro att det skulle gå att komma till rätta med detta snabbare. Det börjar att fungera lite sakta här och var i landet, och det får vi vara glada för.

Jag vet att många som är långt över pensionsåldern ställer upp och jobbar med detta. Det handlar ju om att få tag på personer som kan vara med och jobba med detta, och det är inte så himla enkelt. Det är inte bara en fråga om att regeringen tillskjuter pengar, utan det måste finnas människor som har kompetens att sköta detta. En del är att vi försöker att snabba på valideringen så att även nyanlända kan hjälpa till med sin kompetens.
(Applåder)

Anf. 22 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru ålderspresident! Sverige tog under 2015 emot över 35 000 ensamkommande barn som sökte asyl. Det var en mångdubbling jämfört med tidigare år och en betydande andel av alla ensamkommande barn som sökte asyl i EU:s länder.

De fruktansvärda inbördeskrig som pågår i världen är ett smärtsamt fiasko för Förenta nationerna och för de länder, inklusive Sverige, som ingår där. Lidandet i och omkring Syrien, i flyktinglägren och för flyktingar som stoppas i Grekland är omätbart.

Sverige har och ska ta ett stort ansvar för att göra allt för att få världssamfundet att äntligen få stopp på striderna. Sverige ska också öka sina redan stora humanitära biståndsinsatser och få EU:s länder att öka sitt flyktingmottagande. Här ska Sverige fortsätta att vara ett föredöme.

Det stora antalet asylsökande till Sverige har ansträngt alla som på anställd, ideell eller politisk basis gör sitt yttersta för att barnen ska tas om hand på bästa möjliga sätt. Trots alla dessa insatser är uppgiften så stor att många slits ned, och kommuner rapporterar att de inte kan klara de uppgifter som de är ålagda, vilket naturligtvis är alarmerande. Vi får också mycket oroande rapporter om att kontrollen av dem som närmast ska ta ansvar för barnen, till exempel HVB-hem, ibland brister allvarligt.

Det är alltså utomordentligt viktigt att stat och kommuner gemensamt anslår erforderliga resurser till detta i alla led, så att barnen har det bra, och att man samtidigt jobbar så effektivt man kan och avväger regler så att resurserna kan utnyttjas optimalt, rekrytering ske med tillräckliga kvalitetskrav och kontrollen förbättras.

Centerpartiet har lagt rader av förslag för bättre integration och mottagning av alla asylsökande, naturligtvis också med särskilt fokus på barnen.

Jag vill uttrycka en stor beundran för och tacksamhet mot alla som på detta område i dagens Sverige gör stora och ibland heroiska insatser, både i linjen och genom frivilliga insatser, för att under ofta mycket pressade

förhållanden och stor tidspress finna bästa möjliga lösningar med barnens bästa i fokus.

Utskottsbetänkandet behandlar några motioner från främst allmänna motionstiden som föreslår nya initiativ för en nationell krisjour med ansvar för ensamkommande barn samt en nationell översyn av rekryteringen av familjehem.

Jag menar att utskottet delvis tillmötesgår förslagen och hänvisar till det mycket omfattande och möjligen något ostrukturerade arbete som pågår under stor press i regeringen, myndigheterna och kommunerna.

Drygt nio sidor i betänkandet summerar alla de åtgärder som regeringen initierar och som myndigheter, kommuner och kontrollorgan mitt i den enorma arbetsbelastningen sliter med att utreda och implementera.

Låt mig ge några exempel. Socialstyrelsen ska utforma en stimulanssatsning för att stärka bemanningen inom den sociala barn- och ungdomsvården samt också fördela 24 miljoner kronor till kommunerna – 86 000 kronor per kommun – för utbildnings- och kompetensinsatser.

Regeringen har uppdragit åt MSB att på nationell nivå samordna ansvariga aktörers hantering av flyktingsituationen. Sveriges Kommuner och Landsting listade i oktober 2015, för fem månader sedan, omedelbara behov av regelförändringar eller undantag från gällande regelverk för att underlätta för kommuner i mottagandet av ensamkommande barn. Enligt uppgift från Socialdepartementet håller man på och ser över möjliga regelförenklingar.

Det kan vara en fråga till statsrådet inför hennes kommande inlägg, när svaren till Kommunförbundet kommer. De vill helst ha omedelbara insatser, och detta är akut.

Regeringen har givit Socialstyrelsen i uppdrag att samordna informationsinsatser till familjehem och andra samt se över sina egna föreskrifter och råd om HVB-hem.

I januari 2016 uppdrog regeringen åt Socialstyrelsen att göra en fördjupad analys av konsekvenserna för socialtjänsten med anledning av den rådande flyktingsituationen.

Detta var bara några exempel på alla de åtgärder som initieras av regeringen och som sker i myndigheter och kommuner. Det visar vilken press som mottagningssystemet är satt under. Den är svår att ta till sig och givetvis mycket allvarlig.

I november 2015 tillsatte regeringen vidare en särskild utredare som ska föreslå ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända.

Utskottet anser att det nu finns skäl att göra en principiell bedömning av vilken roll kommunen respektive staten ska ha i mottagandet av ensamkommande barn och att olika lösningar kan och måste övervägas här. Det behövs en översyn av mottagningssystemet, säger utskottet, som den redan tillsatta utredaren skulle kunna göra.

Så är läget. Med detta sagt, fru ålderspresident, vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 23 MAJ KARLSSON (V):

Fru ålderspresident! Jag vill inleda mitt anförande med att säga att jag är oerhört glad för att vi har samlats här i dag för att debattera ensamkommande barn och därmed barn i samhällets vård. För första gången på

många år har de här barnen, de som vi har lovat att ta hand om, blivit en verklig politisk fråga. Tänk att det krävdes en flyktingkris för att inse vilka brister vi har i våra system.

Låt oss därför göra rätt från början och inleda den här debatten i rätt ände. Det kan ibland låta som om den situation vi befinner oss i och de brister vi ser beror på att många människor sökt skydd i vårt land. Denna uppfattning har förstärkts av det faktum att regeringen gjort det nästan omöjligt för ensamkommande barn att komma hit.

Men det är inte de ensamkommande barnen som satt socialtjänsten och dess verksamheter ur balans. Det är i själva verket den bortprioritering av socialtjänsten som skett under lång tid som vi nu ser konsekvenserna av.

Den grundläggande orsaken till den situation vi i dag befinner oss i är de politiska prioriteringar som den tidigare regeringen och Sverigedemokraterna genomfört. Genom effektiv nedmontering av våra gemensamma socialförsäkringssystem har människor som blivit sjuka eller arbetslösa inte längre omfattats av vårt gemensamma skydds nät utan i stället hamnat i knät på socialtjänsten. Samtidigt har resursfördelning från de fattiga till de rika ökat klyftorna, och de sociala problemen har blivit värre.

Krisen vi ser inom socialtjänsten är således den räkning vi får betala för år av en orättvis ekonomisk fördelning och ett politiskt ointresse för dem som lever i utsatthet. För med handen på hjärtat kan väl ingen här inne påstå att det är en nyhet att socialtjänsten inte mäktar med att följa lagen och behålla personalen eller att barn inte får den hjälp de har rätt till.

Det är väl ingen ny information för er att situationen för familjehem varit ansträngd sedan länge. Det kommer väl inte som en överraskning att ni har gjort det fullt möjligt för fixar-Frasse och galne Gunnar att starta HVB-hem och tjäna miljonbelopp på barn i utsatthet, även om Cecilia Widgren och Moderaterna nu verkar ha svängt lite och inte tycker att det ska vara någon marknad inom välfärden.

Ni kan ju omöjligt ha missat att vi redan förra året motionerade om att våra HVB-hem, där vi placerade ensamkommande barn, inte höll måttet och att det redan då var platsbrist. Eller röstade ni ned motionen för att ni inte hade läst den?

Att nu låtsas som om allt det här är nytt eftersom det bubblar upp när människor blir fler är ohederligt. Vi har vetat länge att den sociala barn- och ungdomsvården har brister från ax till limpa. Men konsekvenserna har inte blivit tillräckligt omfattande, och därför har reaktionerna uteblivit.

I dag är det de ensamkommande barnen som får betala det högsta priset för att politiken vänt bort blicken. I dag är det alla de barn på flykt, som desperat försöker hitta ett land som tar emot dem, som står med notan i hand. Under tiden står vi här, ett av världens rikaste länder, och tar en paus. Det är verkligen skamligt.

Fru ålderspresident! Det är självklart så att det har varit en mycket påfrestande tid för de kommuner som fått bära ansvaret för de barn som nu berikar vårt land. Ingen hade kunnat förutspå att världen runt om oss skulle brinna så våldsamt att flera miljoner människor skulle vara tvungna att fly. Det här är en extraordinär situation som ställer oss inför nya utmaningar. Men det ger oss också möjligheter. Vi kan använda den här situationen som hävarm för att göra det vi skulle gjort för länge sedan.

Det är just därför jag är så glad att vi har den här debatten i dag. Det ger mig hopp om att vi nu kan se den kris som socialsekreterarna har larmat om i flera år. Det ger mig hopp om att vi ska ta i frågan med den kraft som så länge har efterfrågats, att vi ska hitta lösningar både på hur vi ska få ett effektivt och välfungerande mottagningssystem och skapa förutsättningar för socialtjänsten att låta människors behov styra och att vi äntligen ska skapa en barn- och ungdomsvård där barnen och deras rättigheter står i fokus oavsett vilka behov de har.

I utskottets förslag till beslut nämns en del av det arbete som pågår och som vi tror är steg i rätt riktning. Vi är väldigt glada att vi har kunnat vara med att bidra till miljardsatsningen på den sociala barn- och ungdomsvården. Vi välkomnar verkligen det arbete med LVU-utredningen som nu bereds, och vi är helt överens om att det behövs en översyn av mottagningssystemet. Med bakgrund av det arbete som nu pågår kommer vi att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Men om mitt hopp inte ska förvandlas till djupaste besvikelse krävs att regeringen bekänner färg. Ni står nu inför ett helt avgörande vägskäl. Nu är det upp till bevis för om ni har modet att bygga ett starkare samhälle som klarar att möta förändringar eller om ni i stället vill fortsätta borgerlighetens bygge för den redan starka, som vi nu betalar ett högt pris för. (Applåder)

Anf. 24 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Fru ålderspresident! Av de 60 miljoner människor som är på flykt i världen är ungefär hälften barn. Inte sedan andra världskriget har så många människor varit på flykt. Bland dem som drabbas allra hårdast finns naturligtvis barnen. Det talas om en flyktingkris. Ja, nog är det en kris – för dem som flyr.

Förra året sökte 35 369 ensamkommande barn asyl i Sverige. Det är en otrolig ökning från året innan, då det var 7 049. Det ansågs då vara många. Det är en kris för de 35 369, och ur det perspektivet bör den här frågan också diskuteras: Hur gör vi för att mottagandet ska bli så bra som möjligt? När det inte fungerar är det de som drabbas.

För att få en helhetsbild över läget ordnade vi i socialutskottet en offentlig utfrågning. Där talade företrädare för regeringen och olika myndigheter men också exempelvis kommuner, föreningar och förbund. Vi fick en ganska samstämmig bild av ett hårt tryck med brist på framför allt socialsekreterare. I Sverige finns många socionomer, men de vill inte jobba i kommunerna. De vill inte jobba i socialtjänsten med barn och unga.

För många kommuner är det svårt att klara av att ge barn ett gott mottagande. Det saknas personal. Det saknas gode män. Det saknas lokaler.

Mediebilderna av de ensamkommande är många gånger mycket svart. Det står om bråk på boenden, och alla minns den fruktansvärda tragedin i Mölndal. Men samtidigt är det inte den enda bilden, inte den enda sanna bilden, och flera företrädare på den utfrågning som vi hade lyfte också upp att de inte kände igen sig i den beskrivningen. Det handlar om vanliga barn och ungdomar som många gånger har varit med om fruktansvärda saker, sa de bland annat.

Det är svårt på många håll. Barnombudsmannen, som också var på plats, berättade om sin rapport från ankomstboendena, där man hade pratat med barnen själva. Där fanns skrämmande läsning om utsatthet, ensamhet och ovisshet: att komma till ett boende där man ska vara högst 48 timmar men tre månader senare vara kvar, att vara enda flickan bland hundra pojkar eller vara den enda som talar ett visst språk. Att de har varit kvar så länge på ankomstboendena beror på att man i kommunerna inte har kunnat ta emot barnen då det helt enkelt inte har funnits plats.

Hela dagen var lite grann av en speed dating. Alla hade väldigt kort tid på sig att prata. Men det var ett sätt att få en överblick och en möjlighet att se var vi behöver fördjupa oss. Jag ser till exempel vårdnadsfrågan som en stor utmaning. Ett problem är också att barn kan bo i en viss kommun och ha sin socialsekreterare och gode man någon helt annanstans.

Vad gäller just gode män finns det flera saker att ta tag i, dels att man kan ha sin gode man någon helt annanstans, dels att de på flera håll är svåra att få tag på. Men det finns mer, för systemet med gode män är inte uppbyggt för att den gode mannen ska fungera som en ställföreträdande vårdnadshavare. Aldrig någonsin har Sverige haft så många barn utan föräldrar i sin vård. Uppdraget som god man räcker inte till. Vem ska skolan kontakta när något har hänt eller när något har gått bra? Vem går på utvecklingssamtalen? Det handlar om så mycket mer än juridik.

Sedan har vi stödboendena. Jag upplever ibland i debatten att stödboendena är det magiska trollspö som ska lösa problemet för kommunerna. Till att börja med är det en felaktig ingång. Det är inte i första hand kommunerna som har en situation som behöver lösas, utan det handlar om de barn och ungdomar som kommer hit. Vidare var tanken med stödboendena att de unga som är redo att lämna ett HVB-hem och börja stå på egna ben eller som inte behöver den vård som erbjuds på ett HVB-hem men ändå behöver samhällets stöd skulle få möjlighet att bo i ett stödboende. Boendeformen är alltså inte uppfunnen för ensamkommande barn. Det finns givetvis också välfungerande ensamkommande barn och unga, framför allt unga, som skulle kunna bo i ett stödboende. Men det är inte en quick fix, inte en billigare och snabbare lösning.

Det ska krävas särskilda skäl för att få bo på ett stödboende. Och för att få veta vilka det gäller behövs en grundligare utredning, och det är knappast möjligt att börja med en placering i ett stödboende. För många av dem som kommer hit har resan till Sverige kantats av övergrepp och våldtäkter. De mår inte bra. Då har vi bara pratat om resan hit. Frågan är vad de har upplevt innan de ens gav sig iväg. Det är barn som behöver stöd och närvarande vuxna – vuxna med rätt kompetens för att möta barnen där de befinner sig. Ofta kan en ungdom som är välfungerande på dagen ha fruktansvärda mardrömmar eller helt enkelt inte sova alls. Ingen 17-åring ska behöva tampas med det ensam utan ska få det stöd och den hjälp som hen har rätt till.

Det gör mig lite orolig att stödboendets utformning och föreskrifterna inte redan är på plats utan kommer senare, under våren. De borde redan finnas där. Om man tänker att man ska placera flera ungdomar tillsammans och lämna dem utan tillsyn över natten är vi ute på farliga vatten.

Samhället har tagit på sig föräldraansvaret. Då ska vi också agera som en ansvarsfull och omhändertagande förälder. Hur ofta lämnar vi våra egna tonåringar ensamma under nätterna tillsammans med 20 andra i samma

ålder? Vi Liberalerna lyfte den här frågan redan när vi debatterade stödboende som boendeform och kommer att följa utvecklingen noga.

Jag har också tidigare här i kammaren lyft fram de barn som försvinner. Varje år försvinner hundratals barn från våra boenden, flera så små som i förskoleåldern. Jag tror inte att någon tror att det blir bättre om det inte finns vuxna där som ser till dem.

Behovet av särskilda samordnande insatser för att förebygga att barn försvinner och samlade insatser för att hitta dem som har försvunnit är akut. Vidare är det naturligtvis angeläget att de som kommer tillbaka följs upp.

Många kommuner har en otroligt pressad situation. Jag kommer från Örebro län. Det är ett län där många kommuner ligger i topp på listan över vilka kommuner som har tagit störst ansvar utifrån sin egen storlek. Det är oftast små kommuner, som Laxå och Ljusnarsberg, som har gjort heroiska insatser. Det finns flera positiva aspekter med detta. Ställdalen har till exempel för första gången på flera år fått en mataffär. Vi har skolor som var nedläggningshotade som nu finns kvar.

Samtidigt är boendesituationen akut på många håll. Man pratar om att det tar 14 år att få en lägenhet i Stockholm. Visste ni att det tar sju år i Örebro? Det är inte bara lägenheter som det är brist på. Det är svårt att få tag på lokaler som kan fungera som HVB-hem och stödboenden. Jag tänker då på stödboenden i gruppboendeform. Givetvis är det närmast hopplost att få fram satellitlägenheter, när boendesituationen ser ut som den gör.

Alternativet får inte vara att börja tumma på den fysiska säkerheten, som brandskydd. Att placera barn i samma rum, två eller flera, kan i vissa fall givetvis vara nödvändigt. Men vi hör också om boenden anpassade för 14 där det bor minst dubbelt så många. Är det då konstigt att det blir problem? Träng ihop många människor på en för liten yta, lägg till traumatiska upplevelser, oro för framtiden och en stor portion sysslolöshet – det är få grupper som skulle fungera!

Självklart behöver vissa saker lösas akut. Men akuta lösningar får inte bli permanenta. Och vissa akuta lösningar är inte lösningar utan närmast panikåtgärder.

Jag hör om ett socialt haveri. Tonläget i debatten blir ibland väldigt högt. Jag nämnde Ljusnarsbergs kommun i Örebro län. Där har samtliga socialsekreterare sagt upp sig. Men lyssnar man på vad de säger handlar det inte om en plötsligt uppkommen kris. Socialtjänsten i hela Sverige har varit under stort tryck i många år, och kommunerna har inte lyckats möta de nya krav som ställs inom försörjningsstöd, familjerätt, missbruk och barnavård. Man hänvisar i stället till brist på fortbildning och möjligheter att utvecklas på jobbet, inga utökade resurser trots nya lagar och bestämmelser och ett förebyggande arbete som inte hinns med.

För att lösa den akuta situationen har man föreslagit att politikerna ska gå in och göra socialsekreterarnas jobb. Men jag tycker inte att politiker ska gå in och ta över socialsekreterares uppgifter, även om det inte rör sig om myndighetsutövning, för det finns en anledning till att utbildningen är flera år lång. Det krävs kunskap och erfarenhet. Av samma skäl tycker jag inte heller att förslaget om att luckra upp kravet på socionomutbildningen är särskilt bra. Det är inte i första hand en brist på socionomer som vi ser. Däremot är det alldeles för få som vill arbeta i kommunens socialtjänst.

Nuvarande system för mottagande av ensamkommande flyktingbarn måste förstärkas och förbättras, både det direkta mottagandet och det som händer sedan. Vi har en enorm integrationsutmaning framför oss. Hur får vi de här barnen och ungdomarna att känna att de är en del av vårt samhälle? Hur får vi dem att känna att det är deras samhälle lika mycket som vårt? Hur får vi dessa barn och ungdomar att bli trygga vuxna? Hur ger vi dem möjlighet att utvecklas från sina förutsättningar?

Vi från Liberalerna kommer att följa frågan och utvecklingen noga. Den här debatten är tvärlångt från avslutad.

I detta anförande instämde Barbro Westerholm (L).

Anf. 25 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru ålderspresident och ledamöter! Jag är glad över att vara med i den här debatten. Den är verkligen viktig, som flera av de tidigare talarna har pekat på. Jag är också glad för det samarbete som vi har haft under 2015 och 2016 i den här frågan.

Jag vill påpeka att vi i dag pratar om ensamkommande barn och socialtjänsten men att det är viktigt att den sociala barn- och ungdomsvården fungerar för *alla* barn som behöver den. Därför har vi bett Socialstyrelsen om en djupanalys av hur läget ser ut i stort för den sociala barn- och ungdomsvården.

Många har gjort stora insatser under den här tiden. Det gäller personal inom den sociala barn- och ungdomsvården men också personal på boenden, på Migrationsverket, i skolor, i vården och även frivilliga.

Från regeringens sida har vi tagit ett stort antal beslut om resurser och annat stöd. Vi ska inte bara ta emot de här barnen, utan vi ska också ta hand om dem.

Jag vill förstås instämma i det anförande som Yasmine Larsson nyss höll och också tacka Jan Lindholm för hans inlägg. Vi arbetar tätt tillsammans för att göra situationen bättre för de här barnen. Jag tycker att vi har haft en bra dialog med hela socialutskottet.

I det betänkande som dagens debatt handlar om behandlas ett antal motioner från allmänna motionstiden och även en motion som väckts på grund av händelse av större vikt, nämligen KD:s motion om en nationell socialjour.

Det finns mycket att säga i ärendet, men jag börjar med frågan om familjehem och hur de ska rekryteras och utbildas. Familjehem är en bra boendeform, som det är tänkt, för många barn som är i behov av boende utanför det egna hemmet, särskilt för de yngre barnen. Varje barn ska ha en egen bedömning. Det är det som är utgångspunkten i systemet.

I höstas när antalet ensamkommande flyktingbarn ökade dramatiskt ökade också behovet av familjehem stort. Också antalet enskilda personer som ville hjälpa till och öppna sina hem ökade, och därutöver växte ett stort antal familjehemsföretag fram – en del med bra kvalitet och goda avsikter, andra mindre seriösa. Det var tydligt att antalet intresseanmälningar ibland var större än vad kommunerna kunde ta hand om, och många som anmälde sitt intresse var inte medvetna om vad uppdraget innebar.

För att möta det här har regeringen vidtagit ett antal åtgärder. Redan i oktober förra året gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att initiera och samordna nationella informationsinsatser om familjehem, jourhem och

gode män för ensamkommande barn och särskilt förordnade vårdnadshavare.

Syftet är att synliggöra behovet och öka kunskapen om vad uppdraget innebär för att säkra tillgången till bra familjehem. Uppdraget i sin helhet ska redovisas i april 2018, men Socialstyrelsen kommer att under hand lämna förslag för att stärka verksamheten.

Vi har därefter fått rapporter om missförhållanden inom oseriösa familjehem och familjehemsföretag. Senast i morse kom en sådan rapport i medierna. Det här är förstås fullständigt oacceptabelt. Syftet med de resurser vi lägger ned på mottagande av ensamkommande flyktingbarn är att barnen får ett bra mottagande, inte att oseriösa aktörer ska kunna bli rikare.

Vi har därför gett Vårdanalys i uppdrag att verkligen se över hur de här hemmen bedrivs och vad vi får för de resurser vi lägger på olika placeringsformer. Vi bereder dessutom just nu ytterligare förslag för att stärka säkerheten för barn som placeras i familjehem. Frågor som tillstånd och bakgrundskontroller kommer att beröras, och jag kommer att återkomma till detta inom kort.

Under hösten hade vi ett bra samarbete för att snabbt få igenom en lagstiftning för ytterligare en placeringsform: stödboende. För att varje barn ska få rätt placering behövs en variation av åtgärder. Just nu följer vi upp hur utvecklingen går, vilket också har nämnts här, när det gäller öppnandet av stödboenden. Jag förväntar mig att man levererar på det här området. För närvarande är föreskrifterna kända för såväl stödboenden som HVB i och med att de är ute på remiss och snart ska beslutas. Då hoppas jag att antalet stödboenden kommer att öka. De ska naturligtvis användas för de barn som klarar av just den formen.

För regeringen är det viktigt att varje barn ska få den omsorg som han eller hon behöver. De familjehem eller andra boenden och de gode män som gör mycket viktiga uppdrag ska ha det stöd som de behöver, och pengarna som satsas ska gå till rätt saker.

När det gäller resurser till socialtjänsten och kommunerna vill jag påminna om den situation som socialtjänsten befann sig i när regeringen tillträdde. Vi vet att det i många kommuner larmades om att det var svårt eller omöjligt att rekrytera, och många socialsekreterare valde bort att jobba just där redan när vi tillträdde. Det blev snabbt uppenbart hur eftersatt den här verksamheten var redan när regeringen tillträdde. Under de borgerliga regeringarna skärptes ett stort antal lagar, och del av dem var vällovlige. Dokumentationskrav ökade dock. Det var bra för rättssäkerheten, i alla fall i teorin. Men samtidigt minskade resurserna, och man ersatte inte med resurser som motsvarar de här behoven.

Socialtjänsten måste ha möjlighet att göra ett bra socialt arbete, och det kräver resurser. Därför måste vi nu bygga upp socialtjänsten. Jag är därför glad över att regeringen tillsammans med Vänsterpartiet tidigt beslöt att göra den största satsningen på den här verksamheten någonsin. 1 miljard på fyra år ska gå till bemanning och utveckling av socialtjänsten. Det är mycket välkommet, tror jag, bland de framför allt kvinnor som arbetar och sliter i den här verksamheten.

Inom ramen för den flyktinguppställning som regeringen gjorde med oppositionen förra året beslutades också om ett tillskott på 8 miljarder till kommunerna. De här pengarna är inte öronmärkta, men jag förväntar mig och utgår från att kommunerna använder dem på bästa sätt utifrån de behov

som finns. Därför är jag glad över att vi nu börjar få en del rapporter från kommunerna som ser socialtjänsten som den nyckelfunktion som den är.

Vi har också en tät dialog med SKL, med socialtjänster i kommunerna och med de fackliga organisationerna för att få veta hur arbetet fortskrider. Jag gör också kontinuerligt besök i olika verksamheter.

Den nationella samordnaren Cecilia Grefve som samordnar frågor om den sociala barn- och ungdomsvården nämndes här. Hon gör minst 100 besök i minst 50 kommuner och rapporterar tillbaka till mig och departementet med regelbundna mellanrum. Jag har skärpt hennes uppdrag för att få så mycket kunskap om konkreta förslag som möjligt. Vi har också genomfört flera av hennes förslag.

När det gäller motionen om en nationell krissocialjour kom det, som vi har hört, förra året 35 000 ensamkommande barn till Sverige. Varje barn har sina förutsättningar och ska tas om hand inom dagens befintliga system. Man har socialtjänsten för det här ändamålet i kommunerna.

Det är också, som vi har hört, uppenbart att den sociala barn- och ungdomsvården inte är dimensionerad för den här stora belastningen. Därför har det gått ut stora extra resurser till kommunerna, och vi har fattat ett stort antal beslut från regeringens sida. Detta återges också i betänkandet.

Dessutom har regeringen fattat de svåra beslut som ni väl känner till när det gäller förändringar av migrationspolitiken. En av de viktigaste orsakerna till det här är att socialtjänsten behöver återhämta sig.

Statens institutionsstyrelse har mycket viktiga uppdrag i det svenska samhället. Deras huvuduppdrag är att bedriva individuellt anpassad tvångsvård och verkställa sluten ungdomsvård. Att genomföra en förändring som den som Kristdemokraterna föreslår skulle förändra myndighetens uppdrag i grunden. Förslaget innebär också att Sis skulle få göra biståndsbedömningar, vilket också är en oerhört stor förändring.

Därför är jag inte beredd att utreda just med denna inriktning, men jag är inte främmande för att vi behöver se över systemet för mottagande av ensamkommande barn i ett bredare perspektiv. Vi vet ju att antalet barn på flykt är stort, och vi ska bygga system som håller för det och har god kvalitet.

Avslutningsvis vill jag tacka alla socialsekreterare som arbetar väldigt hårt med de här frågorna i dag. Jag känner stor respekt för deras arbetsinsatser. Jag hoppas också att det strålkastarljus som nu riktas mot den här verksamheten stannar kvar och framför allt att vi som är engagerade, alla aktörer tillsammans, inte bara kan lösa det problematiska och akuta läget utan även kan se till att vi gör investeringar för framtiden. Jag är också mån om att den här frågan hela tiden ska präglas av ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv.

(Applåder)

Anf. 26 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru ålderspresident! Det är ett ansträngt och allvarligt läge. Hela 66 kommuner har hittills lex Sarah-anmält sig själva för att de inte lever upp till sina åtaganden.

Sverige behöver en tillfällig flyktingpaus. Verkligheten har förändrats i rask takt. Då är det beklämmande att den svaga vänsterregeringen inte fullt ut sträcker ut handen för att nå en bred samsyn om inriktningen, inte tar steget och omprövar förslagen. Så sent som i dag avsågs 160 olika

förbättringsförslag i socialutskottet. Det är klart att det finns läge att göra saker och ting och att ompröva saker och ting. Regeringen sparar på tillsynen och halverade frekvenstillsynen så sent som i december. Kvaliteten sviktar, och man avvisar grundläggande kvalitetskrav.

Jag har några frågor till regeringen och ansvarigt statsråd. För det första: Är det här nya ansträngda läget för socialtjänsten ett nytt normalläge, och kan det leda till undanträngningseffekter?

För det andra: Kommer regeringen att följa det moderata förslaget om att öka resurserna till ansvarig tillsynsmyndighet under kommande och nästkommande år?

För det tredje: Kommer regeringen att följa det moderata förslaget om att snarast införa medicinska åldersbedömningar, så att vi gör mer rätt från början och lyssnar in den kritik som finns i de möten som sker vardagligen mellan ensamkommande barn och medarbetare i socialtjänsten?

Anf. 27 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S) replik:

Fru ålderspresident! Jag tackar Cecilia Widegren så mycket för frågorna. Som Cecilia Widegren vet tog vi över i ett väldigt pressat läge. Den regering som Cecilia Widegren representerar och som hade makten i åtta år lämnade över en väldigt pressad socialtjänst, där det redan var mycket svårt både att rekrytera och att behålla socialsekreterare, trots att de utbildat sig till socionomer.

Därför har vi vidtagit ett stort antal åtgärder, som vi har pratat om i olika sammanhang och som också återges i betänkandet, för att förbättra situationen. Vi har också riktat resurser till den här verksamheten i en takt och omfattning som man inte har sett tidigare, skulle jag vilja säga.

Jag är väldigt mån om att det inte ska förekomma undanträngningseffekter, det vill säga att andra barn till exempel inte kan få sina orosanmälningar utredda. Som jag sa i mitt anförande har vi bland annat därför beslutat om alla de här resurserna, men också gett ett särskilt uppdrag till Socialstyrelsen att djupanalysera situationen. Detta ska inte vara ett normalläge. Vi ska göra det här till långsiktiga investeringar.

Ivo fick extra resurser för att kunna starta upp sin myndighet, och det är de som så att säga går ut nu. Jag är väl medveten om Ivos situation. Vi följer den här frågan och kommer att återkomma i budgeten. Det är mitt svar. Vi har tidigare möjliggjort att Ivo får resurser för att kunna öka sitt tillståndsarbete, som utan tvekan är väldigt viktigt.

Åldersbedömningar är en fråga som Socialstyrelsen tittar på. För mig är det väldigt viktigt att det är just barn som omfattas av barns rättigheter och det särskilda skydd som barn åtnjuter. Vi väntar på Socialstyrelsens genomgång av frågan och återkommer om det.

Anf. 28 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru ålderspresident! Alliansregeringen tillförde under sina åtta år 57 miljarder i nya resurser till välfärden. Det är den största satsning som någonsin gjorts i svensk historia på nya resurser till välfärden. Jag tar gärna matchen om nya resurser till välfärden.

Vi måste nu göra mer rätt från början – därav de här frågorna till regeringen och statsrådet. Jag är glad över att höra att regeringen följsamt och noga kommer att bevaka att detta inte kommer att leda till undanträngningseffekter. Jag tror att vi här från riksdagen kommer att följa oerhört

noga vad som sker ute i kommunerna. Det är helt klart som så att de 66 lex Sarah-anmälningarna är en tydlig signal om att någonting kan vara på gång, och det ska man ta på väldigt stort allvar.

Statsrådet väljer att passa frågan till budgetförhandlingarna vad gäller resurser till tillsynsmyndigheten. Men tyvärr får vi nu oroande rapporter varje vecka. Min följdfråga till statsrådet blir om man redan i propositionen inför VÅP:en kommer att fundera över om man kan tillföra resurser under innevarande år för att det här inte ska uppstå och för att vi från början ska få en skarp och tydligare tillsyn vad gäller kvalitet. Kommer Socialdemokraterna att ta det initiativet i de förhandlingar som sker kring vårpropositionen?

Min avslutande fråga handlar om de medicinska åldersbedömningarna. Det är en fråga som vi har diskuterat ganska många gånger och under lång tid. Socialstyrelsen beskrev på vår offentliga hearing att det här förslaget nu kommer. Är regeringen villig att genomföra det?

Anf. 29 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S) replik:

Fru ålderspresident! Några 57 miljarder såg inte socialtjänsten till under den tid då ni hade regeringsmakten, Cecilia Widegren. Tvärtom försvarades deras arbete under den här tiden.

När det gäller Ivo kommer jag att återkomma, som jag sa. Vi följer utvecklingen mycket noga. Detsamma gäller åldersbedömningar, där vi inväntar förslaget från Socialstyrelsen. Jag tar den här frågan på väldigt stort allvar. Jag följer den mycket noga och jobbar med den dagligen, och det kommer jag att fortsätta med tills situationen är mycket stabilare.

(forts. § 10)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.57 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

§ 9 Frågestund

Anf. 30 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av närings- och innovationsminister Mikael Damberg, justitie- och migrationsminister Morgan Johansson, statsrådet Anna Johansson och statsrådet Mehmet Kaplan. Närings- och innovationsminister Mikael Damberg besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Anf. 31 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Fru talman! Jag ska ställa en fråga till bostadsministern.

I DN Debatt den 13 januari lyfte regeringen upp frågan om att man skulle kunna gå från översiktsplan direkt till bygglov. Det är en idé som vi moderater har föreslagit sedan en tid tillbaka.

Med anledning av den bokris som vi befinner oss i och om regeringen menar allvar med sina regelförenklingar kan jag konstatera att det finns ett färdigt lagförslag där man möjliggör detta för kommunerna. Det avslogs tyvärr under den förra mandatperioden av nuvarande majoritetspartier.

Min fråga är om bostadsministern skulle kunna tänka sig att genomföra lagförslaget och att göra det snabbt. Det är ett helt färdigt lagförslag.

Anf. 32 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack, Ewa Thalén Finné, för frågan!

Det fanns en anledning till att det avslogs förra mandatperioden. Därför finns det också ett underlag som vi nu för in i de bostadspolitiska samtalen, där Ewa Thalén Finné antagligen kommer att delta. Hennes ekonomisk-politiska talesperson i partiet kommer i varje fall att göra det. Där kommer bland annat den här frågan att ingå.

Anledningen till att vi vill göra på det här sättet är ett stort problem. När vi gör regelförändringar är det viktigt att bredden i denna kammare är så bra som möjligt så att inte regelförändringarna ändras vart fjärde år. Vi ska ha en adekvat och bra regelflora som gynnar byggandet av bostäder för människor i vårt land så att företagen kan förutse vad som gäller.

Anf. 33 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Fru talman! Jag kan konstatera att om regeringen var angelägen om att genomföra det som efterfrågas av kommunerna, snabba regelförändringar, finns det en mycket bred majoritet i kammaren för just det förslaget. Det är ett förslag som Alliansen lade fram.

Att möjliggöra för kommunerna att inte behöva anta en detaljplan när de vill bygga skulle förenkla. Ibland undrar jag om det finns något intresse för regelförändringar på riktigt.

Anf. 34 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack, Ewa Thalén Finné, för att du lyfter upp den här viktiga frågan!

Detta handlar om två saker. Den ena är vilken vilja det finns i de olika politiska partierna. Det ska nu prövas i de bostadspolitiska samtal som jag och finansministern leder.

Den andra frågan handlar om vad det är kommunerna vill ha och inte vill ha. Detta är en fråga som gör att det kommunala självstyret prövas. Då är det viktigt att vi från de partier som sitter i dessa samtal är seriösa, har en bra beredning och kommer överens brett.

Anf. 35 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Ingen har nog undgått hur flyktingsituationen ser ut i Grekland i dessa dagar. Jag var tillsammans med en delegation från Miljöpartiet på Samos för ett par veckor sedan. Jag tror inte att det är många som är oberörda av att se flytvästar i vattnet och på stränderna och också hur hjältarna i de gula båtarna räddar människor på Medelhavet varje dag.

Förra året kom det ungefär 850 000 människor till Grekland. Jag skulle vilja fråga migrationsministern hur han arbetar i den här situationen för att fler länder i Europa ska kunna ta ett gemensamt ansvar i frågan och hur Sverige särskilt kan underlätta för Grekland i detta kritiska läge.

Anf. 36 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tror att vi alla är överens om att vi inte kan tillåta att Grekland blir ett enda stort flyktingläger och att utvecklingen går åt det hållet. Vi måste se till att hjälpas åt som EU-medlemmar för att underlätta Greklands situation och kunna få kontroll över situationen.

Detta är en fråga som verkligen prövar hela Europeiska unionen och solidariteten mellan våra länder. Det är viktigt att alla EU:s medlemsstater lever upp till våra grundläggande värderingar. Solidaritet mellan våra länder är en del av det men också människovärde och att vi ser till att behandla de människor som nu kommer till Europa på ett värdigt sätt.

Jag tror att det är tre saker som måste ske. Det första är att man får kontroll över gränsen mellan Turkiet och Grekland så att det inte bara fortsätter att fyllas på med människor som flyr. För det krävs ett avtal med Turkiet.

Det andra som måste ske är att vi klarar av att evakuera människor från Grekland till övriga EU i enlighet med de beslut som vi har fattat inom Europeiska unionen.

Det tredje är att etablera lagliga vägar från Turkiet in i EU.

Anf. 37 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, statsrådet!

Vikten av lagliga vägar i Europa kan inte underskattas och även att EU:s länder delar på ansvaret. Frågan om att hålla den yttre gränsen gör också att vägen för dem som flyr kommer att bli än farligare.

Frågan är vilket pris det kan få i form av fler döda på Medelhavet och hur statsrådet ser på en sådan risk.

Anf. 38 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tror att vi alla är överens om att vi inte kan ha det som det ser ut nu när tusentals människor reser över i dessa ranka och farliga båtar på ett sätt som gör att de sätter sina liv på spel. Så får det inte fortsätta att gå till.

En del i en lösning är att man trots allt har en organisation så att man har en kontroll över gränsövergången. Sedan är det de andra två sakerna.

Det handlar om att se till att omfördela inom Europa och också se till att man åstadkommer dessa lagliga vägar från flyktingvägarna till Europa.

Prot. 2015/16:74
3 mars

Frågestund

Tvingande hälsundersökning av flyktingar

Anf. 39 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till migrationsministern.

De senaste veckorna har det rapporterats om en stor ökning av smittsamma sjukdomar och att dessa ökar i takt med att allt fler flyktingar söker sig till Sverige. Folkhälsomyndigheten rapporterar om att bland annat tbc-fallen har fördubblats på tio år. Detta är oroväckande och något som vi sverigedemokrater har varnat för under en lång tid.

Hälsundersökningar anses enligt Folkhälsomyndigheten vara en grundläggande förutsättning för att man ska upptäcka och kunna behandla dem som är smittade. Vi har förståelse för att den nuvarande kritiska flyktingsituationen påverkar hälso- och sjukvårdens redan ansträngda verksamhet. Samtidigt är det otroligt viktigt att direkt fånga upp dem som är smittade.

Därför vill vi sverigedemokrater att tvingande hälsundersökningar ska vara en naturlig del av asylprocessen och ske så snart som möjligt efter ankomsten till Sverige. Vad avser regeringen att vidta för åtgärder för att få upp andelen flyktingar som genomgår hälsundersökningar?

Anf. 40 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det finns ett sådant uppdrag som Migrationsverket ska lösa tillsammans med landstingen. Det är klart att det är viktigt, framför allt för människorna själva som det handlar om. Det gäller att se till att de får ett bra mottagande i Sverige och att så många som möjligt som kan komma till rätta med de eventuella hälsoproblem som de kan ha.

Här har vi turen, skulle jag vilja säga, att ha en väl fungerande sjukvård i Sverige. Vi är ett välfärdssamhälle. Jag skulle vilja säga att vi har mycket bättre förutsättningar än de flesta andra länder har.

Samtidigt har vi en stor utmaning i att det kom många människor till Sverige förra året – 160 000. Migrationsverket måste som sagt tillsammans med landstingen fortsätta att jobba på för att försöka lösa problemen.

Anf. 41 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Fru talman! Det är positivt att regeringen tar situationen och de ökande smittriskerna på allvar. Att ge ökade incitament till hälsundersökningar har uppenbarligen inte visat sig vara tillräckligt, då andelen undersökningar ändå inte har ökat på senare år.

Vi vidhåller därför att det är nödvändigt att införa tvingande hälsundersökningar så snart som möjligt vid ankomst till Sverige för att man ska få en större andel att genomgå hälsundersökning och få hjälp att motverka fortsatt smittspridning.

Anf. 42 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Andelen undersökningar har inte ökat, men antalet undersökningar har ökat i takt med att man har byggt ut organisationen. Det är viktigt framför allt för den enskilde att man får den hjälp som man behöver.

Här är uppdraget till Migrationsverket och landstingen att fortsätta att arbeta med detta, och jag har stort förtroende för att de kommer att lösa det här framöver.

Investeringar i pilot- och demonstrationsanläggningar

Anf. 43 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Min fråga riktar sig till närings- och innovationsministern. Sverige är alltjämt ett ledande kunskaps- och innovationsland. Men andra länder i vår omvärld är på bettet, framför allt när det gäller att omsätta sina forskningsinvesteringar i det som kallas innovationer i nya företag och jobb.

En viktig aspekt inom svensk innovationspolitik är stödet till det som kallas pilot- och demonstrationsanläggningar. Många svenska företag, däribland Volvokoncernen som vi nyligen har träffat, men också en rad andra branscher genomför tunga investeringsbeslut om forskning för att få fram nya produkter som efterfrågas på marknaden. Då behövs den här typen av anläggningar.

Jag vill fråga närings- och innovationsministern hur regeringen vill stärka möjligheterna så att företag kan investera i pilot- och demonstrationsanläggningar i Sverige framöver.

Anf. 44 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack för frågan! Det är ett faktum att Sverige är ett ledande innovationsland. Vi topprankas i många sammanhang där man rankar olika länders innovationsförmåga. Men när vi tittar i ett historiskt perspektiv, de senaste tio åren, ser vi att vi har tappat mycket av forskningsinvesteringar i Sverige. Det är framför allt de privata investeringarna som har gått till andra länder. Det här måste vi vända.

Ett sätt att göra det är att fokusera exakt på test- och demoanläggningar. Det finns ett stort intresse från det privata näringslivet för att vara med och dela utveckling med samhället för att driva fram nästa generations produkter och tjänster.

Detta är just en av de frågor som den utredning som har presenterats om det förändrade statliga riskkapitalet har tittat på. De föreslår en demofond, och det är exakt en sådan sak som regeringen ämnar återkomma till inom bara några veckor när vi presenterar propositionen om det statliga riskkapitalet.

Anf. 45 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Tack för svaret! Vi träffade Volvokoncernen nyligen. Volvo är ett av flera globala företag som säger: Vi är beredda att fortsätta vår satsning med Sverige som bas och att ta utgångspunkt i det.

Man lyfter bland annat fram satsningen på smart industri som ett viktigt steg för export och konkurrenskraft. Industrin och tjänstesektorn är i detta fall intimt sammankopplade med varandra. Mycket går in i varandra. Hur ser näringsministern på att vi ska kunna vara fortsätta att vara ledande i denna konkurrens?

Anf. 46 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! I nyindustrialiseringsstrategin, som regeringen har presenterat, finns just perspektivet med smart industri med. Ett av fokusområdena är just Testbädd Sverige. Hur kan vi förändra vårt system så att det blir fler av den här typen av anläggningar i Sverige? Där kan man pröva nya innovationer också i verkliga livet. Det kan handla om äldreomsorgen med nya robotar eller tekniska lösningar, i Göteborg med självkörande bilar eller i Stockholm med 5G-teknik för att skapa den smarta staden. Detta är exakt i linje med den nyindustrialiseringsstrategi som regeringen har presenterat.

Åtgärder mot fusk i åkeribranschen

Anf. 47 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Fru talman! Min fråga går till Anna Johansson. I dag presenterade Skatteverket sin rapport om åkeriverksamheten i Sverige 2015. Den beskriver en bransch i fritt fall som påverkar 10 000 åkeriföretag och sysselsätter 86 000 personer. Det är misstänkt fusk i 80 procent av de undersökta fallen. 44 miljoner i ökad skatt har påförts i 49 undersökningsärenden. Det finns en stor kreativitet i uppläggen när det gäller att dumpa villkoren och smita undan skatten.

Rapporten beskriver en oacceptabel situation. Fuskets leder till arbetsförhållanden som är under all kritik och en bransch som går på knäna.

Regeringens arbete är för långsamt och otillräckligt, tycker jag. Nu undrar jag vilka nya åtgärder ministern avser att vidta med tanke på rapporten och om det inte är dags att införa den holländska modellen också i Sverige.

Anf. 48 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack för frågan! Detta är en av de frågor som vi har lagt mest tid och energi på under det år, drygt, som jag har varit statsråd med ansvar för dessa frågor.

Vi möter många åkare och chaufförer som vittnar om hur det ser ut på svenska vägar och hur konkurrensituationen ser ut. Detta är såväl ett miljöproblem, eftersom det ofta är sämre bilar, som ett arbetsmiljöproblem, i allra högsta grad, och ett konkurrensproblem. Marknaden blir åsidosatt.

Vi kommer att fortsätta att jobba på med frågorna. Men när det gäller just den här undersökningen handlar det snarare om efterlevnadskontroll än om att det behövs nya regler. Därför välkomnar jag verkligen myndigheternas kontrollarbete. Man ska inte kunna ägna sig åt denna typ av verksamhet och känna att man inte riskerar att åka fast.

Jag tycker att Skatteverkets rapport är mycket bra på det viset; den visar att man blir lagförd när man betar sig på ett sätt som inte är lagligt i Sverige.

Anf. 49 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Fru talman! Hela branschen, och alla som jobbar med det här, kräver nya regler och nya åtgärder. Skatteverket säger också, till exempel, att de behöver offentliga register över alla företag som verkar i Sverige. Det stämmer alltså inte att det bara handlar om efterlevnadskontroll, utan det krävs fler åtgärder. Regeringen jobbar med det, men det går för långsamt och det händer för lite.

Återigen: Är ni inte beredda att nu ta tag i det här och införa den holländska modellen? Det är något som ert parti lovade före valet att ni skulle göra.

Anf. 50 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! I sådana här frågor, som har fått gå alldeles för länge utan åtgärd, uppfattas och känns allt vi gör som att det är lite för sent och lite för lite. Detta är en fråga som vi har stort fokus på, men vi ska också vara säkra på att vi vidtar rätt åtgärder.

Därför har vi gett ett stort utredningsuppdrag till Transportstyrelsen, som bland annat handlar om beställaransvaret och om det behöver utvecklas. Det handlar om vinterdäck på bilar och om att följa upp de nya regler som vi har på detta område. Vi kommer att fortsätta att fokusera.

Villkoren för offentlig upphandling

Anf. 51 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Min fråga går till näringsministern. Sverige behöver ett rikt näringsliv med en mångfald av företag, jobb, tillväxt och utveckling. Inom den offentliga sektorn finns det en stor potential för företag att få ut sina produkter och tjänster på marknaden. Det är minst 600 miljarder, men man talar om siffror på 1 000 miljarder, där det finns möjlighet att sälja till det offentliga. Det är väldigt mycket pengar.

Regeringen lägger nu förslag på att upphandla av dem som har kollektivavtalsliknande villkor. Bland företagen är det 60 procent som inte använder denna modell för sitt arbetsliv. Det kan till exempel vara lantbruk, familjeföretag eller småföretagare – någonting som alla partier säger sig värna.

Jag skulle vilja veta hur näringsministern ser på detta. Det stängs ju dörrar för dessa företag med tanke på ert förslag.

Anf. 52 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack för frågan! I dessa dagar är det viktigt att också konstatera att nyföretagandet gick upp med 25 procent den senaste månaden jämfört med för ett år sedan. Det är alltså en kraftig ökning av nyföretagandet i Sverige just nu.

Upphandling är en fråga som verkligen diskuteras bland företagare och bland kommuner i Sverige. Där har regeringen verkligen tagit krafttag. Vi har flyttat bort frågan från Konkurrensverket för att ha en ny upphandlingsmyndighet för att kunna fokusera på att hjälpa kommuner och landsting att jobba smartare med upphandling. Man ska bryta upp upphandlingar i mindre delar så att små och medelstora företag kan komma i fråga

för upphandlingar. De har ofta känt att de inte har kunnat delta när det har varit jätteupphandlingar som har gjort det omöjligt för små och medelstora företag att över huvud taget komma i kontakt med offentlig sektor som upphandlare.

Vi tar ett krafttag när det gäller offentlig upphandling i Sverige, och detta är *en* åtgärd som jag tror är bra för små och medelstora företag.

Anf. 53 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Fru talman! Ja, det var frågan om krafttag. Lantbruk har inte kollektivavtalsliknande villkor, så det blir krafttag för att utesluta företag från att delta. Elever, äldre patienter och deras familjer efterfrågar i dag fler lokalproducerade produkter på matborden. Med den dörr ni nu använder kommer ni att stänga möjligheten för företagen att över huvud taget delta.

Moderaternas politik är att det ska finnas en mångfald av företag med smarta lösningar och i slutändan bra produkter och tjänster. Varför har inte regeringen den goda affären i centrum?

Anf. 54 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är många kommuner som lyssnar med stora öron på den här debatten. Förut var det nästan omöjligt att jobba med krav i upphandling som innebar att ta vara på lokalproducerade och miljövänliga produkter och tjänster.

Nu finns det en helt ny myndighet som har till uppgift att göra det möjligt att jobba med små och medelstora företag.

Det är märkligt att Moderaterna alltid ska ge sig på kollektivavtal, att det inte råder en situation i Sverige där det är självklart med kollektivavtalsliknande villkor i sin verksamhet så att inte kommunala pengar används för att dumpa löner och villkor i Sverige.

I detta anförande instämde Veronica Lindholm (S).

Bostadskrisen

Anf. 55 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Jag har en fråga till bostadsministern.

Bostadskrisen har gått från att vara besvärlig till superakut. Det är främst kommunerna som har hamnat i skottgluggen. Bostadsminister Mehmet Kaplan har exempelvis hotat med sanktioner mot de kommuner där byggtakten är låg. Det ger en bild av att det är staten som driver på bostadsbyggandet, men i praktiken är det oftast statens företrädare länsstyrelsen som är den stora bromsklossen.

Nyligen sattes stopp för planerna på 800 bostäder i Marievik i Stockholm. En av invändningarna var att husen skulle synas från världsarvet Skogskyrkogården – sex kilometer bort från lägenheterna.

Mitt i en akut bostadskris bedöms de dödas utsikt vara viktigare än bostäder för levande människor. Det är helt uppenbart att något måste göras. Det finns många fler exempel i Stockholm.

Är det inte dags att sopa rent framför egen dörr? En utredning föreslog nyligen att man ska tvingas ge bindande planeringsbesked och se över riksintressena. Vad gör bostadsministern själv?

Anf. 56 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Robert Hannah följer en liberal tradition att försöka fram-måla komplicerade saker som enkla och därigenom ta billiga poäng.

I det här fallet handlar det om det kommunala planmonopolet. Man måste få bestämma på lokal nivå på vilket sätt gestaltad livsmiljö bäst skapar förutsättningar för bostadsbyggande. Det här är dessutom en kommun som har växlat upp bostadsbyggandet och fördubblat antalet bostäder som ska byggas av allmännyttan. Det är från den gamla majoriteten, som Robert Hannahs eget parti satt med i, till den nya majoriteten som har växlat upp bostadsbyggandet och har planer på att bygga ännu mer.

Robert Hannahs fråga är en av de viktiga frågor som bör behandlas tvärsektorielt. Det handlar om flera olika partiers ingångar, och vi kommer att diskutera dem framöver.

Anf. 57 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Miljöpartiet sa i helgen att man vill ta emot 150 000 flyktingar i Sverige det här året. Förra året tog Sverige emot 160 000 flyktingar.

Var ska de bo? Är det viktigare att döda ska ha en bättre utsikt än levande? Är det viktigare att beställa containrar för flera miljarder i alla kommuner i Sverige än att bygga riktiga bostäder där de behövs?

Vi behöver se över riksintressena, och vi behöver se till att länsstyrelserna sköter sig. Det är statsrådets jobb att göra det. Vad tänker statsrådet göra?

Anf. 58 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! När vi ska diskutera och ha konstruktiva ingångar i samtal är en av reglerna och möjligheterna till dessa konstruktiva ingångar att man faktiskt försöker se frågans komplexitet. I det här fallet handlar det om länsstyrelsernas roll. I fråga om överklaganden har vi lagt fram ett förslag till riksdagen om att ta bort dem när det gäller detaljplan. Det finns en ny bullerförordning som innebär att små bostäder kan byggas. Vi kommer att fortsätta med detta.

Regelförenklingar för ökat bostadsbyggande

Anf. 59 CAROLINE SZYBER (KD):

Fru talman! Många kommuner står nu inför en svår utmaning när de på kort tid ska hitta bostäder till såväl nyanlända som många andra bostadssökande. Många kommuner är också tydliga med att lagar och regler måste förenklas om kommunerna på sikt ska lösa situationen och bostadsfrågan.

Den stora stöttestenen, som har nämnts tidigare, är att många säger att den byggklara mark som finns är begränsad av riksintressen. Naturvärden, friluftsliv och kultur ska skyddas. De flesta områden som kan bebyggas

kan ha fyra till fem skydd på varandra. Utöver detta nämner många kommuner bullernivåer som en försvårande omständighet.

Nu ger jag bostadsministern en chans till att förklara vad som är regeringens ingång. Kan ni tänka er att göra bostäder till ett riksintresse?

Prot. 2015/16:74

3 mars

Frågestund

Anf. 60 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack, Caroline Szyber, för frågan!

När SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, gjorde en sammanställning över hur många planer som finns som är klara att bebygga var siffran 173 000 just i detta nu. Det finns ytterligare lika många under den närmaste kommande perioden.

Rätt många bostäder är planlagda. Att skylla allt på kommunerna är för det första felaktigt och ger för det andra oss ingenting när det gäller att snabba på takten.

Regeringen har gjort den största bostadspolitiska satsningen på över 20 år. Det är totalt 5 ½ miljard kronor där det ingår ett investeringsstöd, det vill säga stöd till kommunerna som vill bygga och saneringshjälp för att marksanera i centrala lägen. Det är satsningar som är igång. Pengarna kommer att göra nytta under året.

Om vi tittar tillbaka ser vi inga motsvarande satsningar utan mest klagomål från oppositionen.

Anf. 61 CAROLINE SZYBER (KD):

Fru talman! Pengar har inte betalats ut därför att frågorna är för komplexa. När ska regeringen agera? Före nyår skickade Boverket ut en promemoria där man sa att regeringen ges möjlighet att utlösa ett så kallat kristillstånd. Det skulle innebära att Sveriges 290 kommuner inte behöver bryta mot plan- och bygglagen när de i dag ska planlägga.

När kan regeringen tänka sig att gå vidare med förslaget?

Anf. 62 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Det är lite märkligt att klaga på att regeringen har pengar i sin budget för bostadsbyggande när man själv inte har några pengar alls. Däremot vill jag naturligtvis behålla den goda samtalstonen som finns mellan oppositionens företrädare och regeringen för att vi tillsammans ska kunna lägga fram breda förslag som kan passera kammaren, som den gamla regeringen i vissa fall inte lyckades med. Det är något jag står upp för och som jag kommer att fortsätta med.

Exporten av svensk life science

Anf. 63 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Min fråga går till närings- och innovationsministern.

Life science är en av Sveriges absolut viktigaste branscher. Där finns många anställda, där finns ett högt kunskapsinnehåll och framför allt är den viktig för vår export. En viktig stomme för detta är Astra Zenecas verksamhet i Södertälje och i Mölndal.

Vi socialdemokrater har under många år drivit på för att på olika sätt hitta vägar att underlätta för branschen. Nu finns bland annat ett nationellt innovationsråd som leds av statsministern. Just frågan om att hitta ett samverkansprogram för life science är högt prioriterad. En viktig förutsättning för branschen är att få ut nya innovationer, produkter och tjänster på världsmarknaden.

Hur vill regeringen arbeta för att främja exporten av svensk life science?

Anf. 64 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Life science är ett mycket speciellt område. Det ger exportintäkter, skapar högkvalitativa jobb och ger människor en bättre hälsa. Det är få områden som är så roliga att jobba med och där Sverige är så duktigt som just i life science. Det finns en enorm potential. Den syns särskilt när vi tittar ut i världen och ser den demografiska utvecklingen. Den kommer att innebära en större efterfrågan på både medicinsk-teknisk utrustning och läkemedel. Sverige har en enormt bra position.

Inom ramen för den samverkan vi har på life science-området jobbar vi med att ta fram ett internationaliseringsprogram för life science. Vi presenterar de investeringsmöjligheter som finns för life science i Sverige så att fler internationella bolag ska förlägga sin forskning, utveckling, kliniska prövningar och produktion till Sverige. Därför var jag mycket glad att Astra Zeneca i strikt internationell konkurrens förlade nästa generations medicinfabriker i Södertälje.

Anf. 65 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag är lika glad som näringsministern över den nya produktionsanläggningen i Södertälje, men jag tänkte återkomma till det här med komplexiteten i branschen.

En annan viktig sak som branschen har påtalat är det här med att hitta finansiering av nya idéer och innovationer i tidiga skeden. Därför är min fråga om det i arbetet med branschen som regeringen nu så förtjänstfullt har dragit igång ingår någon tanke om att möta just de problemen.

Anf. 66 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi jobbar på flera fronter med de här frågorna.

När det gäller export har vi ett särskilt program för att synliggöra life science-möjligheterna i Sverige och internationaliseringen.

Vi jobbar med fond-i-fond-strukturen vi talade om tidigare, med det statliga riskkapitalet, där life science definitivt skulle kunna bli en väldigt stor vinnare på att man styr mer resurser i tidigare faser.

Dessutom jobbar vi med hur vi kan öppna upp hälso- och sjukvården så att den också blir en motor för innovation, något som inte minst life science-branschen välkomnar väldigt mycket.

Anf. 67 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Min fråga går till migrationsminister Morgan Johansson.

Vi har som alla vet en mycket bekymmersam flyktingkris, framför i allt södra Europa. Jag tror att vi alla berörs av de bilder som nu kablas ut över världen.

Vi har också en utmanande situation här hemma. Migrationsverkets handläggningstider är snart två år långa. Det saknas 20 000 bostäder bara de kommande månaderna. I går äskade också Migrationsverket om 28 miljarder extra i anslag bara för 2016.

Regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att dämpa söktrycket på Sverige. Det är nödvändigt.

Samtidigt blev jag förbryllad när jag noterade utbildningsministerns inlägg i migrationsdebatten så sent som i fredags. Enligt honom står regeringen bakom uppfattningen att Sverige klarar av att ta emot ytterligare 150 000 personer under 2016.

Delar migrationsministern sin regeringskollegas uppfattning på den punkten?

Anf. 68 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är alldeles riktigt som Johan Forssell säger att vi har vidtagit ett antal åtgärder för att få ned söktrycket. Vi var tvungna att göra det. Vi har 160 000 som kom förra året. Våra asylboenden är fulla.

Det var bakgrunden till aviseringen om ny lagstiftning men också till id-kontrollerna, som vi införde från den 4 januari. Vi röstade igenom det i den här kammaren. Tyvärr orkade inte ni moderater stå upp för det då, utan ni lade ned er röst när det gällde id-kontrollerna. Men de har varit viktiga för att vi nu har kontroll över situationen. 500–600 som kommer per vecka klarar vi.

Migrationsverkets prognos har tre scenarier. Mittensscenariot med 100 000 innebär att vi kan klara mottagandet och boendena men ändå får använda evakueringsbostäderna senare i år.

Vi ser att vi måste styra ned mot det lägsta scenariot, som ligger på nedåt 70 000, för att kunna beta av köerna och få en mer hanterbar situation. Det är den bedömning som vi gör.

Anf. 69 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag får väl tacka statsrådet för svaret. Det kanske är jag som inte förstår, men jag blir faktiskt inte riktigt klok på det svar som gavs.

Anser migrationsministern att Sverige klarar av att ta emot 160 000 personer under 2016? Det räcker ganska bra med ett ja eller ett nej.

Anf. 70 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är precis som jag sa: Om det skulle komma 100 000 i år kan vi precis klara mottagandesituationen. Vi kommer fortfarande att få använda evakueringsbostäder.

Skulle det komma fler än så – alltså uppemot 140 000, som är det tredje scenariot som Migrationsverket har – kommer våra boendeplatser att ta slut, förmodligen redan i slutet av sommaren.

Svaret på frågan är alltså nej. Vi klarar inte den situationen. För att få kontroll över mottagandet bör vi som sagt styra ned mot det lägsta scenariot, ned mot 70 000.

Finansieringen av flyktingmottagandet

Anf. 71 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Även min fråga går till migrationsministern och berör Migrationsverkets begäran om ytterligare 28,4 miljarder kronor för innevarande år för att klara av asylsituationen.

Men det handlar också om 32 miljarder för nästa år. Med andra ord begär man över 60 miljarder för de kommande två åren för att klara av den rådande migrationssituationen.

I en rapport från Konjunkturinstitutet som publicerades i tisdags varnas det inte helt oväntat för att skatten måste höjas för att klara av det här. Om man inte höjer skatten kommer man att behöva ta från den grundläggande välfärden för att över huvud taget klara av den migrationspolitik som regeringen för.

Min fråga till ministern är ganska enkel: Hur anser han att situationen ska hanteras, och hur ska det här finansieras? Vill han hellre höja skatten eller skära i välfärden?

Anf. 72 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tror att en nyckelfråga är att förkorta handläggningstiderna. Ju längre tid man får sitta och vänta, desto mer kostar det.

Det handlar förstås också om att se till att vi har en kontrollerbar situation när det gäller antalet som kommer till Sverige.

Som jag sa tidigare: Tack vare de insatser som regeringen gjorde i höstas har vi nu en kontrollerbar situation – 500, 600, 700 i veckan. Det gör att vi kan fokusera på de 160 000 som kom förra året för att se till att göra ett bra mottagande för dem.

Vi kommer att öka takten när det gäller antalet beslut. I år talar vi om nästan 100 000 beslut – 95 000 beslut.

I februari har Migrationsverket kunnat beta av en del av köerna. Besluten är många fler än antalet som kommer in.

Fortsätter vi med detta kommer vi att kunna klara av situationen.

Anf. 73 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Det är jättepositivt att regeringen försöker korta handläggningstiderna.

Det är också positivt att regeringen har anammat Sverigedemokraternas sedan länge aviserade förslag om bland annat id-kontroller. Men det är någonting som vi har tryckt på ganska länge, så det är för lite och för sent.

Men, migrationsministern, klarar vi verkligen av att ta emot 100 000 under det här året? Tycker migrationsministern att det är värt att ta från den grundläggande välfärden eller för den delen höja skatterna?

Prot. 2015/16:74

3 mars

Frågestund

Anf. 74 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Markus Wiechel talar om att ta från den grundläggande välfärden. Jag tror faktiskt att vi aldrig kommer att hamna där.

Vet ni varför? Jo, vi har också i grunden en väldigt positiv utveckling i svensk ekonomi. Bara förra året hade vi en tillväxttakt på mellan 3 ½ och 4 procent. Den tillväxttakten ser inte ut att avta, i alla fall inte i någon större utsträckning. Det gör att skatteintäkterna ökar. Och när arbetslösheten går ned innebär det att antalet utbetalningar i den delen minskar. Totalt sett ser statsfinanserna alltså ut att gå ganska bra.

Kostnaden för ny höghastighetsjärnväg

Anf. 75 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Det var inte länge sedan den tänkta dragningen av höghastighetsjärnvägen som ska knyta ihop Sveriges storstadsregioner presenterades.

Det vi i dagsläget känner till är att kostnadsberäkningen är ospecifik och kan landa var som helst mellan 190 och 320 miljarder kronor. Det behövs dessutom ytterligare pengar för kringinvesteringar.

Tyvärr gör regeringspartierna inte mycket för att bringa klarhet i om projektet över huvud taget kan bli av. Det har varit många olika turer beroende på vem som tillfrågas.

När statsrådet Anna Johansson har fått frågan har hon uttryckt oro – som jag delar – för kostnadsbilden. Men lyssnar man på ledande företrädare för Miljöpartiet, som ju är det andra partiet i regeringssamarbetet, låter det på ett annat sätt.

Kostnadsbilden för den nya höghastighetsjärnvägen är omöjlig att förstå, och situationen blir ohållbar när de högst ansvariga för den svenska infrastrukturen inom S och MP kommer med helt olika besked.

Vad är det som gäller?

Anf. 76 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack för frågan, Annika Carlsson!

Jag kan ge ett lästips alldeles gratis från talarstolen. I går skrev nämligen jag, Åsa Romson och gruppledarna för våra båda partier här i riksdagen en artikel där vi klargör vår syn på höghastighetsbanan.

Vi ger uttryck för att den är en oerhört viktig satsning för Sverige. Den binder ihop våra tre största städer. Den ger ökade pendlingsmöjligheter och därmed möjligheter till fler jobb och fler bostäder.

Men finansieringen är en utmaning. Därför behöver vi ta reda på mer för att få ett fullgott beslutsunderlag. Där pågår Sverigeförhandlingen, men vi behöver också titta på hur man kan få ned kostnaderna och få en second opinion om vad ett alternativ skulle kosta. Det uppdraget gav vi på regeringssammanträdet i dag till Trafikverket.

Anf. 77 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Det är oerhört värdefullt att ni ger ett och samma besked, för det är konfunderande när man inte vet vad som gäller.

Det har också ryktats att det finns aktörer som är beredda att gå in och bygga billigt. Är den intresseanmälan som sägs ha inkommit från Kina någonting som fortfarande utreds?

Anf. 78 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag har inte sett någon sådan intresseanmälan från Kina, och om jag hade sett den skulle jag genast ha talat om för kineserna att de får vända sig till Trafikverket, för det är nämligen Trafikverket som genomför upphandlingar av byggprojekt som gäller infrastruktur i det här landet.

Men jag vill inte skämta bort detta utan säga att detta naturligtvis är ett projekt som är så stort att vi kommer att behöva vända oss till en stor marknad för att få in bra anbud och den bästa tillgängliga tekniken som också är anpassad för svenska förhållanden. Men själva upphandlingen och frågan vem som ska få uppdraget kommer Trafikverket att hantera.

Åtgärder för ökat anpassat boende för äldre

Anf. 79 SHADIYE HEYDARI (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Mehmet Kaplan.

Sverige är ett bra land att åldras i. Allt fler blir äldre, och andelen äldre ökar i landet. Vi får leva längre tack vare vårt välfärdssystem. Det är glädjande, men det ställer också höga krav på vår välfärd.

Många äldre bollas mellan korttidsboenden och ordinarie boenden. Det är inte bra för vare sig den enskilde eller för samhället. Många ensamma seniorer och äldre som bor kvar hemma i sina stora hus skulle gärna vilja flytta till ett mindre, anpassat boende, men det är jättesvårt. Samtidigt kunde vi frigöra de stora husen för barnfamiljer som har behov av dem.

Min fråga till ministern är: Hur ska vi se till att det byggs fler anpassade, mindre boenden för äldre?

Anf. 80 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack, Shadiye Heydari, för denna jätteviktiga fråga! En del av utmaningen i bostadspolitiken är att få igång flyttkedjorna. Vi vet att det finns väldigt många människor som skulle vilja flytta från sitt nuvarande boende, som de upplever är lite för stort, men de tycker inte att de riktigt har råd. Därför skulle en växling mellan en långsam utfasning av ränteavdragen och att se över uppskovsräntan på reavinsten vara en av många möjligheter. Detta är en av de frågor som definitivt kommer att tas upp i de bostadspolitiska samtalen.

Utöver detta går totalt över 800 miljoner under mandatperioden till bostäder för äldre, för att det ska kunna byggas bostäder som motsvarar de behov som människor har. Det handlar om människor som har levat, verkat och betalat skatt i det här landet och som nu upplever att de skulle vilja bo på ett annorlunda sätt framöver.

Anf. 81 SHADIYE HEYDARI (S):

Fru talman! Tack för svaret, ministern! Det är glädjande att höra detta från ministern. Men det behövs en större bredd av boendeformer. Då talar vi om anpassade boendeformer för personer med olika behov av social gemenskap och trygghet, alltså trygghetsboenden, seniorboenden, 55-plus eller vad det heter, samt generationsboenden. Det är ett nytt koncept som vi i Göteborg har ett kommunalt bostadsbolag, Gårdstensbostäder, som jobbar med. Jag vet inte om ministern känner till det. Jag gillar faktiskt det konceptet.

Anf. 82 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Det är ett exempel som jag naturligtvis gärna tittar närmare på. Vi ser hur många olika kommuner löser utmaningen på olika innovativa sätt. Det är något som vi välkomnar.

Det som har saknats föregående år har varit statens stöd till byggnation av mindre bostäder. Därför har vi ett investeringsstöd som kommer att växlas upp under mandatperioden och som går till små och klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror.

Åtgärder för förbättrad tillgänglighet

Anf. 83 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga av mer allmän karaktär till statsrådet Mikael Damberg.

Det borde vara en självklarhet att alla kan delta i samhället. Så är det inte fullt ut i dag. För den som har funktionsnedsättning är mötet med hinder som skapar utestängningar en alltför vanlig upplevelse.

En av framgångsfaktorerna för att få till stånd en positiv utveckling av tillgängligheten är tydligt ledarskap. Regeringens verktyg för myndigheter när det gäller att visa detta ledarskap är regleringsbrev.

För innevarande år saknar jag i många av regleringsbrev en tydlighet om tillgänglighet, som regeringen talade så väl om i regeringsförklaringen 2014. Min fråga till statsrådet är vilka konkreta åtgärder regeringen avser att initiera för att sätta bättre fokus på arbetet med tillgängligheten, först i myndigheternas egna verksamheter och sedan inom respektive verksamhetsområde.

Anf. 84 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Här ska jag vara ärlig och säga att regleringsbrevens utformning på andra departement än mitt eget för mig känns som att vara ute på djupt vatten. Jag vågar inte ha detaljerade synpunkter på detta.

Hur man utformar regleringsbrev är en konst i sig. Det har funnits en diskussion om detta i Regeringskansliet kopplat till myndigheterna. Ibland har det funnits en vilja att trycka in allt i regleringsbrev, vilket leder till att myndigheterna inte kan utföra sina uppdrag på ett tillräckligt fritt och kreativt sätt för att få så mycket resultat som möjligt. Jag vet inte om det ligger bakom en förändrad utformning av regleringsbrev på detta område. Jag vågar inte uttala mig om enskilda regleringsbrev på andra departements område.

Anf. 85 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag har full förståelse för detta. Men då kanske statsrådet kan ta med sig frågan.

En enkät från Myndigheten för delaktighet 2015 redovisar att 22 procent av myndigheterna har backat 1 eller 2 poäng när det gäller tillgänglighetsarbetet. 37 procent står stilla, och det är fortfarande bara nio av de 257 som uppfyller kriterierna.

Då är frågan om regeringen eller statsrådet kan lyfta denna fråga för att sätta bättre fokus på detta.

Anf. 86 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack för följdfrågan, Bengt Eliasson! Den är något enklare för mig att hantera.

Den här regeringen sätter ett enormt fokus på att skapa ett samhälle som är till för alla. Tillgänglighetsfrågorna är en av de viktiga delarna. Där har regeringen tagit flera initiativ, och vi kommer att fortsätta göra det. Jag hoppas att vi kan göra det i brett politiskt samförstånd. Det här handlar om ett ledarskap som är långsiktigt, så att alla aktörer förstår att vi bygger ett samhälle tillsammans. Då är också tillgänglighetsfrågorna väldigt viktiga för samhällsutvecklingen.

Maskeringsförbud vid idrottsevenemang

Anf. 87 BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det är svårt att tro det i dag, men fotbollssäsongen närmar sig faktiskt. Det är något som vi alla tycker är väldigt kul, men samtidigt är vi lite oroade. Vi har ju åtskilliga erfarenheter av läktarvåld och bråk i samband med olika idrottsevenemang.

År 2014 tillsatte alliansregeringen en utredning om maskeringsförbud vid idrottsevenemang. Syftet var att motverka läktarvåld och se till att människor inte maskerar sig och begår brottsliga handlingar eller ställer till med oreda på matcherna.

Utredaren lämnade sin rekommendation i december 2014, och inrikesministern sa då att han tyckte att det var ett väldigt bra förslag och lovade att en lag skulle träda i kraft den 1 januari 2016. Så blev det inte. Jag undrar vad som har hänt, och när kan en eventuell lagstiftning i det här avseendet komma på plats?

Anf. 88 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Svaret är att vi fortsätter att jobba med förslaget, och vi kommer att återkomma till riksdagen så fort vi har berett frågan färdigt.

Anf. 89 BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det är väldigt bra att regeringen återkommer, men man undrar ju när. Det är ett bekymmer när folk maskerar sig på matcherna och begår brott. Vi behöver få detta på plats ganska snabbt. Finns det något annat regeringen gör för att förebygga våld den kommande säsongen?

Anf. 90 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Mycket av arbetet med förebyggande insatser görs av idrottsminister Gabriel Wikström. Sedan har vi naturligtvis en pågående dialog med idrotten och med polisen som bland annat handlar om hur man hanterar dessa situationer.

Jag är lika oroad som många andra för att detta ska ta fart igen. Det har ju varit lugnt ett tag, men det finns en stor risk för att det ska komma att ta fart igen. Men i den konkreta frågan om maskeringsförbud återkommer vi till riksdagen.

Arbetet mot osund konkurrens inom transportsektorn

Anf. 91 RIKARD LARSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Anna Johansson. Den tangerar en fråga som togs upp här lite tidigare, nämligen frågan om osund konkurrens och olagliga transporter.

I och med de kontakter som jag har med svenska åkerier, med företrädare för åkerinäringen och med företrädare för Transport skulle jag säga att denna fråga förmodligen är den allra viktigaste frågan för svensk åkerinäring just nu. Då är det klart att det är glädjande att en av de första propositioner som vi behandlade i kammaren under innevarande mandatperiod handlade om denna fråga. Den handlade om cabotage och om sanktionsavgifter.

Nu aviserade statsrådet i ett tidigare svar – och vi har sett det innan – att det är flera åtgärder på gång. Min fråga blir: Hur ser målbilden ut för detta arbete? Hur föreställer sig regeringen att en sund transportsektor ska fungera?

Anf. 92 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack för frågan! Det här är ett väldigt tydligt exempel på varför det är värt att försvara den svenska modellen. Den svenska modellen gör att människor kan arbeta i Sverige och få en lön som det går att leva på och att det är anständiga villkor och en säker och trygg arbetsmiljö. Man har också tillgång till välfärdstjänster av hög kvalitet.

När det ser ut i en bransch som det just nu gör i åkeribranschen och tyvärr också i en del andra branscher där en laglöshet har tillåtits att breda ut sig under en lång rad av år ser man också följderna. Det är nästan slavkontrakt, och det är människor som faktiskt lider oerhört.

Målbilden är att åkeribranschen ska präglas av sunda konkurrensvillkor. Vi välkomnar rörligheten inom EU, men den ska ske på lika villkor och inte till priset av att arbetsvillkor och miljö försämras inom den här näringen. Där är målbilden.

Anf. 93 RIKARD LARSSON (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det skulle då kunna bli en följdfråga.

Det vi pratar om nu är olaglig verksamhet – man bryter mot de regler som finns. Men det är tyvärr också så att även lagliga cabotagetransporter är ett problem på vår marknad, för man tänjer regelverket och utnyttjar regelverket på ett sätt som det egentligen inte var tänkt.

Statsrådet tar själv upp löner och villkor som regleras i kollektivavtal. Det ser annorlunda ut i övriga Europa. Hur bedrivs arbetet gentemot EU?

Anf. 94 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack för frågan! I de kontakter jag har haft i arbetet för ministerrådet men också i direkta kontakter med kommissionen och i en del bilaterala möten är detta den fråga som vi har mest fokus på.

Det är också väldigt glädjande att kommissionen nu på ett helt annat sätt än tidigare pratar om sjysta villkor, även om man inte uttrycker det så. Det handlar om goda konkurrensvillkor. Man lyfter också fram arbetstagens rättigheter och inte enbart fri rörlighet för kapital som en viktig fråga för EU. Vi jobbar också till exempel med EU:s vägpaket som en viktig del av det.

Åtgärder mot svarthandel med hyresbostäder

Anf. 95 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Jag har en fråga till bostadsministern – pass på! Den gäller svarthandel, grov kriminalitet och ocker vid så kallad förmedling av hyresbostäder.

Det yttersta tecknet på att vi har en icke fungerande bostadsmarknad är när det uppstår en handel vid sidan av, där de mest utsatta kommer i kläm. De som inte vet sina rättigheter utnyttjas av kriminella personer. Uppenbarligen är det så att det finns lägenheter som står tomma och som kan utnyttjas som handelsvara av oseriösa personer – svartmäklare.

Statsrådet Kaplan är säkert överens med mig om att vi måste bygga fler bostäder. Men min fråga är: Hur menar han att en reformerad hyressättning skulle kunna bidra till en rörlighet som gör att den illegala marknaden för hyresbostäder kan motverkas?

Anf. 96 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack, Ola Johansson, för att du lyfter en väldigt angelägen fråga! Detta är ett stort problem. Jag vill först slå fast att detta inte på något sätt är lagligt. Jag rekommenderar alla som har kommit i kontakt med svarthandel när det gäller bostadskontrakt att kontakta de rättsvårdande myndigheterna.

Det här är ett problem som bland annat bygger på att vi har för få bostäder på marknaden. Det visar också på desperationen hos dem som söker bostad. Därför har regeringen satsat väldigt mycket på att jobba vidare med de regelförenklingar som den gamla regeringen påbörjade men också på att se till att det byggs mer totalt sett.

Vi har också tillsatt en utredning för att stärka hyresgästers ställning vid till exempel andrahandsuthyrning. Jag tror att det är viktigt att den frågan får en grundlig genomlysning. Det ska säkerställas genom att en av dina kollegor här i riksdagen, Agneta Börjesson, går igenom det grundligt.

Anf. 97 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret även om det inte var ett svar på frågan jag ställde! Men jag försöker igen.

På sakens andra sida har vi expansiva företag som inte längre vill etablera sig och anställa personer eftersom bostadsbristen gör att de personerna inte kan flytta dit där jobben finns. Tidigare i svaren har vi hört talas om subventioner. Jag ställer frågan igen, fast ur ett annat perspektiv.

På vilket sätt skulle en reformerad och friare hyressättning kunna medverka till att fler hyresrätter byggs där de efterfrågas och att svarhandeln försvinner?

Anf. 98 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack, Ola Johansson, för frågan, även om den är som *Jeopardy!*-svaren! Du ger ju ett svar på en fråga som inte har ställts. Det handlar i grunden om att det är en ingång som Centerpartiet har. Den är väl känd. Jag anar att ni kommer att ta med den in i de bostadspolitiska samtalen, och där kommer vi naturligtvis att ha den i en av vågskålarna när det handlar om att göra det snabbare, enklare och billigare att få fram fler bostäder.

Skånska kommuners fordringar på Migrationsverket

Anf. 99 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! På grund av flyktingkrisen har de skånska kommunerna tagit emot betydligt fler ensamkommande ungdomar och barn än det som har varit avtalat. De skånska kommunerna har nu fordringar på Migrationsverket på ca 1 miljard kronor. Det är pengar som ingen vet när de kommer att få.

Min enkla och konkreta fråga till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson är: När kommer de skånska kommunerna att få sina pengar?

Anf. 100 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det enkla svaret är: så fort som möjligt. Vi har dessutom gett Migrationsverket i uppdrag att se över ersättningsystemen. Vad vi nu talar om är återkrav för pengar som kommunerna ligger ute med. Det är inte rimligt, tycker jag, att kommunsektorn ska agera bank åt staten, som är fallet i det här läget.

Det här systemet uppkom en gång när vi hade ett mycket mindre mottagande. Det är klart att då är inte problemen lika stora, och det handlar inte om så pass stora belopp. Men när vi har ett så pass stort mottagande blir det stora belopp.

Så fort som möjligt ska pengarna betalas ut – det är självklart. Man har också, som sagt, ett uppdrag att se över hur det här ska fungera i framtiden. Det är en punkt på en av de listor som Sveriges Kommuner och Landsting har gått in med till regeringen. Detta måste man försöka lösa. Jag träffade faktiskt SKL:s ledning häromdagen för att diskutera bland annat de frågorna.

Sedan är det inte bara de skånska kommunerna som ligger ute med pengar – även om det är ett bekymmer för oss båda. Det är fler kommuner i hela landet som gör det.

Anf. 101 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Tack så mycket för svaret! Det låter bra att det ska ske så fort som möjligt. Men jag önskar att migrationsministern ännu mer kunde sätta sig in i de skånska kommunernas och de övriga kommunernas bekymmer. 1 miljard kronor är mycket pengar. Det riskerar andra verksamheter. Därför vill jag upprepa min fråga. Skulle inte ministern kunna peka på ett datum som kommunerna kan sikta på när de väntar på återberingen?

Anf. 102 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det skulle jag förstås kunna göra, men då skulle jag ägna mig åt ministerstyret. Då skulle säkert någon i kammaren omedelbart lämnat in en KU-anmälan mot mig. Detta kan jag alltså inte göra. Det är faktiskt myndigheten som hanterar den frågan. Det måste jag respektera.

Skånska kommuner och andra kommuner i landet ligger ute med mycket pengar. Bland annat därför gick regeringen in med nästan 10 miljarder kronor till kommunsektorn förra året för att underlätta kommunernas situation och för att kunna klara det här läget.

Förutsättningarna för den svenska besöksnäringen

Anf. 103 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Det går bra för svensk turism. Det märks inte minst i sportlovstider i Åre, där jag bor. När jag lämnade byn i går sken solen. Snön var gnistrande vit. Och skidåkningen var absolut fantastisk.

Besöksnäringen sysselsätter människor från Abisko till Österlen.

Tittar man på siffror från Tillväxtverket kan man se att momsens på utländska besökarens konsumtion i Sverige 2014 uppgick till 12,4 miljarder kronor. Det är en ökning med nästan 126 procent sedan 2000.

Det finns förutsättningar att bygga Sverige starkare som turistland. Det är därför viktigt att man på politiskt håll arbetar med att skapa dessa förutsättningar.

Min fråga till närings- och innovationsminister Mikael Damberg är: På vilket sätt arbetar regeringen för att skapa förutsättningar för att turist- och besöksnäringen ska växa och skapa fler arbetstillfällen?

Anf. 104 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tackar Anna-Caren Säterberg för frågan. När man ser bilderna från Åre med solen och snön blir man väldigt sugen på att komma dit. Jag förstår därför att så många turister faktiskt kommer till Sverige och upplever det fantastiska som vi har att erbjuda.

Det är faktiskt roligt att se statistiken över besöksnäringens utveckling just nu. Det går verkligen otroligt bra. Den går mycket bättre än i Europa som helhet. Sverige får också fler hotellnätter bland utländska turister som skapar många drivkrafter i vår ekonomi, både i restaurangnäringen och i hotellnäringen och även i den övriga besöksnäringen.

Det som vi har gjort är en riktad satsning på 110 miljoner kronor mer till Visit Sweden för att öka marknadsföringen av Sverige. Det börjar vi märka nu. Vi har riktat in oss till exempel på den kinesiska marknaden,

och det är den marknad som faktiskt växer snabbast nu. Det har skett en ökning med nästan 30 procent under det senaste året av kinesiska turister som kommer till Sverige.

Prot. 2015/16:74
3 mars

Frågestund

Anf. 105 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för svaret. Jag är mycket glad för att just besöksnäringen finns som en viktig komponent i regeringens exportstrategi.

Vi ser att den största relativa tillväxten kommer från nya marknader som Kina och Indien, och vi vet att ökat resande hänger ihop med detta.

Kan näringsministern säga någonting mer om hur just besöksnäringen ingår i regeringens exportstrategi och vad som görs?

Anf. 106 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Ja, det kan jag göra. Vi har faktiskt medvetet valt att lyfta in besöksnäringen i exportstrategin. Jag tror inte att folk vanligtvis tänker på att besöksnäringen är en exportindustri. Men den påverkar vår ekonomi på samma sätt som exporten, och den lyfter svensk ekonomi mycket bra i dag.

Vid sidan av dessa marknadsföringsinsatser jobbar vi med direktlinjer för att få fler turister att komma hit. Men vi jobbar också målmedvetet för att anpassa och lyfta fram fler destinationer i Sverige, så att de är destinationsmogna för att ta emot turister på ett bra sätt. Detta fortsätter vi gärna att jobba med, Anna-Caren Säterberg.

Anf. 107 TREDJE VICE TALMANNEN:

Klockan har passerat 15.00. Den nya ordningen ger oss utrymme att ge alla ledamöter som har anmält sig till debatten möjlighet att ställa frågor. Ytterligare talare får ett inlägg var för att alla ska hinna ställa sina frågor.

Riktvärdena för buller

Anf. 108 MATS GREEN (M):

Fru talman! Jag ska ställa en fråga till bostadsminister Mehmet Kaplan. För snart ett år sedan gjorde riksdagen ett tillkännagivande till regeringen där man sa att riktvärdena för trafikbuller vid fasad skulle höjas, detta för att möjliggöra fler bostäder och byggnation vid kollektivtrafikhållplatser med mera, något som är avgörande med tanke på den akuta bostadssituation som Sverige i dag befinner sig i.

Bostadsministern har också fått ganska hård kritik från den egna regeringen för sin passivitet och sin frånvaro från den bostadspolitiska debatten.

Med detta som bakgrund önskar jag ställa en fråga. När tänker bostadsministern se till att följa riksdagens beslut vad gäller buller? Det är nämligen tid för bostadsministern att sätta spaden i jorden och sluta köra huvudet i sanden när det gäller bostadsutmaningen för Sverige.

Anf. 109 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Det var roligt, Mats Green.

Regeringen gav den 17 december 2015 i uppdrag till Boverket att följa upp och beskriva effekterna av bestämmelserna i förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Det är en förordning som min regering beslutade om förra året. Det är en bullerförordning som har mött positiv respons från branschen, som tycker att man nu faktiskt kan bygga även mindre lägenheter i bullerstörda områden där man tidigare bara kunde bygga större lägenheter, med Moderaternas politik. Det var Moderaterna som satt i regeringen under den förra mandatperioden, och det var Moderaterna som inte gjorde någonting åt denna bullersituation. Därför var det första som vi gjorde att ta emot remissvar från många olika expertmyndigheter och sätta denna förordning på plats.

Bekämpande av hot och hat på nätet

Anf. 110 SANNE ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Morgan Johansson.

Hot och hat på internet har växt den senaste tiden, i synnerhet på sociala medier. Dessa hot och detta hat har också en tendens att ibland rikta sig mot de svagaste grupperna i vårt samhälle och som kan vara mycket utsatta i olika positioner.

I Tyskland har regeringen kommit överens med Facebook, Twitter och Google om att inlägg som innehåller hot eller hat ska raderas inom 24 timmar för att sociala medier inte ska bli en fristad för hat och hot och för extremhögern på nätet. Facebook anställer nu så kallade task forces för att hantera detta problem. Tysk lagstiftning ska vara grunden för vad som ska raderas.

Min fråga till statsrådet är: Vad anser statsrådet att Sverige behöver göra för att komma åt hot och hat på nätet?

Anf. 111 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Detta är en fråga som är högprioriterad för regeringen, alltså att försöka se till att städa bland allt detta hat och elände som finns på nätet. Det kan drabba vem som helst av oss, men kvinnor är särskilt utsatta för detta.

Jag följer noga diskussionerna också i Tyskland. Men för en tid sedan fick jag ta emot en utredning om hur man skulle kunna förbättra bekämpandet av denna typ av hot och hat i Sverige. Utredaren var Gudrun Antemar. Vi bereder hennes förslag vidare och är beredda att gå till riksdagen med det så fort som möjligt. Förhoppningsvis ska vi klara att göra det under detta år.

Ett av förslagen är att den så kallade BBS-lagen förändras så att den också omfattar olaga hot och olaga integritetsintrång. Det innebär att man kommer att bli tvingad att ta bort denna typ av inlägg.

Anf. 112 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Jag är väl medveten om att statsrådet inte är ansvarig för polisen. Men många medborgare är i dag oroade över att polisen inte räcker till för sina uppgifter. Då talar jag inte minst om mängdbrott.

För drygt ett år sedan fattade denna kammare beslut om att skicka ett uppdrag till regeringen om att införa en särskild brottsrubricering när det gäller inbrott i bostäder.

Min fråga är: Vilka åtgärder har statsrådet vidtagit för att efterkomma kammarens beställning?

Anf. 113 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Precis som Krister Hammarbergh inledningsvis sa är det inte jag som ansvarar för polisen, utan det är inrikesministern som gör det. Därmed är det också hans uppdrag att redovisa vilka initiativ som han har tagit med anledning av detta tillkännagivande. Jag uppmanar därför Krister Hammarbergh att ta chansen att upprepa frågan när Anders Ygeman är på plats i kammaren.

Regelförenklingar för ökat bostadsbyggande för ungdomar

Anf. 114 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Den akuta flyktingströmmen till Sverige skapar också bostadsproblem. Boverket har signalerat att regeringen måste gå vidare och på ett rättssäkert sätt medge tidsbegränsade undantag från delar av plan- och bygglagen.

Minister Mehmet Kaplan har aviserat att vissa undantag kan göras, att anpassningar ska medges när det gäller tekniska egenskapskrav för tillfälliga anläggningsboenden och att det också finns anledning att gå vidare med regelförenklingsarbetet.

Det finns många människor i Sverige som väntar på en bostad. Många av dem är ungdomar. De behöver sin första bostad.

Jag skulle vilja ställa följande fråga till ministern: Är ministern och regeringen redo att göra permanenta undantag i detaljplaner, regler och byggnormer för ungdomsbostäder på samma sätt som för asylboenden? Om han inte är det, vad är det som hindrar? Verkligheten kallar.

Anf. 115 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack för en väldigt viktig fråga i det här sammanhanget, Hans Rothenberg!

Först och främst måste vi klargöra en sak. När moderat efter moderat ställer sig i talarstolen och talar sig varm för regelförändringar uppstår ju frågan varför Moderaterna under de åtta år de satt i regeringen inte gjorde särskilt mycket när det gäller regelförenklingsarbetet, förutom på marginalen. Det var lågt hängande frukter. I många fall tyckte vi att det var bra, och i vissa andra fall var det dåligt. Vi har dock de regler vi har i dag.

Med befintliga regler bygger, om vi tar liknande kommuner i Stockholmsområdet som exempel, Sundbybergs kommun fyra gånger så mycket per capita som exempelvis Danderyd – med samma regelverk, samma detaljplanekrav och samma monopol på planerna. Det är någonting som måste få även Hans Rothenberg att tänka efter och fråga sig: Det kanske inte är där problemet ligger?

Låglönejobb och den svenska modellen

Anf. 116 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsministern angående hoten mot den svenska modellen och de lönesänkarkrav de borgerliga partierna nu har börjat driva.

Vi socialdemokrater gör ofta arbetsplatsbesök, särskilt i våra valkretsar. Vi från Skaraborg besökte Pani Mekaniska på landsbygden utanför Lidköping i måndags. Det är en engagerad, kunnig småföretagare som gör stora metallprocesser. Han var arg dels på att stora företag utnyttjar små företag som banker genom att inte betala för utfört jobb, dels på angreppen på den svenska modellen. Han ville inte på några villkor se att staten skulle sänka löner för nyanlända, för han var orolig över den oro det skulle medföra i form av konkurrens mellan arbetarna på arbetsplatsen när man påbörjar en låglönespiral.

Kan ministern lugna denna småföretagare på den skaraborgska landsbygden?

Anf. 117 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Jag träffar väldigt många företagare, inte minst inom exportsektorn i Sverige. De vittnar enhälligt om att de tycker att den svenska arbetsmarknadsmodellen är väldigt bra. De har ansvarstagande parter på andra sidan bordet. Det är tuffa förhandlingar inför avtalsrörelsen, men när man har tagit varandra i hand vet man vad som gäller. Jämför det med den situation vi har i Europa! Det är vilda strejker och företagsledare som har en liten väska med sig på kontoret, för de vet inte hur de ska hantera situationen om de tvingas göra neddragningar.

Den svenska modellen är väldigt stark ur ett konkurrensperspektiv. Men det handlar inte bara om konkurrensfrågor utan också om hur vi håller ihop ett samhälle. Jag tycker att de partier som nu driver att vi ska sänka löner i Sverige också borde fundera på frågan om det i framtiden går att leva på löner i Sverige om man ska sänka lönerna. Min oro är nämligen att det förut gällde ungdomarna, att det nu är invandrarna och att det nästa gång är någon annan grupp.

Jag tycker att Sverige ska slå vakt om sin lönomodell, nämligen den svenska modellen. Vi ska utveckla den svenska modellen, inte avveckla den.

Anf. 118 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Jag vill börja med att ta tillfället i akt och gratulera kungafamiljen och Sverige till Victorias nedkomst med prins Oscar, hertig av Skåne.

Min fråga går till rikspostiljon och postminister Mehmet Kaplan. Den gäller att vi nu i digitaliseringens tidevarv lägger stora resurser på att bygga ut framför allt fibernätet på landsbygden för att se till att vi har bra bredband i hela landet. Hur ser statsrådet Mehmet Kaplan på detta i relation till det samhällsuppdrag Postnord har, framför allt vad gäller tjänster som lantbrevbärartjänster? Är det så att vi kommer att få se en neddragning av servicen när det gäller lantbrevbärartjänster, i utbyte mot de nya satsningarna på bredband på landsbygden?

Anf. 119 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack för frågan, Erik Ottoson!

Postmarknaden är en marknad i förändring, och regeringen ser ett behov av att säkerställa att postlagstiftningen är ändamålsenlig i den digitaliserade tidsålder Erik Ottoson så väl beskriver. Digitaliseringen av samhället innebär ju förändrade kommunikationsmönster, och postmarknaden har under hela 2000-talet – både i Sverige och i resten av världen – karakteriserats av kontinuerligt sjunkande brevvolymer. Samtidigt har olika former av elektronisk kommunikation och paketförsändelser ökat, men det väger inte upp den andra biten.

Regeringens idé om postservicen är att den i så stor utsträckning som möjligt ska tillgodose behoven hos alla hushåll och företag, och den idén tror jag att vi delar i den här kammaren. Trots att olika former av elektronisk kommunikation har förändrat konsumtionen av information är det naturligtvis viktigt att vi har en väl fungerande postmarknad i hela landet, inklusive lantbrevbärare.

Preskriptionstiden för övergrepp mot barn

Anf. 120 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Övergrepp mot barn är ett väldigt stort problem, men vi har också ett stort mörkertal. Alltför få fall blir anmälda, och ännu färre går till åtal. Ytterligare färre fall leder till fällande domar.

Ett stort problem är att offren ofta skäms och inte vågar berätta. Det kan även vara så att offret står i beroendeställning till förövaren. En bra sak man har gjort är att se till att preskriptionstiden för övergreppen börjar löpa först vid 18 års ålder, men frågan är om detta räcker. Det kan röra sig om alltifrån 5 år till 15 år, när det gäller de riktigt grova brotten, och många gånger är det först 20 eller 30 år senare offret orkar eller vågar berätta.

Mina frågor är: Vad ska vi göra åt problemen? Hur ska vi få fler att berätta? Kan en helt och hållet slopad preskriptionstid när det gäller övergrepp mot barn kanske vara en idé?

Anf. 121 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Precis som Hillevi Larsson beskriver har en av åtgärderna tidigare varit att se till att preskriptionstiden börjar löpa från det att man är 18 år. Det avhjälpes en del av problemet, men kanske inte hela. Vi tittar nu på möjligheten att för en begränsad del av brotten när det gäller grova övergrepp mot barn se om man kan göra något när det gäller preskriptionstiden. Vi är inte framme i den processen än, men det är absolut en fråga vi arbetar med.

Bredbandsutbyggnaden på landsbygden

Anf. 122 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Jag har en fråga till it-minister Mehmet Kaplan.

Sverige är ett land som har legat långt fram i utvecklingen vad avser it, och det gäller även bredbandsutbyggnad på landsbygden. Det är något som har gynnat oss som land och gjort att olika verksamheter har utvecklats. Bredbandsutbyggnad var också ett prioriterat område under alliansregeringens tid. Nu är det många som rapporterar att bredbandsutbyggnaden på landsbygden har avstannat och att det inte ens är en självklarhet att telefon och internetuppkoppling fungerar.

Hur ser statsrådet på detta? Är det inte längre regeringens avsikt att fortsätta med bredbandsutbyggnaden?

Anf. 123 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! På knappt ett och ett halvt år har vi alltså lyckats stoppa all bredbands- och telekommunikation i hela landet, uppenbarligen. Det är väldigt snabbt arbetat.

Sanningen är att detta hänger ihop med vad som lämnades över från den gamla regeringen till den nya regeringen, nämligen ett bredbandsstöd i landsbygdsprogrammet som inte var riktigt så välförhandlat som vi hade skäl att tro. Det gjorde att vi fick skicka ned tjänstemän som jobbade frenetiskt för att få igång ett stöd som nu kan användas för att bygga ut bredbandet i hela landet. Det är ett stöd på 3,25 miljarder, vilket är dubbelt så mycket som under föregående programperiod. Det tycker jag att vi ska vara glada för allihop.

Vi har också tillsatt bredbandskoordinatorer som ska samordna arbetet med att bygga ut. Dessutom finns det ett lagförslag om att det ska bli billigare och snabbare att bygga ut genom att gräva ut fiber.

Lämpligheten av politikerns uttalanden om pågående polisutredningar

Anf. 124 ANDREAS NORLÉN (M):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieministern.

Ett grundläggande kännetecken för en rättsstat är att det finns en tydlig åtskillnad mellan å ena sidan politisk maktutövning och å andra sidan rättstillämpning. Det tydligaste uttrycket för det är kanske att man i en rättsstat har självständiga domstolar.

På senare tid har det uppkommit en debatt i samhället som handlar om ifall det är lämpligt att ministrar i regeringen kommenterar en pågående

polisutredning och offentligt ger uttryck för uppfattningar om vem som är skyldig till att ha begått ett visst brott eller uppfattningar om hur bevisning i form av till exempel vittnesuppgifter lämpligen bör värderas. Det har också diskuterats om det är lämpligt att en minister i regeringen kommenterar om huruvida en person som har frikänts av domstol är skyldig till ett brott eller inte.

Jag undrar om justitieministern skulle vilja ge sin syn på relationen mellan rättsväsendet och den politiska makten och på om det är lämpligt att en minister kommenterar pågående polisutredningar.

Anf. 125 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Nej, det är naturligtvis inte lämpligt att gå in och exempelvis spekulera kring skuldfrågan eller vad gäller vittnesvärdering.

Sedan kan man som minister föra ett resonemang, med utgångspunkt från olika brott som har begåtts, om vad man ska göra utifrån ett brott och vad man ska vidta för eventuella politiska insatser för att se till att det inte upprepas framöver, men det är lite grann en annan sak. Men att gå in och försöka påverka eller spekulera kring pågående rättsprocesser avråder jag från. Det är inte lämpligt att göra som politiker. Och det gäller inte bara ministrar, utan det gäller nog också ledamöter i den här kammaren.

Anf. 126 TREDJE VICE TALMANNEN:

Därmed är veckans frågestund avslutad.

Jag vill tacka statsråden och de deltagande ledamöterna.

§ 10 (forts. från 8 §) **Ensamkommande barn** (forts. SoU18)

Ensamkommande barn

Anf. 127 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L) replik:

Fru talman! Vi har ju debatterat och diskuterat ensamkommande barn här i dag.

Antalet kommuner och stadsdelsnämnder som lex Sarah-anmält sig själva för att de inte klarat att följa gällande lagar och bestämmelser var i januari 66. En del som socialtjänsten inte har klarat av att säkerställa är att de boenden som man placerar barn i är bra, att de är lämpliga.

Fru talman! Jag har tidigare debatterat barnäktenskap med statsrådet. I veckan fick jag berättat för mig om en flicka som är 16 år. Hon är gift med en man som är strax över 30 år. Hon är gravid i femte månaden. I rummet som hon bor tillsammans med mannen, och som är max 15 kvadratmeter stort, bor också en yngre och en äldre bror till vilka maken är tillförordnad vårdnadshavare. Flickan vägrar att äta. Hon lämnar inte sitt rum annat än i nödfall. Hon går ingenstans om hon inte har sällskap. Hon mår väldigt dåligt. Miljön är uppenbarligen olämplig.

Frågan är hur det här alls kan hända. Hur kan man placera en 16-åring på en förläggning med vuxna i samma rum som en 30-årig man? Situation måste ändå ses som ohållbar. Ministern har ett övergripande ansvar för lagstiftningen och de regelverk som styr socialtjänsten i det här avseendet.

Bör inte en 16-åring som kommer till Sverige med vad som uppges vara hennes dubbelt så gamla man ses och behandlas som ensamkommande och inte placeras på ett boende, en förläggning, med vuxna?

Anf. 128 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis så, utan att kommentera det enskilda fallet, att svensk lag ska gälla i Sverige och att barns rättigheter ska gälla alla barn. Det är viktigt för mig och för regeringen, även i det här fallet. Därför är jag väldigt engagerad i frågan om flickors rättigheter och barnäktenskap.

När det gäller lagstiftningen som finns om barnäktenskap, som är relativt ny, har både jag och justitieministern tidigare uttalat att vi behöver följa upp den för att se vad som eventuellt ytterligare behöver göras. Men vi har redan en skarp lagstiftning om barnäktenskap i Sverige. Utan att kommentera det fall som nämndes här är det viktigt att den gäller och att barn behandlas som barn.

Anf. 129 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L) replik:

Fru talman! Tack för svaret! Jag tror att jag förstår vad statsrådet menar, att det helt enkelt är olämpligt, naturligtvis. Men frågan är om verktygen verkligen finns för kommunerna att hantera situationen. Man ser att det är ett problem, men man vet inte vad de ska göra. Det har gjorts orosanmälningar, men ändå ser man inte att det finns verktyg att förändra situationen.

Frågan är hur många andra barn som kommer till Sverige med någon som anses vara deras man som blir placerade tillsammans med denna, framför allt på ett flyktingboende. Jag hade kunnat förstå om man hade resonerat på liknande sätt om de hade placerats i en egen lägenhet någonstans – där har man också haft problem – men inte på en flyktingförläggning för vuxna.

Diskussionen här har många gånger varit att vi måste säkerställa att inte vuxna befinner sig på boenden för barn, men det är ju minst lika illa om barn placeras tillsammans med vuxna.

Vi liberaler föreslog att Migrationsverket och socialtjänsten skulle kunna göra noggrannare kontroller av hem där ensamkommande placeras, men det gäller även förläggningarna. Vi föreslog också att de ska få veta mer om sina rättigheter. Här verkar det onekligen vara en ganska stor brist ifall flickor som kommer till Sverige inte har en aning om vad de har för rättigheter när de är under 18 år.

Vi föreslog även en haverikommission. När jag hör om den 16-åriga flickan är det svårt att se att inte det behövs. Jag skulle vilja höra vad statsrådet säger om den saken nu.

Anf. 130 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S) replik:

Fru talman! Det som debatten här tidigare handlat om är helt enkelt socialtjänstens förutsättningar att klara av uppdraget att ta hand om ensamkommande flyktingbarn och andra barn. Jag redogjorde för en rad åtgärder som regeringen har vidtagit för att stärka socialtjänsten med stöd i form av regelförändringar men också resurser.

Det är viktigt att socialtjänsten kan utreda varje barn som kommer till deras kännedom på olika vis. Därför är de åtgärderna relevanta för att

stärka socialtjänstens utredningsförmåga. Varje barn har rätt till en egen utredning.

Länsstyrelsen i Östergötland har kommit med flera rapporter, och en av dem som kom nyligen handlar särskilt om det här. I rapporten pekar man på behovet av utbildning i frågor som gäller både olika former av förtryck, som särskilt flickor och kvinnor lever under, och också barn-äktenskap. Jag tror att det ligger mycket i att ständigt fortsätta att utbilda, och det jobbar vi också med.

Som jag sa vill vi se över lagstiftningen om barnäktenskap och hur den har fungerat och eventuellt inte har fungerat.

Barnombudsmannen presenterade nyligen sin nya webbplats Koll på soc, som den heter. Barnombudsmannen och även socialtjänsten ska möjliggöra för barn att själva söka information om sina rättigheter och kunna komma i kontakt med till exempel socialtjänsten när de behöver det.

Vi har också inrättat en stödtelefon på Socialstyrelsen som kommunerna ska kunna ringa till, och barnäktenskap är en vanlig fråga som kommuner har.

Vi fortsätter att följa frågan noga, för det är en angelägenhet som vi delar.

Anf. 131 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, statsrådet, för att du är med och deltar i denna otroligt viktiga debatt i kammaren i dag inför de beslut som vi ska fatta!

Jag upplever att statsrådet har ett väldigt stort personligt engagemang i de här frågorna, och det tror jag är viktigt när vi har en situation som gör att väldigt många av våra verksamheter blir extremt hårt ansträngda.

Jag är glad att regeringen har vidtagit många olika åtgärder. Det är inget jag förnekar eller ifrågasätter. Däremot har vi kristdemokrater sett att det behövs ännu mer och av akut karaktär.

Regeringen visade i höstas att man var beredd att gå väldigt långt och frånga beredningsprinciper och annat och anta kraftfulla åtgärder när det handlade om att minska antalet personer som kommer hit. Statsrådet uttryckte i debatten att socialen behöver återhämta sig.

Jag tänker framför allt på de flyktingar som är orsaken till att våra sociala system är hårt ansträngda. Det är fråga om människor som inte kan återhämta sig, som inte får något andrum, som flyr för sina liv.

Hittills har det kommit 135 711 personer över Medelhavet till Europa. Det är den senaste siffran från UNHCR. 36 procent av dem är barn.

Hur snabbt kan vi vänta oss de åtgärder som statsrådets partikamrater i utskottet sagt att de förväntar sig att regeringen återkommer med? De ger exempel på att det skulle kunna ske genom tilläggsdirektiv eller genom att uppmana den särskilda utredaren att komma med nya förslag.

Det har gått flera månader. Vi ser att detta är akut, och därför frågar jag om tidsplanen.

Anf. 132 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Emma Henriksson och socialutskottet för en bra dialog om dessa viktiga frågor.

Det är sant att jag personligen, och regeringen, har ett stort engagemang i detta. Man kan inte ha annat när det handlar om utlämnade barn som inte har någon annan att vända sig till. Det är dock viktigt att den

sociala barn- och ungdomsvården funkar för alla barn som behöver den. Vi ska inte välja.

Emma Henriksson frågar om framtida system för mottagande, vilket vi också diskuterade tidigare. Jag är inte främmande för att titta på ett system för mottagning som är annorlunda än dagens system, för vi ser stora brister och stor belastning. Detta kommer vi att återkomma till, och jag vill gärna göra det snart.

I denna debatt, som har varit bra, har jag nästan blivit anklagad för att göra för mycket. Det hänvisades till nio sidor i betänkandet med åtgärder som vi har vidtagit. Det har vi gjort för att vi hela tiden har sett behov.

Även om vi har gjort mycket för att hjälpa i det akuta läget är min tanke att allt vi gör ska vara användbart också på lång sikt.

Vi hade ett mycket ansträngt läge när regeringen tillträdde. Du säger att vi har väntat i månader, Emma Henriksson, men just ditt parti hade ansvar i regeringen för socialtjänsten i åtta år. Ni lämnade efter er en socialtjänst med stora behov, vilket är väl belagt. Därför behöver vi jobba akut här och nu för att hjälpa människorna, barnen i detta fall, men också se åtgärder som vi nu vidtar som investeringar i framtiden.

Anf. 133 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru talman! Det var åtta år i en regering som gjorde mycket på just detta område. Med den så kallade Vanvårdsutredningen vågade vi lyfta på locket och titta på vad som faktiskt hänt i vår historia, vad vi gjort och vad vi misslyckats med. Då blev det uppenbart att det behövdes bättre förutsättningar och verktyg för socialtjänsten. Vi behövde bättre kontroll på hur omhändertagandet av barn som behöver samhällets vård skulle arrangeras. Vi är helt överens om att det finns fortsatt stora behov hos socialtjänsten generellt.

Men nu har vi ett akut läge. I vissa fall har barn blivit placerade utan att man vet vad barnet har för behov. Man har inte träffat barnet, och man vet inte vad det är för ställe barnet kommer till. I några fall har kommuner gjort placeringar på ställen som inte ens är ett boende, där någon bara har hittat på att kalla det för ett boende. Det är de värsta fallen, men att det ens förekommer är synnerligen allvarligt.

Våra förslag tar inte sikte på alla kommuner. Men i dagens läge har vi kommuner som säger att de inte klarar av detta. Det handlar inte om pengar, utan kommunen klarar inte av att rekrytera personal. Skulle vi nationellt kunna ta ett ansvar för att underlätta för just dem? Det handlar inte om att ändra systemet i grunden, för vissa delar behöver inte ändras i grunden. Det handlar om att kunna hjälpa dem som just nu har en alltför svår situation.

Jag har en fråga om stödboenden också. Kommunerna är oroliga över att stödboenden inte ingår i det avtal man har med Migrationsverket. Enligt uppgift har regeringen beslutat att det ska vara så. Varför?

Anf. 134 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S) replik:

Fru talman! Under de åtta år som Emma Henriksson refererar till gjordes det flera regelförändringar som var bra, vilket jag också sa i mitt anförande. Det infördes nya regler för orosanmälningar, uppföljning av placering av barn och så vidare. De åtföljdes dock inte av de resurser som behövdes.

Det var och är ingen brist på socionomer. Många utbildar sig till socio-
nom, men de väljer bort denna del av arbetsmarknaden. Det gjorde de även
då. Det är inget nytt, och det visste ni om.

Nu har vi denna situation, och då måste vi göra saker på både kort och
lång sikt. Det är utifrån det vi arbetar.

Det ska inte finnas behov av någon ny vanvårdsutredning. Vi ska inte
ha vanvård, utan vi ska ta hand om dessa barn på ett bra sätt.

Det handlar inte *bara* om pengar, men i viss utsträckning handlar det
om pengar. Det är en kvinnodominerad sektor på arbetsmarknaden där
villkoren inte har varit toppen och dit man inte söker sig eller stannar kvar.
Kan man skapa arbetsro och ett annat sätt att organisera arbetet så att man
har möjlighet att ägna mer än dagens i genomsnitt 15 minuter per dag åt
barnen tror jag att det blir en mer attraktiv arbetsplats. Därför handlar det
bland annat visst om resurser.

När det gäller stödboenden kommer jag att noga följa att man använder
denna boendeform. Det är viktigt för att alla barn ska få ett boende som
passar just dem. Nästan alla remissinstanser har gjort analysen att denna
boendeform behövs.

Andra regler som Emma Henriksson nämner är också med i det paket
som vi ser över. Det är meningen att detta ska funka så bra som möjligt.
De nya föreskrifterna är på remiss, och jag är angelägen om att den här
formen används så fort det bara går.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 11 Riksrevisionens rapport om patientsäkerhet

Socialutskottets betänkande 2015/16:SoU9

Riksrevisionens rapport om patientsäkerhet (skr. 2015/16:53)
föredrogs.

*Riksrevisionens
rapport om
patientsäkerhet*

Anf. 135 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Den debatt vi har här i dag understryker vikten av ordning
och reda i välfärden och att våra gemensamma skattekonor ska användas
omsorgsfullt. Det är av högsta vikt att det finns god tillsyn, insyn och tyd-
liga kvalitetskrav.

Patientsäkerhetslagen lägger ett ansvar för säkerhetsarbetet på vårdgi-
varna. Det finns många faktorer som endast vårdgivarna kan påverka. Men
även om det är sjukvården som måste skapa säkerheten i vårdmiljön finns
det mycket att optimera för att vårdgivarna ska lyckas med detta. Här har
regering och myndigheter viktiga roller och ett tydligt ansvar.

Det är därför riktigt beklagligt och oroande att regeringen inte tar Riks-
revisionens granskning och rekommendationer på större allvar. Det gäller
särskilt när Riksrevisionen konkret påtalar att det finns brister i tillsynen
inom patientsäkerhetsområdet.

Nästan var tionde patient i hälso- och sjukvården drabbas av vårdskä-
dor. Det innebär ett lidande för patienten, men det innebär även ett slöseri
av skattekonor då vårdskador slukar mycket resurser.

Den totala merkostnaden i form av extra vårddygn beräknas till mellan 6,9 och 8,5 miljarder kronor per år. Utöver det finns andra samhällsekonomiska kostnader, till exempel längre sjukskrivningar. Oavsett är detta en orimlig utveckling, och det måste vi ta på allvar.

Fru talman! Det finns otaliga belägg för utmaningar när det gäller patientsäkerheten inom hälso- och sjukvården. Den är ojämlig när det gäller kön, ålder, geografi med mera. Här blundar regeringen.

Väntetiden för vård skiljer sig mycket i vårt land. I januari fick 96 procent av patienterna i moderatstyrda Halland behandling i specialiserad vård inom vårdgarantins 90 dagar, medan endast 61 procent av patienterna i Västernorrland fick det. Hälso- och sjukvård ska ges efter behov, med hög kvalitet och i rätt tid, oavsett var någonstans i landet man bor. Det är kvaliteten som ska främjas, och patientsäkerheten är en viktig del av detta.

I rapporten om patientsäkerhetsområdet i Sverige 2015 redovisas patientsäkerhetsutvecklingen under perioden 2010–2014. Man anser att det går åt rätt håll men att det fortfarande finns regionala skillnader. Ett exempel är vårdrelaterade infektioner, där det finns jättestora skillnader. Det är kopplat till exempelvis dålig städning, som är en medicinsk risk och som ska betraktas som dålig vård. Städning på sjukhus kan handla om liv eller död.

I höstas körde Expressen en granskning om bristerna inom sjukhusstädningen. Även där fanns goda och mindre bra exempel från vårt land. Då valde ansvarigt statsråd Gabriel Wikström att inte vidta några omedelbara konkreta åtgärder med anledning av det som hade uppdagats och de brister som fortfarande finns.

Vi i Moderaterna tar detta på största allvar och lägger fram strategiska beslut kring vårdhygien genom att skärpa tillsynen och uppföljningen av städningen i vården. Vi vill även se en generell tillståndsplikt och en patientsäkerhetslag 2.0. När det gäller skärpt tillsyn och uppföljning av städningen i vården ser vi moderater Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, som den naturliga myndigheten för detta uppdrag.

Vi moderater vill som sagt ta vara på Riksrevisionens rekommendationer genom att bland annat stärka förutsättningarna för en verkkningsfull tillsyn och se över möjligheterna att genomföra fördjupade utredningar av principiellt viktiga vårdhändelser. Därtill vill vi se över patienternas möjligheter att få en fast kontakt i vården genom exempelvis fast läkarkontakt eller kontaktsjuksköterskor.

Fru talman! I vården och vårdförloppet är det viktigt med patienterna i fokus. Det skulle vara bra med vassare e-hälsotjänster så att alla patienter och även anhöriga bättre än i dag kan följa sitt vårdförlopp. En ny digital miljö bör etableras som kan förändra och underlätta i vården. Givetvis ligger fokus på mötet med patienten.

Avslutningsvis var det visserligen uppmuntrande att läsa Riksrevisionens slutsats att den tidigare alliansregeringens genomförande av patientsäkerhetslagen gett en god grund för att främja en hög patientsäkerhet, men det är bara början på arbetet. Vi behöver utveckla patientsäkerheten ytterligare – en förstärkt och utvidgad patientsäkerhetslag 2.0.

Med detta vill jag yrka bifall till vår reservation 1.

(Applåder)

Anf. 136 PER RAMHORN (SD):

Fru talman! Patientsäkerhet är temat för dagens debatt.

Patientsäkerhet betyder att skydda patienter från att skadas när de får vård. I Sverige är vården säkrare än i de flesta andra länder, men ändå är skador fortfarande ett stort problem i vårt land. Det kan handla om fallskador, vårdrelaterade infektioner eller skador till följd av felaktiga läkemedel.

Oavsett vilka frågor som vi i socialutskottet diskuterar och som berör hälso- och sjukvården har alla frågor på något sätt en koppling till att främja patientsäkerheten, eftersom patientperspektivet alltid bör sättas i centrum för vården. Det kan vara frågor om bemanningskrav eller om nationella riktlinjer, frågor som på något sätt relaterar till patientsäkerheten.

Vi sverigedemokrater anser att utan en hög patientsäkerhet kan vi inte tala om en god vård värd namnet. Det handlar först och främst om att patienterna ska kunna känna sig säkra och trygga i sin vård, men det handlar också om att arbeta med patientsäkerhet för att förebygga vårdrelaterade skador som både drabbar individen hårt och orsakar samhället onödiga kostnader. Frågan om patientsäkerhet bör därför alltid vara högt prioriterad såväl av regeringen som av partierna i riksdagen.

Fru talman! Vi välkomnar Riksrevisionens rapport om patientsäkerhet, i vilken de har granskat om staten har gett vårdgivarna tillräckliga förutsättningar för att främja en hög patientsäkerhet.

Det som är allvarligt i rapporten är att Riksrevisionen pekar på att landstingen i dag inte förmår att fullt ut uppfylla patientsäkerhetslagens syfte och krav, särskilt när det gäller förmågan att arbeta förebyggande.

Riksrevisionen anser inte heller att de statliga myndigheterna har klarat av att leva upp till de ambitioner som finns i lagen och att regeringen inte har styrt myndigheterna tillräckligt. Vi anser därför att regeringen borde ta Riksrevisionens rekommendationer på större allvar än vad man gör. Av den anledningen har vi reserverat oss och ställt oss bakom några av de yrkanden som framförs i Moderaternas följdmotion.

Fru talman! Dagens hälso- och sjukvård ställs allt oftare inför svåra prioriteringar i takt med det alltmer ansträngda läget inom sjukvården. Köerna ökar, operationer ställs in och sjukhusen är fulla av patienter för vilka vårdplatser oftast saknas.

Vi har dessutom resistenta bakterier och tidigare utrotade sjukdomar som är på väg tillbaka, till exempel tbc. Mot denna bakgrund borde patientsäkerheten snarare prioriteras allt högre på regeringens agenda. Därför anser vi att regeringen bör tillgodose Riksrevisionens rekommendation att styra och följa upp myndigheternas arbete med att stödja vårdgivarna.

Det är också viktigt att regeringen ser till att rätt förutsättningar finns för en verkningsfull och aktiv tillsyn och uppföljning av bland annat patientsäkerhet inom vården.

Vi anser även att det finns ett behov av en nationell strategi för att öka patientsäkerheten. Det är endast så vi kan lägga grunden för en god patientsäkerhet och vårdkvalitet oavsett var man bor i landet. Då anser vi inte att det räcker att göra som regeringen gör i skrivelsen, nämligen konstatera och hänvisa till att ”det yttersta ansvaret för att befolkningen erbjuds god vård ligger dock på vårdgivarna”. De får det att låta lite som att vårdgivarna ensamma skulle ha det yttersta ansvaret för patienten. Självklart har de

Prot. 2015/16:74

3 mars

-----

*Riksrevisionens
rapport om
patientsäkerhet*

ett ansvar, men det yttersta ansvaret ligger ändå hos regeringen, som ska se till att vårdgivarna har rätt verktyg för att få en patientsäker vård.

Patientsäkerhet är kanske viktigare än någonsin tidigare, med tanke på det läge som sjukvården i dag befinner sig i med den ansträngda organisation och de hårda sparkrav som finns i många landsting samtidigt som vårdbehoven snarare ökar än minskar runt om i landet i takt med en snabb befolkningsökning.

Vi menar att regeringen bör ta sitt ansvar och göra mer. En vårdskada som hade kunnat undvikas är en vårdskada för mycket.

Jag yrkar bifall till vår reservation, reservation 2.

Anf. 137 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Detta betänkande handlar om patientsäkerhet och en rapport från Riksrevisionen. Jag vill inleda med att säga att Kristdemokraterna står bakom betänkandet från utskottet. Samtidigt finns det fortsatt utmaningar på det här området som vi inte på något sätt ska negligera.

Om man för tio år sedan i Sverige pratade om hur många människor som årligen dog eller drabbades av en allvarlig skada på grund av undvikbara misstag i vården blev det lätt så att man inte riktigt blev tagen på allvar. Att det i vårt land handlade om personer räknade i tusental som faktiskt årligen dog på grund av misstag som hade kunnat undvikas var det många som inte ville eller kunde ta in.

Under våra år i regeringen satte vi fokus på patientsäkerhetsarbetet. Vi började även på detta område utreda: Vad har hänt? Vad händer de facto? För statistik! Räkna och se efter! Var noga! Det är besvärande, för det sätter ljuset på det som inte fungerar. Men det är också viktigt om man ska kunna få det att fungera.

Därför var vi mycket angelägna om att få till den patientsäkerhetslag som infördes den 1 januari 2011. Viktigt för patientsäkerhetsarbetet var också patientlagen, som infördes den 1 januari 2015, och det kommer den också att vara. Men det gäller också E-hälsomyndigheten. Som tidigare debattörer har varit inne på kan e-hälsan vara en viktig faktor för att komma till rätta med undvikbara vårdskador.

Vårdskadorna ska undvikas, oavsett om orsaken är systemfel eller om de beror på misstag från enskilda medarbetare i vården. Vi är ju bara människor, och människor gör ibland fel. Då gäller det att vi har stöd och hjälp genom systemen så att vi kan få hjälp att undvika att göra de misstagen. Det handlar om att använda tekniken, it-infrastrukturen, för att personalen ska kunna använda sin tid till rätt saker, inte dubbeldokumentera och göra annat i onödan, och få stöd i att hitta de risker som ibland får katastrofala följder.

Under förra mandatperioden hade vi ett prestationsbaserat system som innebar att 2,5 miljarder satsades direkt på patientsäkerhetsarbetet. Det var viktigt att det var anpassat efter prestation, det vill säga att det ska löna sig att göra rätt saker.

Även om vi är flera som står bakom det betänkande som vi nu ska ta beslut om finns det vissa saker i hur den nuvarande regeringen agerar som gör mig orolig och bekymrad. Det handlar inte minst om läkemedelsfrågan. För vissa satsningar får vi varningar. Beträffande gratis läkemedel för barn förstår jag ambitionen och viljan att ingen ska behöva vända på slantarna för att få råd med medicin till sina barn. Men när det gäller hur det

har utformats, hur man satsar, säger professionen att det finns en risk att användningen av antibiotika ökar och att det kommer att medföra ökade hälsorisker och ökade vårdskador.

Anf. 138 KRISTINA NILSSON (S):

Fru talman! I Sverige utförs ett stort antal sjukvårdsinsatser dagligen av både akut och planerad karaktär. Vi har ett bra system i stort, med personal med hög kompetens som utför sitt arbete på ett alldeles utmärkt sätt. Vi är alla angelägna om att ha en hög patientsäkerhet i våra verksamheter. Brister orsakar vårdskador som medför stort lidande för den enskilde och höga kostnader för samhället. I den skrivelse som vi behandlar har regeringen svarat på de rekommendationer som har framförts av Riksrevisionen och redogjort för uppdrag som utifrån detta har givits till respektive myndighet.

Fru talman! Jag tror att jag lämnar sammanfattningen av regeringens svar, eftersom utskottets ledamöter är väl insatta i betänkandet. Men jag kan försäkra att regeringen tar rapporten på största allvar.

En viktig fråga som Riksrevisionen tar upp och som jag ändå vill nämna är frågan om hur lagen kan tillämpas i fråga om patientens medverkan. Där är jag övertygad att vi måste hitta nya vägar framåt. Slutbetänkandet *Fråga patienten – Nya perspektiv i klagomål och tillsyn* är för närvarande ute på remiss till den 15 april. Den får vi säkert anledning att återkomma till.

En annan fråga som är värd att ta upp är frågan om var patientsäkerhet uppstår. Min övertygelse är att samtliga professioner inom hälso- och sjukvården strävar efter att i sitt dagliga arbete verka på ett sådant sätt att högsta möjliga kvalitet och säkerhet för patienten uppnås. Vad de behöver är förutsättningar i sin vardag för att utifrån sin roll göra ett så bra arbete som möjligt. Det handlar om det som vi har hört vår statsminister tala om under rubriken ”låt proffsen vara proffs”.

Ytterligare ett viktigt initiativ som regeringen har tagit i detta sammanhang anser jag vara det arbete som presenterats av Ardalan Shekarabi och som kallas regeringens tillitsreform. Det handlar om att förbättra medarbetarnas villkor, till exempel genom att minska administration och ge dem ett större professionellt handlingsutrymme. Man behöver helt enkelt mer tid för sin kärnverksamhet.

Vi behöver analysera och förstå hur medarbetares kompetens och erfarenhet tas till vara bättre, vilka krav det ställer på ledarskap och hur ledare kan utveckla kompetensen i verksamheterna.

Regeringen har i budgetpropositionen uttryckt att yrkesetik och verksamhetsnära kunskap och erfarenhet bör vara mer vägledande än i dag. Detaljstyrning behöver minska till förmån för en mer strategisk styrning som kännetecknas av tillit och förtroende. Det är något som jag är övertygad om att många av vårdens medarbetare har längtat efter. Vi bör skapa system för att låta dem göra det och inte system som förhindrar eller försvårar för medarbetarna

Men det vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

(Applåder)
(forts. § 14)

Prot. 2015/16:74

3 mars

-----

*Riksrevisionens
rapport om
patientsäkerhet*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 2 mars

MJU7 Riksrevisionens rapport om tillsyn över transporter av farligt avfall m.m.

Punkt 3 (Efterbehandling av förorenade områden m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

262 för utskottet

46 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 74 M, 22 MP, 19 C, 19 V, 16 L, 13 KD

För res. 1: 46 SD

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 5 (Insamlingsansvar för förpackningar m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

169 för utskottet

139 för res. 2

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 74 M, 46 SD, 19 C, 16 L, 13 KD

För res. 2: 98 S, 22 MP, 19 V

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 6 (Återvinning för hushåll)

1. utskottet

2. res. 3 (C, M, L, KD)

Votering:

186 för utskottet

122 för res. 3

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 46 SD, 22 MP, 19 V

För res. 3: 74 M, 19 C, 16 L, 13 KD

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 8 (Plast i marina miljöer m.m.)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

262 för utskottet

46 för res. 5

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 74 M, 22 MP, 19 C, 19 V, 16 L, 13 KD

För res. 5: 46 SD

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 9 (Strandstädning m.m.)

1. utskottet

2. res. 6 (C, M, L, KD)

Votering:

186 för utskottet

122 för res. 6

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 46 SD, 22 MP, 19 V

För res. 6: 74 M, 19 C, 16 L, 13 KD

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU9 Landsbygdspolitik

Punkt 1 (Landsbygdsprogrammet)

1. utskottet

2. res. 1 (C, M, L, KD)

Votering:

140 för utskottet

122 för res. 1

46 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 22 MP, 19 V

För res. 1: 74 M, 19 C, 16 L, 13 KD

Avstod: 46 SD

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Prot. 2015/16:74
3 mars

Punkt 3 (Jordbrukets konkurrenskraft)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

262 för utskottet

46 för res. 5

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 74 M, 22 MP, 19 C, 19 V, 16 L, 13 KD

För res. 5: 46 SD

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 4 (Konkurrenskraft inom livsmedelsproduktionen)

1. utskottet

2. res. 6 (C, M)

Votering:

215 för utskottet

93 för res. 6

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 46 SD, 22 MP, 19 V, 16 L, 13 KD

För res. 6: 74 M, 19 C

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 5 (Regelförenkling)

1. utskottet

2. res. 7 (C, M)

Votering:

169 för utskottet

93 för res. 7

46 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 22 MP, 19 V, 16 L, 13 KD

För res. 7: 74 M, 19 C

Avstod: 46 SD

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 9 (Jordbrukets miljöpåverkan)

1. utskottet

2. res. 12 (SD)

Votering:

262 för utskottet

46 för res. 12

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 74 M, 22 MP, 19 C, 19 V, 16 L, 13 KD

För res. 12: 46 SD

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Prot. 2015/16:74

3 mars

Punkt 10 (Omställning till ett fossilfritt jordbruk)

1. utskottet

2. res. 13 (C, M, V, L, KD)

Votering:

167 för utskottet

141 för res. 13

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 46 SD, 22 MP

För res. 13: 74 M, 19 C, 19 V, 16 L, 13 KD

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SoU18 Ensamkommande barn

Punkt 1 (Kommunernas ansvar)

1. utskottet

2. res. 1 (KD)

Votering:

295 för utskottet

13 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 74 M, 46 SD, 22 MP, 19 C, 19 V, 16 L

För res. 1: 13 KD

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 2 (Familjehem)

1. utskottet

2. res. 2 (M)

Votering:

221 för utskottet

74 för res. 2

13 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2015/16:74
3 mars

-----

*Riksrevisionens
rapport om
patientsäkerhet*

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 46 SD, 22 MP, 19 C, 19 V, 16 L

För res. 2: 74 M

Avstod: 13 KD

Frånvarande: 14 S, 10 M, 2 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 3 L, 3 KD, 1 -

§ 14 (forts. från § 11) **Riksrevisionens rapport om patientsäkerhet**
(forts. SoU9)

Anf. 139 JENNY PETERSSON (M) replik:

Herr talman! Riksrevisionen påtalade brister i tillsynen på patientsäkerhetsområdet. Det är därför obegripligt varför Socialdemokraterna och regeringen inte ser detta utan lutar sig tillbaka. Bland annat aviserar ni att dra ned på resurserna till Ivo, Inspektionen för vård och omsorg. Tvärtom behövs det mer resurser. Ni får gärna knipa Moderaternas förslag; vi tillskjuter mer resurser, 50 miljoner kronor per år från och med 2017. Min första fråga till Kristina Nilsson blir: Är det rimligt att avisera neddragningar på Ivo?

Patientsäkerhet lägger även grunden för vårdkvalitet. Alliansen införde patientsäkerhetslagen, som har höjt patientsäkerheten, men detta är bara en början. Jag nämnde i mitt huvudanförande att det har rapporterats om brister inom vården när det gäller städningen. Här finns ett arbete att göra.

Ansvarigt statsråd, Gabriel Wikström, lutade sig tillbaka och kom inte med några omedelbara åtgärder för att få bukt med det här, utan vi kan fortfarande se att det sker. Det finns skillnader runt om i landet, och det finns mer att göra. Vi kan inte ha smuts inom sjukvården. Man får inte mötas av detta som patient. Min andra fråga blir: Varför vill ni inte ha skärpt tillsyn och uppföljning av städningen i vården när vi ser hur det ser ut?

Anf. 140 KRISTINA NILSSON (S) replik:

Herr talman! Jag börjar med Ivo. Jag sitter för övrigt som ledamot i Ivos insynsråd, så jag följer myndighetens arbete på det sättet. Jag känner mig trygg med att regeringen nogsamt följer Ivos arbete. Statskontoret följer också utvecklingen, och det har vidtagits åtgärder för att effektivisera handläggning och tillsyn. Jag vet att man arbetar på myndigheten med att utveckla metoder för kunskapsåterföring till vårdgivarna. Man jobbar också utifrån att tillsyn bör ske med utgångspunkt från risk och väsentlighet. Det tror jag är viktiga punkter.

Ivos anslag, som det låg under er tid i regeringen, är det vi har tagit efter. Vi lyssnade till ministerns svar i den tidigare debatten. Detta avser statsrådet att återkomma till. Jag har väl inte så mycket mer att säga i anslagsfrågan i dag.

När det gäller Jenny Peterssons fråga om städning tänker jag så här: Det är inte tillsynen som gör att det uppstår städning. Jag tror att personalen på ett sjukhus är mycket väl medveten om vad som behöver göras. Man har kompetensen. Man har utbildning i hygien. Varför det inte fungerar i alla delar tror jag handlar mer om att man inte har tillräckligt mycket tid

till sitt förfogande. Det behövs helt enkelt fler händer i vården. Då tror jag att personalen löser mycket av det här själv.

Prot. 2015/16:74
3 mars

-----
*Riksrevisionens
rapport om
patientsäkerhet*

Anf. 141 JENNY PETERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Socialdemokraterna anser att Ivos tillsyn är tillräcklig. Där har vi en skiljelinje mellan Moderaterna och Socialdemokraterna. Vi anser att man behöver göra mer, och det är därför vi tillskjuter mer pengar till Inspektionen för vård och omsorg, som får ett utökat uppdrag för att stärka tillsynen.

Brister i städningen inom hälso- och sjukvården och omsorgen kan i värsta fall vara förenade med livsfara. Detta verkar regeringen och Socialdemokraterna ta väldigt lätt på. Det är beklagligt att det är så.

Men jag ska gå vidare, för jag undrar vad ni vill. Vi moderater har gjort ett ställningstagande. Vi vill skärpa tillsynen och uppföljningen av städningen i vården. Vi tycker inte att den är tillräcklig. Vi har tagit fram en nationell strategi för ökad patientsäkerhet i vården. Vi vill etablera en ny digital miljö. Vi vill ha mer fokus på patienten och förbättra informationen, så att man kan följa sitt vårdförlopp på ett helt annat sätt.

Vi har gett flera olika förslag. Kristina Nilsson hänvisade till att Klagomålsutredningen lämnat sitt slutbetänkande *Fråga patienten – Nya perspektiv i klagomål och tillsyn*, som är på remiss. Men vad vill Socialdemokraterna göra i väntan på remissvaren? Ni måste ju vilja någonting på det här området.

Anf. 142 KRISTINA NILSSON (S) replik:

Herr talman! Vi vill väldigt mycket. Det var väl det jag försökte beskriva i mitt huvudanförande, som var något forcerat, vilket jag får be om ursäkt för. Det är väl helt enkelt så att vi skiljer oss åt en hel del mellan våra partier vad gäller människosyn. Jag är fullständigt övertygad om att den kompetenta personal vi har i vården klarar av att upprätthålla en hög patientsäkerhet och en god vårdhygien. Det handlar som sagt mer om att de behöver förutsättningar i sin vardag för att göra ett så gott arbete som möjligt utifrån sin roll och sin kompetens. Det tror jag är oerhört viktigt.

Ni moderater har i er budget för 2016 – med tanke på den förra debatten – anslagit 400 miljoner kronor mindre för utveckling av socialt arbete. Ni har föreslagit 79 miljoner mindre till Socialstyrelsen. Ni har föreslagit 2,1 miljarder mindre till sjukvård och folkhälsa. Ni har föreslagit 280 miljoner kronor mindre till psykiatrin. Jag tror inte att det är den bästa idén att göra de här stora nedskärningarna på kärnverksamheten och på personalen och de kompetenta medarbetarna i vården och därefter lägga en liten gnutta på en tillsynsmyndighet. Min uppfattning är att säkerhet och kvalitet uppstår där personalen mår bra och kan utföra sitt jobb och inte på grund av hotet om någon form av tillsyn.

(Applåder)

Anf. 143 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Nu hann vi ju inte klart för voteringen, så jag kan kanske säga några ord till.

Utskottet anser att patientsäkerhet är ett viktigt område inom hälso- och sjukvården. Bristande patientsäkerhet orsakar vårdskador som medför lidande för den enskilde och innebär höga kostnader för samhället. Utskottet

delar regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer. Liksom regeringen anser utskottet att det finns ett behov av att utveckla statens stöd inom patientsäkerhetsområdet. Det är därför positivt att regeringen bland annat har gett Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla ett samlat stöd för hälso- och sjukvården inom detta område. Utskottet konstaterar även att Klagomålsutredningen nyligen har lämnat sitt slutbetänkande med förslag på hur hanteringen av klagomål på hälso- och sjukvårdsområdet kan bli mer ändamålsenlig och bland annat bidra till ökad patientsäkerhet.

Utskottet noterar även att regeringen för närvarande ser över utformningen av det framtida arbetet inom e-hälsovården. Mot bakgrund av det yrkar jag avslag på reservationerna och att skrivelsen läggs till handlingarna.

Därutöver vill jag kort lägga till något om att Miljöpartiet sedan länge har drivit och fortfarande arbetar för ett särskilt kompetenscenter för patientsäkerhetsforskning. Vi kommer från Miljöpartiets sida att fortsätta att arbeta för att vi får till någon form av centrum för forskning om patientsäkerhetsfrågor där det är huvuduppgiften.

Vi delar Riksrevisionens analys att de brister som man hittar ligger i att det är svårt att hålla igång en ständig lärprocess i en verksamhet som har stora krav på att samtidigt fungera löpande till stor del repetitivt och effektivt.

Ansvarsutveckling och lärandeutveckling är två krav som är väldigt svåra att förena i praktisk verksamhet eftersom regelverket för ansvarstagande inte är så lätt att anpassa till de förändringar i verksamheten som lärprocessen ständigt ger anledning till.

Både patienterna, vårdgivarna och staten genom exempelvis Socialstyrelsen har väldigt stora intressen i hur patientsäkerhetsfrågorna utvecklas och värderas. Just det gör att en oberoende part för kunskapsutveckling har en väldigt viktig funktion.

Jag hoppas därför att ett fristående och oberoende centrum för patientsäkerhetsforskning kan bli en del av resultatet av den översyn regeringen i skrivelsen talar om att göra när det gäller formerna för hur det framtida patientsäkerhetsarbetet ska utvecklas.

Herr talman! Jag vill också lägga till att problemen kring den ökande risken för att fler antibiotikaresistenta bakterier sprids gör att det blir allt svårare att upprätthålla en hög patientsäkerhet i vården.

Sverige ligger väldigt långt framme med arbetet att minimera riskerna, men det krävs även ett ökat globalt ansvarstagande och engagemang. Jag vet att vår sjukvårdsminister är djupt engagerad i frågan och att det tas initiativ till exempel på FN-nivå för att, om man ska vara lite rolig, ”strama upp” rekommendationerna för antibiotikaanvändning.

Sverige är väldigt aktivt i det arbete. Men jag tror det är viktigt att vi i denna kammare oavsett vilket parti vi tillhör allesammans försöker att ge det stöd vi kan på olika sätt till det arbetet.

Anf. 144 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Riksrevisionen fyller en viktig granskande roll i statsförvaltningen. Den genomlyser olika verksamheter. Det fall vi diskuterar här i dag är det viktiga området hur staten arbetar med att ge vårdgivarna – i

stor utsträckning landsting och regioner – stöd på det så viktiga patientsäkerhetsområdet.

Naturligtvis brukar Riksrevisionen finna sådant som brister mer eller mindre allvarligt och kan göras bättre och annorlunda, så även i dessa frågor. Regeringar, oavsett partifärg, brukar medge och ta till sig en del men också försvara sig med att annat ändå fungerar tillfredsställande och är på rätt väg. Så är det även i dessa frågor.

Frågan om patienternas säkerhet är naturligtvis helt grundläggande inom en bra hälso- och sjukvård. Det finns många synpunkter att ha på det. Jag kan instämma i vad Emma Henriksson lyfte fram. Det är inte säkert att gratis läkemedel och antibiotika alltid är bra korrelerat med högsta patientsäkerhet. Det är bra att regeringen lyfter fram Inspektionen för vård och omsorgs, Ivos, viktiga roll för tillsynen inom dessa områden. Socialstyrelsens stöd till vårdgivarna är också viktig.

Riksrevisionen rekommenderar att Socialstyrelsen ges i uppdrag att svara för en långsiktig nationell styrning och samordning av patientsäkerhetsarbetet. Regeringen redovisar i sin skrivelse hur den arbetar med detta och medger att det finns ett behov av att effektivisera och utveckla statens stöd till vården inom patientsäkerhetsområdet.

Tillsynen för att säkerställa att patientsäkerheten är hög är naturligtvis mycket viktig. Det ansvaret åvilar staten. Men grundläggande är också, vilket regeringen anför, att vårdgivarna planerar, leder och kontrollerar verksamheten så att kravet på god vård enligt hälso- och sjukvårdslagen upprätthålls. Där ligger det direkta dagliga ansvaret.

Givet detta vilar ändå ansvaret i sista hand tungt på regering och riksdag. Därför är det bra att staten, såsom Riksrevisionen definierar staten, granskas. Med det, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i socialutskottets betänkande SoU9.

Anf. 145 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Patientsäkerhet är en ledningsfråga. Det är också en fråga om resurser och en arbetsmiljöfråga. SKL:s rapport *Patientsäkerhet lönar sig – kostnader för skador och vårdskador i slutenvården 2013* visar att vårdskador är kopplade till knappt en och en halv miljon extra vård dagar som kostar vansinnigt mycket. Det är en merkostnad på nästan 11 ½ miljard årligen. De pengarna kunde vi använda lite mer effektivt, inte sant?

Mätningarna visar också att 10–15 procent av sjukvårdade patienter drabbas av någon form av skada. Den vanligaste typen av skada i SKL:s journalgranskningsstudie var vårdrelaterade infektioner. Det är den dyraste vårdskadegruppen, och kostnaden utgör 40 procent av den totala kostnaden för vårdskador. Det säger ganska mycket.

Ett ämne som återkommer när det gäller vårdskador är städning på våra sjukhus och att just den bristande städningen förorsakar skador. Ofta använder man sig av modellen billigast städning vinner i olika upphandlingar. Det blir sällan billigare, och dessutom blir kvaliteten inte vad den borde vara.

I stället ska det vara proffsgång som städar på sjukhusen. Det är inte städning hemma hos dig och mig, utan det är städning på ett sjukhus. Städning är alltså något man fuskar med lite här och var. De multiresistenta bakterierna trivs vansinnigt väl i detta.

Prot. 2015/16:74

3 mars

-----

*Riksrevisionens
rapport om
patientsäkerhet*

Tittar man runt i landet hamnar man ovillkorligen i Stockholm när det gäller smutsiga sjukhus. I Alliansens Stockholms läns landsting har exempelvis ett städbolag på Södersjukhuset dragit ned på städmaterial men gått med en vinst på 85 miljoner.

I Alliansens Stockholms län kan vi hitta både smutsiga sjukhus och en usel ekonomi. Jag vill bara säga det. Man har lastat staten ganska mycket. Men det är ändå vårdgivarna som har ett ganska stort ansvar oavsett om vi har myndigheter som ska titta på det hela.

Patientsäkerhet förutsätter en arbetsmiljö som är funktionell. Det är en arbetsmiljö där stress minimeras och kontinuitet är regel. Så är det inte i dag inom vården. Det finns ett behov av att utveckla statens stöd inom patientsäkerhetsområdet. Det har vi sett. Det är därför bra att regeringen bland annat har gett Socialstyrelsen ett uppdrag som rör ett samlat stöd för hälso- och sjukvården.

Riksrevisionen har granskat om staten har gett vårdgivarna tillräckliga förutsättningar att främja en hög patientsäkerhet. Utgångspunkten för granskningen har varit att det trots en rad insatser kvarstår problem inom patientsäkerhetsområdet.

Det behövs medel på olika områden. Det handlar ytterst om en satsning på välfärden. Det är en satsning som inte direkt varit påfallande på höger- sidan. Riksrevisionen bedömer också att patientsäkerhetslagen är en väldigt god grund för att främja en hög patientsäkerhet.

Man pekar också på att landstingen i dag inte förmår göra allt det de ska. De förmår inte arbeta med lärande och förebyggande insatser. Det handlar om struktur men självfallet också om resurser.

I den budget Vänstern har varit med och förhandlat fram för 2016 finns satsningar på exempelvis 1 miljard 2016 och sedan 500 miljoner de kommande åren. Detta är också en förutsättning – vi satsar mot vårdskador och för en mer rimlig hälso- och sjukvård. Vårdskadorna hänger ju ihop med den övriga strukturen.

En aldrig sinande ström av sparprogram och nedskärningar har under årtal tvingat de anställda i vården att stressa alltmer. Det har också underminerat tilliten bland oss som är patienter och brukare. Nu behöver vi vända utvecklingen. Det får vara slut på nedskärningar, utförsäljningar och en revisorstyrd vård där patienten ses som vilken vara som helst. Vi måste höja kvaliteten, förbättra arbetsvillkoren och stärka tilliten. För att varje människa ska få den hjälp man behöver när man möter vården krävs det tillräckligt mycket personal, som dessutom tillåts göra det de är bäst på. Det är så vi kan minska vårdskadorna. Då behövs också statsbidrag som är permanenta. Vänstern har varit tydliga med detta: Mer pengar till välfärden på lång sikt!

I övrigt yrkar jag avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets liggande förslag i betänkandet.

Anf. 146 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Patientsäkerhetslagen tillkom för att vi skulle bli bättre på att tidigt hitta patientskador, identifiera orsakerna bakom dem och sedan lära av det inträffade och förebygga att nya händelser inträffar.

Det tar tid när en sådan här lagstiftning ska sätta sig. Ivo fick ett ansvar för att utöva tillsyn tillsammans med andra myndigheter. Läke- medelsverket, till exempel, har också ett sådant ansvar. Ivo kom sedan att få in många

individären den, och därför har det tagit upp mycket tid från Ivo. Det är bra att vi har fått Klagomålsutredningen. Många av klagomålen bör hanteras lokalt och utan de dröjsmål som blir när de går in centralt.

Det görs nu mycket för att stärka lagstiftningen. Socialstyrelsen har ett samordningsansvar för att de myndigheter som har ett ansvar på detta område ska gå i takt.

Det som jag vill lyfta fram här som viktigt är landstingens, kommunernas och professionernas ansvar i patientsäkerhetsarbetet. Då måste de också få förutsättningar för att bedriva detta. Jag och vi i Liberalerna menar att tid måste avsättas för vad jag vill kalla självrannsakan. Man måste få tid i personalgrupperna att regelbundet sätta sig ned och gå igenom vad man har gjort bra och vad man har gjort dåligt under den gångna veckan eller så. Detta ska vara en reguljär del i arbetet.

Jag tror att man då kommer att hitta mycket som man kan rätta till på ett mycket tidigare stadium. Det får gärna bli så att patienter och omsorgstagare får en insyn och en delaktighet i arbetet. Inte minst är det viktigt att de som har drabbats av en patientskada får följa den lokala utredningen: Varför gick det fel? Hur kan vi förebygga? Vad är dina synpunkter i sammanhanget?

Jag anser att antalet anmälningar till Ivo också kommer att gå ned om man som drabbad patient eller omsorgstagare får vara med i arbetet med att förebygga att andra råkar illa ut.

Jag vill också lyfta fram en annan fråga, nämligen läkemedelsområdet. Vi har sedan 2012 en lagstiftning som bygger på ett EU-direktiv och som säger att man ska anmäla skador som har inträffat på grund av felaktig och olämplig läkemedelsbehandling till Läkemedelsverket. Detta är en viktig informationskälla om det sköts på rätt sätt. Därför är det i detta utvecklingsarbete så angeläget att Läkemedelsverket, och inte bara Ivo, tydliggörs när det gäller att förebygga de skador som uppstår. Man räknar med att 30 000 inläggningstillfällen på sjukhus beror på läkemedelskomplikationer, varav hälften skulle kunna förebyggas.

Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och tackar för ordet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

§ 15 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Försvarsutskottets betänkande 2015/16:FöU5
Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet
(skr. 2015/16:70)
föredrogs.

Anf. 147 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 2.

När den så kallade FRA-lagen antogs år 2008 var det under en livlig allmän debatt. Debatten tog sin utgångspunkt i att många inte tycktes lita på våra egna svenska myndigheter – detta trots att lagen reglerade att FRA

Prot. 2015/16:74

3 mars

-----

*Riksrevisionens
rapport om
patientsäkerhet*

*Integritetsskydd
vid signalspaning i
försvarsunderrättelse-
verksamhet*

inte fick analysera svenska förhållanden. FRA ska enbart fånga och analysera signaler som rör utländska förhållanden. Men det är inte bara Sverige som söker och fångar signaler. Även andra länder lyssnar i kablar och i etern, och det borde såklart oroa oss mer.

Flera länder satsar kolossalt på signalspaning och dekryptering. NSA:s datorer i USA lär dra lika mycket ström som fem kärnkraftverk kan producera. Eventuella hot och skadliga intrång i svenska system står andra stater eller hackare för.

Det är min övertygelse att Försvarets radioanstalt sköter sitt jobb enligt beslutade anvisningar. De är vår första försvarslinje där ute i underrättelsevärlden. Precis som vi är stolta över våra soldater, sjömän och officerare, som står sig bra i alla jämförelser, finns det anledning att också vara stolta över personalen i försvarets stödresurser.

Svensk signalspaning har fina anor. Under andra världskriget knäckte matematikprofessorn Arne Beurling tyskarnas krypto. Det gjorde att den svenska regeringen och försvarsstaben kunde läsa tyskarnas meddelandef trafik i klartext.

Som ni märker ser vi sverigedemokrater positivt på signalspaning eftersom vi anser att den sker för allas vår säkerhets skull. Samtidigt tar vi integritetsfrågorna på stort allvar. Det är bra att vi reglerar signalspaningen med lagar i stället för att låta verksamheten som sådan vara helt hemlig.

Bra är det också att FRA måste söka tillstånd hos Försvarsunderrättelsesdomstolen när de ska spana. Vidare är det bra att Siun, Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten, kontrollerar spaningen. Styrelsen som styr Siun bör ha representation från samtliga politiska partier som är representerade i riksdagen. Så är det tyvärr inte, och det är det som vår reservation 2 handlar om.

Signalspaning är teknik, och i många delar avancerad och hemlig teknik. Men en sak är känd: Det krävs mycket datakraft. SD satsar därför 100 miljoner kronor mer per år än regeringen på FRA för att de ska kunna bygga upp mer datakraft.

It-kriget fortgår tyvärr trots att det är fred i den fysiska världen. Svenska myndigheter och svenska företag angrips varje vecka genom att utländska intressen stjälar data. Passivt it-försvar innebär att skydda egna system från angrepp och stölder. Aktivt it-försvar innebär att oskadliggöra de system, oftast utomlands, som angriper våra. Ett problem med aktivt it-försvar är att angriparna ofta använder oskyldiga kapade datorer för sina angrepp.

Som det är nu har alla svenska myndigheter sina egna datakonsulter, och de placerar sina servrar där det är billigast, även utomlands.

Vi vill återta Civilförsvarsstyrelsen och inom denna organisation ha en avdelning som tar fram standardplattformar för effektivt passivt it-försvar som ges svenska myndigheter till handa. Lag bör reglera att svenska myndigheter måste ha sina servrar i Sverige.

Vi vill sedan tillsätta en utredning om att skicka upp mikrosatelliter för att kunna bygga ett helt säkert svenskt myndighetsnät. Nätverket ska betraktas som militärt, och upphandlingen av satelliter och annan hårdvara bör i så fall ske enligt försvarsupphandlingsdirektivet. Med hjälp av artikel 346 kan vi då rikta beställningarna till svenska företag.

Sverige har särskild kompetens vad gäller att producera mikrosatelliter, och den är av strategisk betydelse.

Detta helt säkra myndighetsnät kan också vara i form av ett nordiskt samarbete.

Anf. 148 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Man kan begära hos Siun att få reda på om någon, som det heter, otillbörlig inhämtning eller därtill hörande behandling skett av ens meddelanden.

Jag tänkte att jag måste testa det. I mitten av december tillskrev jag därför Siun för att fråga om detta. Den 21 december fick jag en bekräftelse om att min förfrågan hade inkommit. En månad senare fick jag besked om att någon sådan otillbörlig inhämtning inte hade skett.

Även om jag kan förvånas över att det tar en dryg månad att svara på en så enkel fråga kan jag i alla fall konstatera att någon otillbörlig inhämtning inte skett. Om någon tillbörlig inhämtning skett förtäljer inte det besked som jag fick.

Nåväl, Vänsterpartiets yrkanden ligger fast, trots detta i huvudsak positiva test.

Vi anser att det behövs en omarbetning av FRA-lagen. Den nuvarande FRA-lagen har gett FRA tillgång till en mycket stor del av nättrafiken i Sverige. Tidigare gavs undantag endast för militära hot, och FRA hade möjlighet att avlyssna endast signaler som går genom luften.

Enligt Vänsterpartiets mening innebär dessa förändringar tydliga steg mot ett övervakningsssamhälle. Principen måste vara att massavlyssning utan konkret brottsmisstanke inte ska förekomma. Därför bör FRA-lagen rivas upp och göras om.

Förutom detta anser vi att det bör tillsättas en parlamentarisk utredning som granskar FRA:s samarbete med NSA och alla andra relevanta delar av NSA:s övervakningsverksamhet. Vi anser också att allt samarbete mellan FRA och NSA bör frysas under denna tid.

Bakgrunden till detta krav är följande: Under 2013 avslöjades flera fall av massavlyssning utförda av USA:s underrättelsetjänst. I många länder har omfattande granskningar inletts om deras respektive länders och underrättelseorgans inblandningar i NSA:s övervakningsverksamhet. Det var miljontals människor, internationella organisationer och även stats- och regeringschefer som hade fått sina telefoner och sina elektroniska kommunikationsmedel avlyssnade av NSA.

Med stöd av en stor mängd hemliga dokument läckta av visseblåsaren och den tidigare NSA-medarbetaren Edward Snowden kunde SVT:s *Uppdrag granskning* avslöja att även svenska FRA hade varit delaktiga och behjälpliga i delar av NSA:s övervakningsverksamhet.

Uppdrag granskning avslöjade exempelvis att ledningen för FRA besökte NSA under april 2013. Enligt de hemliga dokumenten framgår det att NSA och FRA har förberett ett gemensamt agerande i det NSA-initierade programmet Winterlight som möjliggör hackande av andras datorer. Enligt dessa dokument ska FRA också ha blivit en del av NSA:s övervakningssystem, det som heter XKeyscore, som gör det möjligt att samla in miljontals människors data kring e-post, sociala medier, sökhistorik etcetera.

Prot. 2015/16:74

3 mars

-----

*Integritetsskydd
vid signalspaning i
försvarsunderrättelse-
verksamhet*

Enligt Snowdendokumenten framgår det också att NSA ser FRA som en strategisk allierad, i synnerhet avseende informationsinhämtning från internetkablar i Östersjön, till exempel från Ryssland.

När den grävande brittiske journalisten Duncan Campbell vittnade om NSA-skandalen i EU-parlamentet i september 2013 pekade han ut Sverige och FRA som den viktigaste partnern, vid sidan av USA och Storbritannien, i NSA:s globala övervakningsverksamhet.

I många länder har omfattande granskningar inletts om deras respektive länders och underrättelseorgans inblandning. Men i Sverige har det varit mycket tyst. Denna skrivelse berör förstås inte heller de omfattande övervakningsskandalerna och FRA:s påstådda roll i det hela. Av naturliga skäl har FRA inte heller velat kommentera sin roll i avslöjandena kring dessa skandaler.

I ljuset av terroristattentatet i Paris vet vi alla att det lanserades förslag som ytterligare riskerar att påverka den personliga integriteten negativt. Polisen ska få möjlighet att plantera trojaner på misstänkta kriminellas och terroristers datorer. En sådan utvidgning, med den risk för ändamålsspridning som finns, ökar behovet ytterligare av en genomlysning av FRA:s samarbete med NSA. Därför anser jag att det är hög tid att gå till botten med Sveriges roll i denna övervaknings- och avlyssningsverksamhet.

Det finns i och för sig kanske en överdriven misstro mot FRA. Jag såg i somras en T-shirt med den fyndiga texten: FRA, en myndighet som verkligen lyssnar på dig.

Det kan å andra sidan ge lite kalla kårar om man betänker vad som egentligen menas med det.

Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 3.

Anf. 149 MATTIAS OTTOSSON (S):

Herr talman! Då står vi här i år igen och ska diskutera granskningen av integritetsskyddet vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Jag skulle vilja börja med att säga att underrättelseverksamhet är av ganska stor vikt för rikets säkerhet. Det handlar om att förstå omvärlden, att se vilka skeenden som inträffar, att förbereda sig för de skeenden som inträffar, att kanske förhindra att saker inträffar i landet och att underlätta i de situationer då kriser – kanske krig eller andra kriser – uppstår.

Jag tror också att det är viktigt att vi har en internationell samverkan på detta område och att vi för en dialog med allierade och andra vänner, så att säga, ute i världen.

I grund och botten handlar det naturligtvis om att värna demokratin och de medborgerliga rättigheterna. Det är det som är grunden.

Vi hade en intensiv debatt för några år sedan om dessa frågor och om den personliga integriteten. Jag tycker att det är ganska bra att denna diskussion har nyktrat till lite grann på senare tid. Men det är naturligtvis viktigt att också betona att det inte får gå fel. Ibland sker fel på detta område. Den personliga integriteten är naturligtvis viktig, och detta får inte missbrukas. Som stat är det naturligtvis viktigt att man hanterar detta på ett klokt sätt.

Jag tycker att den lagstiftning och den form som vi arbetar med fungerar bra med den försvarsunderrättelsedomstol som finns och med den inspektion för försvarsunderrättelser som sköter granskningen av detta.

Det kanske ska påpekas i en sådan här debatt att ingen anmärkning har gjorts under 2014 mot det arbete som har skett.

Jag skulle också vilja uttrycka mig på följande sätt: Underrättelseför-
mågan är central för vår förmåga att försvara Sverige. Försvarets radioan-
stalts generaldirektör uttryckte när årsrapporten kom att han såg områden
som var viktiga. Det var att kunna kartlägga militär aktivitet i närområdet,
terrorhotet och it-hotet. Då kom naturligtvis följdfrågan om att detta kostar
pengar och att detta behöver finansieras.

Jag tror att det då är viktigt att på ett tydligt sätt beskriva att regeringen
satsar rätt så mycket på detta område. Det försvarsbeslut som denna kam-
mare tog ställning till tidigt i somras innebär att anslagen för underrättel-
severksamheten ökar.

Det finns motioner på det här området, och regeringen har redan till-
godosett detta. Den säger tydligt att underrättelseverksamheten är av bety-
dande vikt och kommer att hanteras också i den framtida Försvarsbered-
ningen. Det är bra att regeringen är framsynt och hanterar dessa frågor.

Med de orden – jag ska inte göra debatten längre, herr talman – ställer
jag mig bakom utskottets förslag.

Anf. 150 ANNICKA ENGBLOM (M):

Herr talman! Jag har sagt det förr: Utan spaning ingen aning. Den me-
ningen kan tyckas sliten, men det är ett viktigt och avgörande arbete som
personalen vid våra underrättelsetjänster, bland annat Försvarets radioan-
stalt, bedriver. Det är viktigt inte bara för den nationella säkerheten för
våra medborgare inom våra gränser utan också för dem utanför våra grän-
ser som av olika anledningar arbetar i internationella insatser, i räddnings-
insatser eller vid företag och ambassader.

Det är en absolut nationell nödvändighet att Sverige har en egen under-
rättelsetjänst. Det borde egentligen vara självklart för alla. I grunden hand-
lar det nämligen om vår egen frihet och trygghet och om vår självständig-
het. Det är bara den egna informationen vi till hundra procent kan lita på,
och i det läge vi har i dag med en alltmer försämrad säkerhetssituation
både i vår närhet och i vår omvärld är detta viktigare än någonsin.

När man hör rapporter från Mali, Syrien och andra oros- och krishärddar
runt om i världen kan man få uppfattningen att vi lever relativt skyddat i
den här delen av världen. Så är det inte – det pågår ett ständigt krig, om än
lågskallt. Det är både ett cyberkrig och ett it-krig, och i vårt samhälle där vi
är så beroende av ettor och nollor skulle jag vilja säga att vi är mer sårbara
än någonsin. Detta underrättelsearbete är därför av fullkomligt avgörande
betydelse för att vi ska kunna fatta viktiga och nödvändiga beslut hos våra
myndigheter, hos vår regering, på Försvarsdepartementet och liknande.

Herr talman! Vad är då underrättelsetjänst? Ja, det är såväl inhämtande
av olika uppgifter från öppna och hemliga källor som analysarbete därav.
Det innebär också ett samarbete med vänligt sinnade nationer, och det ska
självklart göras på ett vederbörligt och reglerat sätt. Vi ska dock ha i åtanke
att detta inte är någon välgörenhetsverksamhet. Det är ett utbyte av infor-
mation, och för att kunna byta information måste man ju ha någonting att
byta med.

Låt mig backa till 2007/2008 och debatten om signalspaningslagens
införande. Vi stod inför en verklighet av ett teknikskifte inom underrättel-
seinhämtningen. Den tidigare möjligheten för Försvarets radioanstalt att

inhämta underrättelser från det som var allt i etern var inte reglerat, men icke förty måste jag understryka att det inte var något High Chaparral i form av spaning på allt och alla. Det fanns redan då, innan integritetsrådets tillkomst, en intern kontroll. Varenda slagning som gjordes kunde spåras och härledas till interna medarbetare, och man hade väldigt god kontroll över det inre arbetet i Försvarets radioanstalt.

I och med att teknikskiftet innebar att mer och mer av informationen gick över i tråd tappade dock Försvarets radioanstalt bland annat möjligheten att bedriva relevant underrättelseinhämtning och analysera informationen. Nödvändigheten av att även spana i tråd stod fullkomligt klar, och det var Försvarets radioanstalt själv som vände sig till den dåvarande socialdemokratiska regeringen och bad om ett regelverk – just av integritets-skäl. Jag tycker att detta är viktigt att framhålla i debatten.

Alliansregeringen ärvde denna fråga vid regeringsskiftet 2006, och diskussionen som då ägde rum var en sorglig historia. Den kom att handla om egentligen allt annat än Försvarets radioanstalts egen verksamhet och vad den får och inte får göra, nämligen att Försvarets radioanstalt bara ägnar sig åt underrättelseinhämtning och sådant utanför våra gränser. Det blandades ihop med både Säpos verksamhet och alla möjliga konstiga fakta som inte hörde hemma i sammanhanget.

Icke förty landade detta i en signalspaningslag, herr talman. Den har gällt sedan dess och har utmynnat bland annat i anledningen till att vi står här i dag, nämligen regeringens årliga redogörelse för hur hela det riggade systemet för integritetsskyddet fungerar. Denna skrivelse är väldigt tunn, herr talman, och det finns en anledning till det. Det visar sig nämligen att alla de hängslen och livremmar vi har riggat i systemet för integritetsskyddande verksamheter faktiskt fungerar – och fungerar väldigt bra. De fungerar utan anmärkning.

Det är därför lite intressant att återkommande höra argumentation från Vänsterpartiet, och tidigare även från Miljöpartiet, för att riva upp lagen. Det är egentligen obekant på vilka grunder, och det enligt min mening allra allvarligaste är att man gör det utan att komma med några alternativ – i denna tid då vi mer än någonsin behöver ha ett system som verkligen fungerar, vilket det också har visat sig göra.

Jag tycker faktiskt att det är ganska allvarligt och att det lite grann andas en misstänksamhet mot alla de verktyg som finns. Såväl Siun som Datainspektionen och många andra är inblandade i detta. Jag ställer mig starkt frågande till att man fortsätter att framhärda i detta. Miljöpartiet har gudskelov tillnyktrat, men Vänsterpartiet hävdar fortfarande detta utan att ha några alternativ – för vad skulle det innebära?

Herr talman! I årsrapporten från FRA, som vi alla i försvarsutskottet har på vårt bord, har det redovisats hur man ser på hotbilden och på det arbete som bedrivits av Försvarets radioanstalt under 2015. Generaldirektören Dag Hartelius har också uttalat sig i en artikel på DN Debatt, där han säger: Vi räcker inte till. Trots de tillskott som har gjorts och de satsningar som görs räcker vi inte till.

Det gäller inte bara terrorhot och militära hot utan också de alltmer växande cyberhoten, som går allt längre ned i vår samhällshierarki. Det är inte bara gentemot verksamheter inom vår industri, vår försvarsmakt eller liknande, utan det letar sig ända ned till våra allra mest känsliga samhällsfunktioner – medborgarna själva. Jag talar då om kommuner och landsting

som den absolut svagaste länken i hela kedjan. Detta måste vi verkligen ta på allvar.

Herr talman! I skrivelsen finns det ett antal motioner. Jag vill lägga lite vikt vid den kommittémotion från Moderaterna som bland annat lyfter fram behovet av en bättre samordning mellan de olika underrättelseorganisationerna. De är såväl civila som militära och polisiära. Detta har omhändertagits av utskottet på ett gott sätt genom att man i en framställan från bland annat Moderaterna om en förnyad försvarsberedning, som man också har ställt sig bakom, lyfter in behovet av just en samordning mellan dessa underrättelseorganisationer. Det finns redan i dag ett samarbete mellan dessa verksamheter, men det behöver effektiviseras ytterligare.

Jag står fast vid att jag tycker att det är ganska anmärkningsvärt och obegripligt att Vänstern vill riva upp signalspaningslagen till förmån för någonting som är fullkomligt oklart, när det faktiskt är in i exakta detaljer som FRA i dag ansöker om tillstånd. Man anger till och med in i minsta fiber, också vad gäller destruktion och tid för själva inhämtandet.

Herr talman! Vi gick alla igenom en bloggstorm. Jag genomled den tillsammans med mina före detta kollegor vid Försvarets radioanstalt och är kanske en av dem i kammaren som faktiskt vet vad det hela handlar om efter en lång arbetskarriär inom myndigheten. Jag måste säga att jag tycker att vi har landat väldigt bra. Det är en bra balans mellan själva underrättelseinhämtandet och omhändertagandet av integriteten. Det påvisar om inte annat denna skrivelse, som också godkänner arbetet i sin helhet.

Jag yrkar, herr talman, bifall till förslaget till beslut och avslag på reservationerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD).

Anf. 151 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Herr talman! Siun gör säkert så gott de kan, men någonstans känns de lite grann som revisorer i stora bolag. När har de någonsin avslöjat de stora skandaler som andra har avslöjat? Jag skulle kunna räkna upp en hel radda här. Det är väldigt svårt att få övervakningen att fungera.

Det finns starka indikationer på att samarbetet med NSA – jag tror inte att ens Annicka Engblom försvarar allt som NSA har gjort – var verkligen vilda västern eller möjligen High Chaparral.

Apropå High Chaparral: Med tanke på Snowdens position inom NSA undrar jag vad det här annat kan kallas än ett stalltips direkt från hästens egen mun. Varför vill inte Sverige och, vad jag förstår, Annicka Engblom utreda dessa kopplingar med de allvarliga anklagelser som ligger i botten och som måste sägas vara ganska väl grundade? Det borde tillsättas en parlamentarisk utredning som granskar det här.

Det är min fråga till dig.

Anf. 152 ANNICKA ENGBLOM (M) replik:

Herr talman! Stig Henriksson lyfter fram detta med NSA. I stället för att säga någonting om ett annat lands signalspaningsorganisation kan jag säga att jag är väldigt stolt över vår egen. Jag är stolt över att lagen har implementerats på det sätt som den har och att den fungerar. Det visar om

inte annat den redogörelse som kommer från regeringen årligen. Den har blivit allt tunnare och visar på att det inte finns några anmärkningar. Den skulle kanske behövas också i USA. Efter avslöjandena av Snowden har också den debatten kommit igång i USA.

Däremot vill jag nog avhålla mig i den här debatten från att uttala mig vad gäller Snowden. Den insatsen har vi nog lite olika uppfattningar om. Men icke förty är det bra att debatten har kommit igång i USA.

Det torde inte ha undgått Stig Henriksson att de internationella samarbeten som myndigheten FRA bedriver också omfattas av rapporteringsplikt till regeringen, till Siun och till Försvarsdepartementet. Därmed omfattas de av de regelsystem som finns.

Jag skulle vilja ställa en motfråga till Stig Henriksson: Vad är det för belägg Vänsterpartiet anser sig ha för att de här organisationerna, sammanlutningarna, inte gör sitt jobb på ett tillbörligt sätt, och med vad tänker Vänsterpartiet ersätta signalspaningslagen och i vilka delar?

Anf. 153 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Herr talman! Att säga exakt hur en ny lag ska formuleras tänker jag inte försöka ge mig in på. Visserligen är vi formellt lagstiftare, men det kräver nog ett rejält utredande.

Annicka Engblom tog i sitt anförande upp att man bara får spana utanför våra gränser. Ja, men med det teknikskifte som du själv har varit inne på blir den gränsdragningen alltmer irrelevant. Jag fick reda på någonstans att riksdagens e-postserver under ett par år låg i London. Det visar lite grann på problematiken i sammanhanget.

När det gäller rapporteringsplikten borde väl de avslöjanden som kom via Snowden, som inget Siun lyckades hitta, utredas i grunden, för det vore oerhört allvarligt om det som påstås är sant. Hittills har ingen kunnat dementera det på ett trovärdigt sätt, så jag tycker fortfarande att det är märkligt att man inte vill gå till botten med det. Därför tycker jag att det är Annicka Engblom som är svaret skyldig på frågan: Varför inte?

Sedan kan man fundera på om det är ett gott eller dåligt tecken att Siuns rapporter blir allt tunnare med åren.

Anf. 154 ANNICKA ENGBLOM (M) replik:

Herr talman! Av egen erfarenhet kan jag gå i god för att de spärrar som är mellan våra olika myndigheter vad gäller inrikes angelägenheter och utrikes angelägenheter fungerar och har fungerat. Undertecknad har arbetat både för Säpo och för FRA. Det finns brandväggar när man lämnar över ett ärende från det ena till det andra. Gränsen för när en utrikes företeelse övergår till en inrikes företeelse är solklar. Den är inte på något sätt suddig eller liknande.

Jag vet inte hur jag ytterligare ska kunna svara på frågan om internationella samarbeten, så jag får väl upprepa vad jag sa tidigare, det vill säga att de är satta under rapporteringsskyldighet. Man har inte funnit någon anledning att göra någon anmärkning vad gäller våra internationella samarbeten. Det är en hela tiden pågående process. Skulle det uppkomma något har vi ett riggat system för att titta på detta.

Vänstern är fortfarande svaret skyldig på frågan vad man avser att ersätta en eventuell signalspaningslag med och i vilka avseenden den inte fungerar. Jag uppfattar ändå Stig Henriksson som en balanserad och klok

man. I vilket avseende tycker Vänstern att detta ska ersättas, speciellt i dessa tider?

Avslutningsvis vill jag säga att det är en ansvarslös hållning.

Anf. 155 JAKOP DALUNDE (MP):

Herr talman! I en demokratisk rättsstat är det viktigt med ett väl fungerande integritetsskydd. För att vi ska kunna ha en signalspaning och övervakning är det centralt att det finns rättssäkra processer och ett folkligt förtroende för den verksamhet som pågår. Därför är försvarsunderrättelseverksamheten reglerad i lagar och förordningar, bland annat i syfte att just värna enskildas personliga integritet och rättssäkerhet.

Utöver det finns kontrollmyndigheten Siun, som har i uppgift att kontrollera att försvarsunderrättelsemyndigheterna följer de aktuella författningarna. I kontrollen av signalspaningen ska inspektionen särskilt granska sökbegrepp, förstöring och rapportering.

Siun har också mandat att avbryta inhämtning eller besluta om förstöring av upptagning eller uppteckning om det skulle visa sig att den inhämtning som skett inte varit förenlig med det tillstånd som meddelats av Försvarsunderrättelsedomstolen.

Herr talman! Vi godtar regeringens skrivelse, även om vi gärna skulle sett att den årliga redovisningen i framtiden var något mer utförlig och detaljerad.

I sak kan man även tillägga att Riksrevisionen i sin granskning av Siun och signalspaningen har haft en del frågetecken när det gäller tillgången till protokoll och utförligheten i desamma.

Här finns det fortfarande utrymme för förbättring, och det är viktigt att Siun har bästa möjliga förutsättningar att genomföra sin granskning.

Miljöpartiet skulle dessutom gärna se en ökad parlamentarisk insyn i Siuns granskning.

I sammanhanget kan också nämnas att Sveriges Advokatsamfund i en skrivelse har lyft fram att det fortfarande finns utrymme att stärka domstolens oberoende när det gäller hur dess ledamöter utses och att man skulle kunna förordna fler integritetsskyddsombud. Detta kan vara värt att tänka på i framtiden.

Mot bakgrund av detta är det välkommet att regeringen i sin skrivelse framhåller behovet av en konstruktiv dialog mellan Siun och berörda försvarsunderrättelsemyndigheter om liknande förbättringsåtgärder. Regeringen är även öppen för fördjupade uppföljningar av signalspaningslagens konsekvenser för den personliga integriteten.

I skrivelsen understryker regeringen även vikten av att arbetet med att värna rättssäkerheten och den personliga integriteten vid signalspaning stärks. Regeringen har också detta som mål.

Därför godtar jag regeringens skrivelse om integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet och yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 156 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman och ärade ledamöter! Det här är en viktig debatt om centrala områden i arbetet med att bygga säkerhet och också följa upp detta arbete.

I senaste utgåvan av FOI:s rapport *Strategisk utblick* från november 2015 finns det mycket att ta del av när det gäller nuläget. Bland annat beskrivs hur den massiva ökningen av trådlösa system kommer att öka sårbarheten både för angrepp med elektromagnetiska störningssignaler och för cyberattacker.

Angreppen kan göras på avstånd från trådlösa system, och en slutsats är att viktiga strategiska vägval måste göras av såväl myndigheter som näringslivsaktörer för att hantera samhällets ökade sårbarhet och integritetsfrågor för medborgare.

Utvecklingen går snabbt framåt med ytterligare tekniklyft och högre ambitionsnivå. Det finns prognoser som visar att den globala datatrafiken i mobilsystemen kommer att växa mer än 200 gånger till år 2020 och nästan 20 000 gånger mellan åren 2010 och 2030.

I MSB:s rapport från 2015 om informationssäkerhetens trender betonas att informationssäkerhet på senare år fått en växande säkerhetspolitisk dimension.

I rapporten tas bland annat upp att informationsoperationer där internetbaserad propaganda kombineras med diplomati, lögnar, medieutspel och traditionell militär verksamhet är mycket vanligt förekommande i väpnade konflikter. Vidare har cyberspionage och cybersabotage blivit en del av den säkerhetspolitiska verktygslådan i allt fler länder. Dessutom har internets ökade möjligheter till fri och svårkontrollerad kommunikation medfört motreaktioner i många stater med försök att isolera de nationella näten från det globala internet.

Mängden elektroniska data växer allt snabbare i det moderna samhället. Denna informationsexplosion har satt privatlivet på agendan och lett till diskussioner om vem som äger rätten till data och hur den får nyttjas.

Flera parallella trender samexisterar. Nya digitala arenor möjliggör för människor att utbyta information och avslöja missförhållanden, men de erbjuder också nya möjligheter till censur och desinformation.

Det är tydligt att användningen av informationsoperationer i konflikter är här för att stanna. Vi kan läsa om åtskilliga exempel i FOI-rapporten om Rysslands annektering av Krim. Information sprids med olika syften på sociala medier och plockas därefter upp och används i traditionella medier.

FOI konstaterar att informationsoperationer kompletterar den traditionella militära verksamheten och att de var en viktig faktor för den ryska framgången i Krimoperationen.

Moderna krig utspelar sig både i den fysiska miljön och i informationsmiljön. Världens länder möter gemensamma utmaningar som cyberbrottslighet, cyberterrorism och cyberkrig.

Sveriges försämrade säkerhetspolitiska läge visar tydligt på behovet av en god förmåga att inhämta, bearbeta, analysera och delge försvarsunderrättelsetjänster.

I försvarsbeslutet från 2015 slås fast att påverkansoperationer mot Sverige pågår. ”Försvarsunderrättelseförmågan är avgörande för att kunna använda och utveckla stridskrafterna och övriga förmågor på ett ändamålsenligt sätt.”

Berörda myndigheter och aktörer måste, med respekt för grundläggande tryck- och yttrandefriheter, kunna identifiera och möta påverkanskampanjer och neutralisera propagandakampanjer.

En robust cyberförsvarsförmåga måste kunna skydda samhällsviktiga funktioner och system som är vitala för totalförsvaret mot antagonistiska it-angrepp. Sverige bör kunna genomföra aktiva operationer i cybermiljön.

I betänkandet ser vi att Vänsterpartiet vill riva upp och göra om FRA-lagen. Det väcker en del frågor. Tidigare var det ju fler partier som stod för samma uppfattning, men de stöder nu lagstiftningen.

För Centerpartiet är det viktigt att samhället klarar av att göra två viktiga saker samtidigt. Vi måste agera för att bekämpa denna nya typ av attacker, terror och krigföring, men vi måste också se till att vi i vår iver att bekämpa dessa grupper och fenomen inte inskränker människors personliga integritet och rätt till ett privatliv.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde Annicka Engblom (M).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

§ 16 Skydd för geografisk information

Försvarsutskottets betänkande 2015/16:FöU6
Skydd för geografisk information (prop. 2015/16:63)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

§ 17 En kortare instanskedja för detaljplaner och områdesbestämmelser

Civilutskottets betänkande 2015/16:CU16
En kortare instanskedja för detaljplaner och områdesbestämmelser (prop. 2015/16:55)
föredrogs.

Anf. 157 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! I december kom plötsligt en oväntad julklapp från bostadsminister Mehmet Kaplan och regeringen: en proposition med ambitionen att förenkla byggprocessen. Det var ännu en av alliansregeringens utredningsprodukter som fått slippa ur regeringens beredningsbur. Men precis som med bullerkraven är tyvärr även detta en urholkad proposition jämfört med vad som kunde ha blivit. Riktningen är rätt, men tillkomsten av bostäder uteblir.

Kristdemokraterna anser att politiken i allra högsta grad har en roll att spela på bostadsmarknaden. Det gäller bara att hitta rätt roll. En långtgående tolkning av försiktighetsprincipen har fått fritt spelrum i lagstiftningsarbetet och i tillämpningen av lagstiftningen hos myndigheter och i kommuner. På olika områden har regel lagts på regel. Föresatserna har varit

Prot. 2015/16:74
3 mars

-----
*Integritetsskydd
vid signalspaning i
försvarsunderrättelse-
verksamhet*

*En kortare
instanskedja för
detaljplaner och
områdesbestämmelser*

goda, men konsekvensen har blivit allt krångligare regelverk och stigande byggkostnader. Vi kan kalla det välviljans tyranni.

Med propositionen *En kortare instanskedja för detaljplaner och områdesbestämmelser* ska länsstyrelserna tas bort som instansnivå för överklagande av detaljplaner. Den reducerade instansnivån bidrar förhoppningsvis till att korta tiden till byggstart för byggprojekt.

Överklaganden är en nödvändig del i ett rättssamhälle men måste till sin omfattning ha rimliga proportioner. Sverige är ett land i pågående bostadskris med en bostadsmarknad som länge varit i kraftig obalans. Förutsättningarna för att uppföra en bostad måste förbättras.

De långa överklagandeprocesserna är en extremt kostnadsdrivande process i dag, en process som både försvårar byggande och gör att byggtiderna blir orimligt långa. Det kan i vissa fall ta upp till tio år från idé till första spadtaget i Stockholm, och det är helt absurt.

Tidigare utredningsarbeten har innehållit flera delar som nu har övergetts. Några av dessa har särskilt framhållits och kommit till uttryck i den följdmotion som Alliansen lade fram tillsammans.

Vägar framåt är att instansordningen vid överklagande av beslut enligt plan- och bygglagen effektiviseras, med bibehållen rättssäkerhet, och att man överväger sådant som minskning av antalet instanser, begränsning av sakägarkretsen och införande av någon form av administrativ avgift vid överklagande till högre instans.

En angelägen och effektiv åtgärd för att främja bostadsbyggande är att kunna begränsa antalet överklaganden som görs i ett ärende. I dag finns en tendens till upprepade processer där samma person som förlorar ett mål väcker klagan i nästa omgång. Först överklagas detaljplanen, och därefter följer överklagande för bygglov.

I stället för dagens tendens med upprepade historier som ska prövas flera gånger bör man åter titta på förutsättningarna för att begränsa möjligheten att överklaga bygglov utan att några nya omständigheter i sak tillkommit sedan detaljplanen överklagades.

Med en avgift i samband med överklagande skulle även en återhållande effekt ges för rimliga proportioner. Internationella erfarenheter visar att detta väsentligt skulle reducera antalet överklaganden och att byggandet gynnas när överklaganden avgiftsbeläggs.

I dag löper en part som överklagar någon av hållpunkterna i byggprocessen inte någon risk att drabbas av kostnader, oavsett om överklagandet var motiverat eller inte och oavsett hur stor skada det orsakar byggherren och samhället.

Det finns ingenting som heter samhällsnytta i svensk lagstiftning, så som det gör i flera andra länder. Jag var bland annat i Italien i höstas. Där är det så att man trots att en överklagandeprocess pågår får fortsätta att bygga under tiden om det är av samhällsnyttiga skäl. Det skulle till exempel infrastruktur vara, och en del byggprojekt skulle i vissa fall också kunna ses som det, beroende på vad man bygger.

Normalt i svensk allmän domstol är en överprövning alltid förenad med en risk att behöva bekosta motpartens rättegångskostnader om överklagandet inte leder till bifall. Detta kostnadsansvar gäller inte vid överklagande av bygglov. Utredningen som ligger till grund för propositionen föreslog inte någon överklagandeavgift. Däremot visar utredningen, som

har varit ute på remiss, att flertalet remissinstanser ställer sig positiva till detta.

Hantering av överklaganden saknar i dag en tidsbegränsning. Bristen på tidsgräns för hanteringen av överklagan gör det svårt för en byggherre att förutse hur lång tid en process kan ta. Det bör därför införas en tidsbegränsning för hantering av överklaganden, där en tidsfrist också bör övervägas för överklagandeinstanserna om ett ärende inte hanteras inom förutbestämd tid.

Likasa bör man titta på en begränsning av sakägarkretsen. I dag råder en orimlig ordning där exempelvis förändrad vy på håll anses utgöra grund för sakägarskap. I stället bör sakägarkretsen i lagtexten begränsas till dem som är direkt berörda. Ett typexempel på överdimensionerad sakägarkrets är turerna kring Slussen i Stockholm.

Sverige har ett trängande behov av bostäder. Med dagens förutsättningar kan vi inte möta de behov som föreligger. Vi har inte råd med tunna propositioner. Instanskedjan behöver förändras från grunden så att bostadsprojekt slipper leva som pappersprodukter i ett decennium innan de förverkligas. De förändringar som vi i Kristdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna och Centern föreslår i dag skulle göra stor skillnad.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 158 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Att korta tiden från idé till färdig lägenhet är angeläget och något som Alliansen har arbetat med under flera år. Under den föregående mandatperioden lade vi fram över 100 förslag just för att förenkla och förändra regelverken och kvicka på processen.

Det sägs i den allmänna debatten att detta är något som vi är överens om och att det är en fråga som regeringen är mån om. Samtidigt känner jag emellanåt tvivel utifrån att förslagen är få och oftast urvattnade när vi väl får dem. Det tycker jag är olyckligt.

I dagsläget tar angelägna projekt någonstans mellan sex och sju år i genomsnitt. Det tog åtta för några år sedan. Kanske har det kortats ned något år genom de förändringar vi har gjort. Detta behöver vi jobba vidare med, för det är helt orimligt. Det fördyrar processen och stänger ute nya och små aktörer. Så kan vi inte ha det.

I dag fattar vi beslut om att korta instanskedjan när det gäller detaljplaner och områdesbestämmelser, det vill säga vi tar bort länsstyrelsen som överklagandeinstans. Detta står vi moderater helt bakom, och jag vill ge en eloge för att åtminstone detta kommer.

Men vi vill gå längre. Vi vill att man tar bort länsstyrelsen över huvud taget när det gäller överklaganden. Det är egentligen av två skäl.

Det ena är att spara tid. Vi är säkra på att det kommer att gå mycket fortare för beslut att vinna laga kraft.

Det andra handlar om att renodla länsstyrelsens uppdrag. Jag har träffat på kommunpolitiker som tycker att de har jobbat jättehårt ihop med länsstyrelsen för att få fram bra program, och så blir det överklaganden. Det blir helt obegripligt för kommuner som jobbar fram saker tillsammans med länsstyrelsen när en annan avdelning på länsstyrelsen överklagar. Det har jag förståelse för. Det är säkert inte obegripligt för kommunjurister, för de vet detta, men för politiker kan det bli det.

Prot. 2015/16:74

3 mars

-----

*En kortare
instanskedja för
detaljplaner och
områdesbestämmelser*

Detta är olyckligt. Jag tror därför att den delen vore väldigt viktig för att renodla länsstyrelsens uppdrag. Detta är något som regeringen i en DN Debatt-artikel har sagt att man kanske är beredd att gå vidare med. Jag ska med intresse lyssna på regeringens företrädare för att höra hur en eventuell tidsplan för detta skulle kunna se ut. De skulle till och med ha kunnat bifalla att-satsen.

Att vi ser över sakägarkretsen känns också angeläget. Den har blivit orimlig i dag genom rättspraxis. Vi behöver se till att det är de närmast berörda som kan överklaga, inte några andra. Det kan inte vara så att förändrad utsikt på långt håll är ett skäl för att överklaga, utan det måste vara grannar och väldigt nära berörda som har den rätten.

Det är mycket möjligt att sakägarbegreppet inte var tydligt i samband med att vi ställde upp den nya plan- och bygglagen, men nu måste vi ta steget att förtydliga sakägarkretsen.

I detta sammanhang känns det angeläget att titta på att detaljplaner ofta överklagas när ett projekt planeras och man är negativ till det. Vi vet att människor ibland överklagar byggloven enbart för att fördröja. Det finns redan en begränsning av detta i plan- och bygglagen, men det känns inte som att den används speciellt ofta. Det är sällan så att man överklagar hela detaljplaneområdet. Ofta är en detaljplan större, och så tar man en del och överklagar bygglov.

Vi tycker att man verkligen borde fundera i banorna att den som har överklagat en detaljplan och inte fått rätt inte borde kunna överklaga ett bygglov, om det inte har tillkommit andra omständigheter. Jag tycker att det skulle kunna vara en rimlig aspekt.

Därtill tycker vi att det är angeläget att man återigen tittar på detta med avgifter och överklaganden. Det är självklart en avgift som man skulle få tillbaka om man får rätt. Vi tror att en sådan avgift skulle vara avhållande, och därför känns den frågan angelägen.

Ytterligare ett förslag som vi har handlar om tidsfrister. Det är inte så vanligt att domstolar har tidsfrister, men vi har det i vissa sammanhang, till exempel i ungdomsmål. Vi skulle vilja att man på allvar tittade på frågan om en tidsfrist. Vi tror att det skulle sätta lite mer press på förfarandet och också göra det tydligare för den som bygger när det gäller hur lång man tid man kan beräkna att det tar innan man får ett avgörande för ett lagakraftvunnet beslut.

I dessa tider, när vi har ett otroligt behov av fler bostäder, känns det oerhört angeläget att man går vidare med många av de förslag som Socialdemokraterna och Miljöpartiet tidigare har varit emot. Man har nu öppnat upp lite, och jag hoppas som sagt att ni kan presentera en tydlig tidtabell för när ni känner er beredda att gå vidare i de här frågorna. Jag kan känna ett visst tvivel om det finns en genuin vilja. Men jag tänkte försöka vara positivt inställd, så jag väntar med spänning.

Herr talman! Jag står bakom båda våra reservationer men yrkar endast bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 159 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Ja, plötsligt händer det! Äntligen – inte en dag för sent – lägger regeringen fram förslag som innebär förenklingar i plan- och bygglagen. Det är skarpa och konkreta förslag, åtminstone på papperet, som

kan innebära kortare planprocesser och en större förutsägbarhet för dem som vill, kan och ska bygga bostäder.

Men under förra mandatperioden hördes det raljerande toner från de rödgröna om alla utredningar och uppdrag – dutt, dutt.

Vänner! Resultatet av detta är fortfarande det enda som kommer hit till riksdagen för ställningstagande, då ofta för sent och för lite. Det gäller exempelvis kortare instanskedja för detaljplaner och områdesbestämmelser och kanske allra mest den förordning om buller som, när den slutligen kom, bara marginellt förbättrade möjligheterna att få fram bostäder centralt intill trafik och verksamheter som kan ge ljud ifrån sig.

Herr talman! Vi kan konstatera att även regionplaneringsreformen dröjer. Regeringen vill invänta den nya regionindelningen som – om det inte havererar fullständigt, vilket det kanske gör – kommer att genomföras först 2023.

Med en tydligare roll för regioner och län för den fysiska planeringen ökar kraven på kommunerna att ha planer för bostäder framme, så att utbyggnaden kan ske samordnat med infrastruktur i arbetsmarknadsregionerna, små och stora.

Samtliga partier som ingick i Bostadsplaneringskommittén var överens, och Kaplan försatte inte något tillfälle att berätta om hur viktigt han tyckte det var att det nu har arbetats gemensamt med bostadspolitikerna. Nu hörs inget sådant längre, i alla fall inte om det förslaget.

I stället bjuds det in till samtal med regeringen. Det är inget ont i det, men mycket av det som vi förväntas tala om i de samtalen är sådant som med allra största säkerhet skulle tas emot med öppna armar här i riksdagen om det leder till ökat bostadsbyggande, snabbare och mer förutsägbara planprocesser, minskade krav på detaljplaner, som Ewa Thalén Finné var inne på, och ökat självbestämmande för kommuner om detaljplanerna och deras antagande och framarbetande.

Herr talman! Alliansregeringen tillsatte och mottog den utredning som ligger till grund för det beslut som vi ska fatta i nästa vecka om att avskaffa länsstyrelsen som överklagandeinstans för detaljplaner och i stället föra över ärendena till våra fem mark- och miljödomstolar. Det gäller antagande, ändring och upphävande av kommunala beslut. Enligt vår mening kunde regeringen ha gått längre och flyttat över även prövningen av bygglov till en högre instans.

Det är ett steg i rätt riktning när länsstyrelsen ges en mer renodlad roll för att medverka till att en plan kan tas fram utan att stå i strid med lagar och nationella intressen och där olika myndigheter samordnas. Förhoppningsvis samråder man med kommuner på ett sådant sätt att bostadsbyggande inte stoppas.

Nu kommer länsstyrelsen inte längre att sitta på två stolar och pröva samma plan som de har medverkat till att ta fram under samrådet. Däremot kommer länsstyrelsen – genom regeringspartierna med stöd av Vänstern och Sverigedemokraterna – att kunna fortsätta upphäva de bygglov som har beviljats som ett resultat av samma plan.

I betänkandet finns en reservation där Centerpartiet, Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna tillsammans vill se en överföring även av byggloven till mark- och miljödomstolarna. Det handlar om 110 000 kommunala beslut per år, men det är bara 3 000 av de kommunala besluten som överklagas till första instans, länsstyrelsen, så det är ingen orimlig

uppgift, eftersom enskilda bygglov ofta är betydligt mindre komplexa än en detaljplan, som kan omfatta hundratals bostäder. Det är uppskattningsvis bortemot 500 detaljplaner totalt som överklagas, och redan i dag får mark- och miljödomstolarna hantera hälften av dem, sedan länsstyrelsens beslut har överklagats en första gång.

Det är en tidsvinst att hoppa över länsstyrelseledet för detaljplaner – vi håller med om det. Men vi skulle gärna se att även byggloven följde med på den resan.

Är det något man möter när man träffar byggföretag men också kommunala politiker och tjänstemän är det en uppgivenhet över mängden överklaganden, den långa fördröjning det ger innan man kan sätta spaden i jorden och få bostäder färdiga och känslan av att aktörer som över huvud taget inte är berörda överklagar enbart för att sätta käppar i hjulet för en byggnation som man ogillar och fördröja genomförandet av en plan som ger bostäder.

Ibland tycks de vilja trötta ut den sökande. Om inte annat bidrar de till att det bara är de största, mest kända, uthålliga och kapitalstarka byggföretagen som klarar att fullfölja en sådan process. De små företagen avstår hellre, och därmed minskar konkurrensen och kostnadseffektiviteten i byggbranschen.

Herr talman! Det är av den anledningen vi i Centerpartiet och övriga allianspartier passar på att reservera oss till förmån för att regeringen borde överväga att minska den sakägarkrets som i dag tar sig rätten att överklaga planbeslut. Det handlar om att låta utreda vilken effekt det skulle få för lusten att okynnesöverklaga om det belades med någon form av avgift.

För Centerpartiet, som är ett liberalt parti, är individens rätt att sätta sig upp mot myndigheter grundläggande. Det bör inte vara förbehållet de rika att säga sin mening, men mot detta ska individers möjligheter att själva förverkliga sina bodrömmar vägas. Avgiften ska inte vara hög och måhända gälla bara de fall där utgången är klar men där det bara handlar om att fördröja. Detsamma ska gälla överklaganden av bygglov inom en plan, om inga nya omständigheter har tillkommit sedan planen vunnit laga kraft.

Till slut kan vi konstatera att inget av detta kanske skulle behövas om överklagandeprocessen kunde snabbas på genom mer resurser till mark- och miljödomstolarna, en välvilligare tolkning gentemot den sökande och en stupstock för långa handläggningstider.

Vi har i dag ett bostadsbyggande som är långt över vad det har varit tidigare. Det beror inte på den nuvarande regeringen utan på den föregående, där Centerpartiet deltog. Den rödgröna regeringens budget, med sitt investeringsstöd och bidrag till kommunerna för att de ska klara av sin självklara uppgift att planera för att bygga, har gällt i bara 65 dagar. Det finns inte heller något färdigt regelverk för vem, hur och för vad man kan söka dessa subventioner. Det som åstadkoms nu är alltså inget som ni kan slå er för bröstet för.

Däremot är det upp till bevis nu! Tveka inte att föra fram fler regel-förenklingar och passa också på att ta bort de regleringar som hindrar investeringar i hyresrätter! Utmaningen vi har är enorm. Vi från Centerpartiet är med och vill ta ansvar så länge det känns konstruktivt och det finns en öppenhet när det gäller att se och lösa problemen.

Vi behöver bygga dubbelt så många bostäder de närmaste åren, eftersom det under decennier har legat en regelmässig hämsko på byggföretagen. Vi behöver lättnader i strandskydd och planprocesser så att fler kan aktiveras och vi får igång byggandet också utanför storstäderna.

Herr talman! En närodlat bostadspolitik börjar med att jag yrkar bifall till reservation 2 och i övrigt yrkar bifall till propositionen. Men det kommer inte att räcka. I den mycket allvarliga situation vi ser framför oss kan inte människor med en inkomst från arbete, med väntande studier eller behov som uppstår till följd av ändrade familjeförhållanden, ålder eller att man är nyanländ få tag i bostäder som passar behoven. Använd i första hand de bostäder som redan finns effektivare och sätt fart på byggandet! (Applåder)

Anf. 160 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! Från Liberalernas sida vill jag börja med att yrka bifall till reservation nr 1. För tids vinnande yrkar jag inte bifall till något mer.

Nu när bostadskrisen har gått från att vara besvärlig till att vara superakut är det främst kommunerna som har hamnat i skottgluggen. En lösning som ofta föreslås, särskilt från vänstersidan, för att få fart på byggandet är mer statlig styrning. Bostadsminister Mehmet Kaplan har till exempel hotat med sanktioner mot de kommuner där byggtakten är för låg.

Sammantaget ger det bilden av att det är staten som driver på för bostadsbyggande här i Sverige, men i praktiken är det ofta staten som är bromsklossen. Nyligen satte Länsstyrelsen i Stockholm stopp för planerna på 800 centrala bostäder i Marievik. En av länsstyrelsens invändningar var att de planerade husen skulle synas från världsarvet Skogskyrkogården som ligger sex kilometer därifrån.

Mitt i en akut bostadskris bedöms alltså de dödas utsikt vara viktigare än bostäder för levande människor. Jag kan informera om att 350 000 unga vuxna saknar egen bostad i dag. Det är svårt att hitta ett mer illustrativt exempel på varför staten måste göra upp med alla de snåriga regelverk som gör att människor som behöver tak över huvudet alltid tycks sättas i sista rummet. Det finns jättemånga fler exempel bara i Stockholm med tusentals lägenheter som den senaste tiden inte har fått byggas.

Jag tycker att det är paradoxalt, för samtidigt beställer till exempel Stockholms kommun just nu i panik containerbostäder för miljarder åt flyktingar. Därmed sätter alltså länsstyrelsen stopp för riktiga bostäder som behöver byggas. De verkar tycka att det är bättre att flyktingarna bor i containrar. Det byggs tillfälliga bostäder med tillfälliga bygglov i brist på annan lagstiftning. Vi i Liberalerna har bland annat framfört att det behövs ett humanitärt undantagstillstånd i PBL för att våra flyktingar faktiskt ska få tak över huvudet.

Vad är Mehmet Kaplans svar på det? Ingenting hittills. Vad är Socialdemokraternas svar på det? Ingenting hittills. Man vet inte vad de tycker.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet får jättegärna sätta press på kommunerna att göra sitt yttersta för att få igång byggandet. Det tycker jag är helt rätt. Men regeringen får inte glömma bort att städa framför sin egen dörr.

Propositionen som vi debatterar här i dag, om att detaljplaner och områdesbestämmelser ska få en kortare instanskedja genom att länsstyrelsen tas bort som instans, är bra men innebär i praktiken bebissteg framåt. Det är långt ifrån tillräckligt med tanke på att vi saknar 700 000 bostäder i Sverige fram till 2025, att vi har över 500 000 människor i Stockholms bostadskö och att 250 av Sveriges 290 kommuner rapporterar bostadsbrist. Man tar bort en instans vad gäller detaljplaner och tror att det kommer att räcka.

Från Liberalernas och Alliansens sida vill vi gå längre, och vi vill ta bort instanskedjan för överklagande om bygglov och överväga att begränsa sakägarkretsen, just för att det är viktigare att människor har tak över huvudet än att alla har rätt att överklaga även när det är sex kilometer bort som det ska byggas.

Vi vill också se om det går att utreda för- och nackdelar med att införa en sanktionsavgift och om det går att begränsa människors möjlighet att överklaga samma beslut igen vad gäller bygglov efter att man redan har överklagat detaljplanen. Många av de här förslagen är små, men sammantaget leder de till, tror jag, fler lägenheter snabbare.

Från Liberalernas sida tror vi att det krävs ett humanitärt undantagstillstånd för att klara flyktingkrisen som vi ser i Sverige i dag. Miljöpartiet säger inte mycket, men i helgen sa de i varje fall att Sverige klarar av att ta emot 150 000 flyktingar det här året. Vi tog emot 160 000 flyktingar förra året. Det är alltså 310 000 människor till Sverige under de här två åren.

Mina frågor till Miljöpartiet är: Var ska de bo? Vilken lagändring tänker ni ta fram så att de får tak över huvudet? Hur tänker ni se till att vi inte bygger dyra containrar med tillfälliga bygglov?

Ett parti som vill ta ansvar och som tror på en generös flyktingpolitik måste ha svar på de här frågorna. Jag känner inte att Miljöpartiet har något svar över huvud taget, men de säger i varje fall någonting. Vad Socialdemokraterna säger och tycker i de här frågorna är höljt i dunkel.

Från Liberalernas sida vill vi generellt sett förändra bostadspolitiken. Vi vill ha typgodkända bostäder som är fria att bygga i hela Sverige för att få fram fler och billigare bostäder, till exempel Sabos kombohus. Vi vill utreda konkurrensen och att byggarna ska ha rätt att ta fram sina egna detaljplaner. Vi vill att länsstyrelsen ska tvingas ge planeringsbesked i ett tidigare stadium så att man inte kan komma i ett mycket senare skede och säga: Vi tycker att Skogskyrkogårdens utsikt är viktigare än 800 bostäder i Marievik. Vi vill ha färre överklaganden, vi vill mjuka upp strandskyddet, vi vill ha ägarlägenheter, vi vill sänka flyttskatten och vi vill faktiskt se över riksintressena, för det är inte rimligt att halva Sverige ska vara unikt. Jag tror inte att det stämmer.

Frågan är egentligen vad regeringspartierna vill och tänker göra. Det som man har presenterat här i dag är bra, men det är långt ifrån tillräckligt. Om man menar allvar med en generös flyktingpolitik måste man också leverera lagstiftning så att man faktiskt sätter tak över huvudet på de här personerna. Just nu sätter man dem till exempel i campingläger i Göteborg. Är det rimligt? Är det den starten man ska ha i livet? Lyckas man i sin etablering om man bor i ett campingläger eller en container? Det tror inte jag.

Det är dags för en bra lagstiftning, och jag förväntar mig att regeringen svarar på de här frågorna och levererar lagstiftning i paritet med behoven som finns här i Sverige i dag hos dem som bor här nu och hos dem som kommer i framtiden.

(Applåder)

Anf. 161 LEIF NYSMED (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till civilutskottets förslag i betänkande CU16.

Regeringens förslag på en kortare instanskedja för detaljplaner och områdesplaner är ett bra sätt att effektivisera planprocessen och samtidigt bibehålla rättssäkerheten. Det kommer också att förtydliga länsstyrelsernas roll i samband med kommunernas planläggningsarbete. Jag tror att vi är överens om det ganska brett här inne.

Att överklagade ärenden går direkt till mark- och miljödomstolen kommer åtminstone inledningsvis att bli en ökad arbetsbörda för domstolen, tror jag. Det genomsnittliga antalet ärenden som överklagats till länsstyrelserna är 425 per år, och de som sedan överklagats till mark- och miljödomstolen är i snitt 275 per år. Det innebär att de får ungefär 150 ärenden till per år att hantera. Det tror jag är ett bra första steg.

Moderaterna och de övriga borgerliga partierna föreslår även att bygglov och tillsynsärenden ska gå direkt till nämnda domstol, vilket i snitt skulle innebära en ökning på ytterligare 1 700 ärenden per år.

Vår bedömning är att man ska börja med att endast låta planärenden gå direkt till mark- och miljödomstolen och utvärdera effekterna av den reformen innan vi lägger ytterligare 1 700 bygglovs- och tillsynsärenden på domstolen.

Vidare har Moderaterna och de övriga borgerliga partierna även lagt förslag om att begränsa sakägarkretsen som har rätt att överklaga bygglov och detaljplanebeslut, införa en avgift vid överklagande av detaljplaner, utreda förutsättningarna för att begränsa överklagande av bygglov när inga nya omständigheter tillkommit sedan detaljplan överklagats samt utreda tidsfrist för överklaganden.

PBL-överklagandeutredningen, som tillsattes av alliansregeringen, har tittat på de förslag som Moderaterna och de övriga borgerliga partierna nu lyft fram i sin motion och gjort bedömningen att inte lägga några sådana förslag. Utredningen gjorde bedömningen att de olika förslagen, utan att gå in på alla detaljer, riskerar rättssäkerheten vad gäller rätten att få överklaga samt att nackdelarna överväger fördelarna med att införa en avgift för överklaganden.

Det är flera som säger att det ska vara en låg avgift. Då ställer jag mig frågan: Vilka är det som hindras att överklaga? Jo, det är människor med låga inkomster som man vill hindra. Är det då människor med låga inkomster som okynnesöverklagar? Inte lär väl någon av oss i den här församlingen bli drabbade av en sådan avgift, om den skulle vara låg, och inte andra med högre inkomst heller för den delen. Nej, de som drabbas är de som har låga inkomster och som i dag har svårt att få lönen att räcka till hela månaden.

Prot. 2015/16:74

3 mars

-----

*En kortare
instanskedja för
detaljplaner och
områdesbestämmelser*

Vidare finns i plan- och bygglagen ett tydliggörande av att en fråga som redan är avgjord i detaljplan, områdesbestämmelser och förhandsbesked inte kan prövas på nytt. Att utreda frågorna igen känns inte som den mest framgångsrika vägen just nu. Vi har utrett dem. Ni tog fram en hel del utredningar, och vi har fått dem på bordet. Låt oss ta ställning till dem i stället för att utreda igen för att man inte fick det svar man ville få! Om vi får samma svar igen, ska vi då utreda en tredje gång?

Regeringen har nu inlett samtal med oppositionen om byggandet för framtiden. Det tycker jag är bra. Jag har pratat om det sedan jag kom in i riksdagen för ett och ett halvt år sedan. Jag fick till och med beröm av Caroline Szyber i den senaste debatten för att jag har rätt i att det är bra att vi diskuterar och försöker lägga våra ideologiska skygglappar lite åt sidan. Men under åtta år skedde aldrig detta. Inte en inbjudan kom till oppositionen om att diskutera de långsiktiga förutsättningarna för byggandet.

Möjligheterna finns just i att vi pratar med varandra. Jag hoppas nu att alla inblandade, även vi socialdemokrater, vågar släppa prestigen och gå in i samtalen förutsättningslöst, utan redan fastlåsta positioner. Tillkännagivanden till regeringen under dessa samtal riskerar snarare att låsa fast positioner än att skapa förutsättningar för ett givande samtal.

Självklart kan regelverken förenklas, men låt oss inte ha för höga förhoppningar på att det i sig ger ett ökat byggande. Det mesta går utmärkt att göra snabbt och smidigt redan i dag, när den politiska viljan sammanfaller med pragmatiska byggherrars vilja. Flera kommuner har framgångsrikt tagit tag i byggandet tillsammans med näringslivet. Tyvärr finns det många motsatta exempel på kommuner som inte tar sitt ansvar, utan snarare håller tillbaka i rädsla för tillväxt och lokal opinion. Inte sällan är det högerstyrda kommuner. Det är inte acceptabelt att inte alla aktörer gör vad de kan för att lösa våra gemensamma problem. Kommunerna måste se till att det finns byggbar mark tillgänglig och leverera planer inom rimlig tid. Det är min bestämda uppfattning.

Vi måste sluta skylla det låga bostadsbyggandet på plan- och bygglagen. Det är dags att vi lyfter fram de goda exemplen på kommuner som lyckas leverera effektivt, som Örebro och Järfälla. Vad gäller Stockholms stad har jag fått uppgifter om att byggandet har ökat. Byggstarterna ökade kraftigt under 2015, liksom antalet framtagna detaljplaner. Det finns med dagens PBL möjligheter att lyckas med det här.

Men för att kommunerna ska kunna leverera snabba planer och bygglov och få igång byggandet på riktigt måste vi snabbt ha utbildningar på plats för att hantera alla flaskhalsar, erfarenhetsbrister och kompetensbrister. Planhandläggare, byggnadsingenjörer, snickare, bergarbetare och kranförare – alla yrken är lika viktiga. Här måste alla parter ställa upp: akademi, yrkeshögskolor, kommuner, privata utbildare, studieförbund och sfi-anordnare. Det gäller även branscherna. Praktik och lärlingsplatser måste vara en självklarhet på varje byggarbetsplats. Mer resurser måste också läggas på produktivitet utveckling och FoU i byggbranschen.

Med de volymer vi nu står inför finns enorma möjligheter till innovationer och industriell utveckling. Vi har redan världsledande bolag inom alla samhällsbyggnadssektorer, mängder med små och medelstora entreprenörer och stolta yrkesarbetare. Därtill har vi nu många som söker arbete och en trygg framtid i Sverige.

Jag hoppas att regeringens bostadssamtal nu har detta som utgångspunkt och att vi kan vända en situation med bostadsbrist och eftersatt infrastruktur till att vi inte bara bygger vårt eget land utan även bygger vår nästa stora exportindustri: ett hållbart samhällsbyggande.
(Applåder)

Anf. 162 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Herr talman! Det var lite synd att Leif Nysmed i sitt anförande, snarare än att lägga fram en tidsplan och vara positiv till förslaget om att ta bort länsstyrelsen som överklagandemyndighet också vid rivningslov och bygglov, gav känslan att han tycker att det här nog är mer problematiskt än bra. Jag tycker att det är lite förvånande med tanke på att statsministern, finansministern och bostadsministern i en artikel har uttalat att man borde ta bort länsstyrelsens roll i de här delarna. Jag skulle vilja höra vad Socialdemokraterna faktiskt tycker. Tycker socialdemokraterna i civilutskottet och riksdagen någonting annat än vad statsministern tycker?

Anf. 163 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman! Ewa Thalén Finné! Det jag gjorde var att problematisera. Jag sa att vi kanske ska titta på vad det blir för effekt om vi börjar med att föra över planärendena direkt till mark- och miljödomstolarna och utvärdera den reformen innan vi lägger 1 700 ärenden till på deras bord. Det betyder inte att jag säger att det inte är möjligt att göra det, men om vi lägger 150 plus 1 700 – det vill säga nästan 2 000 – ärenden direkt på deras bord nu tror jag att det kan bli ganska omfattande för deras del. Jag tror att man ska ta steg för steg i den här frågan och titta på effekterna.

Det finns en del farhågor med att ta bort länsstyrelsen. Landshövdingen i Stockholms län, Chris Heister, som jag tror är moderat, är väldigt kritisk till det här förslaget och har varit ute i pressen och kritiserat att vi ska ta bort länsstyrelserna som första instans vad gäller detaljplanerna. Det finns en del kritik mot det här förslaget, och jag tycker att vi ska lyssna på kritiken innan vi förändrar detta fullt ut. Men i ett första steg tror jag att det här är bra. Jag är inte emot att utvärdera det och titta på om det är möjligt att ta ett till steg framöver. Låt oss ta ett steg i taget och utvärdera!

Anf. 164 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Herr talman! Min uppfattning blir nog att regeringspartierna inte tar boken på det allvar som jag anser att frågan förtjänar. Man är oerhört saktfärdig med samtliga regelförenklingsförslag man skulle kunna lägga fram, och de förslag man lägger fram är alltid minimalistiska.

Problematiska kan man alltid göra. Man kan alltid se hindren i stället för möjligheterna. Vi försöker se möjligheterna.

Under förra mandatperioden skällde ni på oss nästan varje gång vi hade debatter för att vi gjorde så många förändringar. Jag hör sådana tendenser även nu. Vi kanske inte ska göra så mycket – nu måste alla regelverk få sätta sig, säger ni. Det gör mig bekymrad. Vi måste fortsätta att städa i regelverken.

Det är självklart så att plan- och bygglagen i sig inte är ett hinder. Det är ett paket av åtgärder som behöver vidtas.

Vi har tackat ja till att delta i samtalen. Men vad jag också tycker är bekymmersamt är att det kommer noll signaler, mer än artikeln i DN Debatt, om vad regeringspartierna faktiskt vill. Det är svårt att förhålla sig till förslag som inte presenteras.

Det är synd att man är räddhågsen och inte vågar ta stegen. Det är klart att länsstyrelsen tycker att länsstyrelsen ska vara kvar. Men prata med våra kommunpolitiker, så får ni höra vad de har att säga!

Anf. 165 LEIF NYSMED (S) replik:

Fru talman! Bostadspolitiken är långsiktig och sträcker sig inte bara över en mandatperiod. Jag hade tyckt att det varit en bra inställning från den tidigare alliansregeringen om man också hade sett det så och inte låst in sig med de sina fyra och tagit fram utredningar utifrån sina perspektiv utan bjudit in till samtal. En långsiktig bostadspolitik är nämligen någonting som branschen har efterfrågat under lång tid. Jag tycker inte att vi ska stå här och låsa fast oss i olika positioner inför de samtal som jag tror kommer att äga rum nästa vecka. Jag har sagt det förr och säger det i dag igen: Det finns mycket att diskutera, och det ska vi göra utifrån öppningar och inte låsningar.

Det har kommit en del förslag, och ni vet att vi också har andra förslag. Vi har många saker som vi är överens om. Men det finns naturligtvis saker som vi kommer att slå i huvudet på varandra. Det gäller kanske investeringsstöd, marknadshyror och så vidare. Men jag tror att vi kan lägga en bra grund för en gemensam långsiktig bostadspolitik framöver. Det är min bestämda uppfattning.

Anf. 166 ROBERT HANNAH (L) replik:

Fru talman! Detta förslag innehåller bland annat att vi från Liberalernas och Alliansens sida vill utreda sakägarkretsen, avgifter och se till att man inte kan komma tillbaka med samma överklagande. Leif Nysmed går då till attack och säger att människor med låga inkomster inte kommer att kunna överklaga. Min största oro ligger inte där, Leif Nysmed. Min största oro är att människor med låga inkomster behöver någonstans att bo och tak över huvudet.

Låt mig ta två väldigt enkla exempel. Jag har själv bott i Gårdsten, en förort till Göteborg. Den har sedan 15 år tillbaka fått 200 färre lägenheter men en 33-procentig befolkningsökning. Var bor dessa människor? De bor trångt, och de behöver bostäder. Det är där vi behöver bygga. Biskopsgården är en annan del av Göteborg som också är otroligt utsatt med många som har ekonomiska bekymmer. Det har varit en 20-procentig befolkningsökning och åtta nya lägenheter på 15 år. Dessa människor med låga inkomster behöver tak över huvudet. Det är vad vi politiker behöver ge dem.

Så till frågan. Ni är inte för några förändringar över huvud taget som ger effekt. Jag vill ändå fråga er: Anser Socialdemokraterna att Sverige har kapacitet att ta emot 150 000 flyktingar i år med den bostadspolitik vi har? Det är nämligen det som Miljöpartiet uttalat. Anser ni i Socialdemokraterna att vi med den bostadspolitik vi har i dag kan ta emot 150 000 asylsökande på ett vettigt sätt?

Anf. 167 LEIF NYSMED (S) replik:

Fru talman! Flyktingfrågan, Robert Hannah, kan jag inte svara på i dag. Vi vet inte ens en gång om det blir så många som 150 000. Det var problem med de stora mängder som kom förra året och speciellt under hösten. Då vidtog vi också åtgärder för att klara av det stora antal som kom. Jag kan inte svara på det i dag.

Vi har i dag ett stort behov av bostäder oavsett om vi har många migranter som kommer till oss eller inte. Vi säger att det är bråttom med lägenheter och att få fram bostäder. Att utreda vidare ytterligare en gång för att man inte fick det svar man ville första gången löser inte det problemet på något sätt.

Då tycker jag att det är bättre att vi tar de frågorna i samtalen och tittar på om vi kan komma framåt. Jag misstänker att ni företrädare som kommer att vara med i samtalen med regeringsföreträdarna kommer att lyfta upp dem, eller hur? Det vore väl konstigt annars. Det är bättre än att lägga fram ett tillkännagivande om att vi ska utreda det. Då har vi låst fast vår position. Det tycker jag är direkt korkat.

Jag är själv född i Flemingsberg och har bott i hela mitt liv i Flemingsbergsområdet. Jag vet hur det ser ut bland de människor som bor i de områdena. Det är trångboddhet. Jag har grannar som har bott två tre familjer i en och samma lägenhet. Det är ett allvarligt problem.

Under den tid som borgerligheten har styrt i exempelvis Stockholms stad har man sålt ut väldigt många av de hyreslägenheter som kan efterfrågas av människor som har lägre inkomster och inte har möjlighet att ta lån. Fram till dags dato är det 60 000 färre hyreslägenheter i Stockholms stad än vad det var 1990.

Det beror inte på att Socialdemokraterna har startat med att bygga hyreslägenheter, utan det beror på de ideologiska utförsäljningar som Alliansen under årens lopp har sysslat med. Det har absolut inte hjälpt de personer som behöver ha en billigare bostad.

Anf. 168 ROBERT HANNAH (L) replik:

Fru talman! Det är intressant att sitta här i kammaren och få svaret ”vet ej” på frågan om Sverige klarar av att ta emot 150 000 flyktingar i år. Det är nämligen vad er regeringspartner vill. De vill ta emot 150 000 flyktingar i år. Om det ska bli verklighet kan regeringen inte komma till riksdagen med lagstiftning som är så undermålig och innebär så små bebissteg att vi kan garantera att vi inte kan ta emot dem.

Liberalerna har sedan flera månader tillbaka begärt att regeringen kommer tillbaka med ett humanitärt undantagstillstånd i PBL så att vi kan sätta tak över huvudet för våra asylsökande. Är ett parti på riktigt för ett generöst flyktingmottagande måste det också backa upp det med arbetslagstiftning och bostadslagstiftning som gör att vi klarar av att ta emot dessa personer.

Det är oseriöst att ha två regeringspartier där det ena säger att det vill ha 150 000 asylsökande i år och det andra partiet säger ”vet ej”. Samtidigt vill man inte förändra i bostadslagstiftningen, som är ett hinder för att vi ska kunna ta emot människor på ett vettigt sätt.

Vad som kommer att hända med ett starkt asylmottagande som vi har redan nu är att dessa människor kommer att hamna i Gärdsten och Bis-kopsgården. Men vi kommer inte att kunna bygga bostäder till dem. De kommer också att hamna i din ort Flemingsberg. Men det kommer inte att finnas bostäder för dem. Oavsett om du konverterar hyresrätter till bostadsrätter saknades det 700 000 bostäder i Sverige innan flyktingkrisen kom.

Ska en regering vara allvarlig och seriös i sin bostadspolitik måste den också se verkligheten för vad den är. De förutsättningar som fanns när utredningarna sa nej var i ett helt annat Sverige. Det var inte ett Sverige som tog emot 160 000 flyktingar förra året utan ett helt annat Sverige.

Det är nya förutsättningar, och nya förutsättningar kräver att partier som är seriösa överväger sina tidigare ställningstaganden för att möta de behov som finns här i dag. Det gör tyvärr inte Miljöpartiet och Socialdemokraterna.

Anf. 169 LEIF NYSMED (S) replik:

Fru talman! Menar du allvar, Robert Hannah, när du säger att de förändringar som finns i era förslag om att utreda sakägarkretsen, avgift för överklagande av detaljplaner och att begränsa möjlighet att överklaga bygglov skulle skapa 150 000 nya bostäder? Det tycker jag inte är seriöst.

Samtidigt lägger Liberalerna fram förslag om sänkta löner för dem som kommer nya in på arbetsmarknaden. Det är dessa personer vi talar om. Samtidigt föreslår man marknadshyror. I Vårby Gård är det 200 sökande på varje hyreslägenhet i dag. Tror du på allvar att dessa lägenheter skulle bli billigare med marknadshyra? Knappast.

Era förslag är rent nonsens. Människor med ännu lägre löner än vad som finns som lägstralöner i dag skulle inte lösa bostadspolitiken. Det skulle inte skapa en efterfrågan på någon bostad, möjligtvis tält kanske men inget mer. Då skulle vi få göra det fritt att tälta lite grann överallt. Mer allvarligt än så kan jag inte ta ert bostadspolitiska förslag.

(Applåder)

Anf. 170 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! Att det råder bostadsbrist i Sverige har väl inte gått någon förbi. Vi ser hur bostadsbristen breder ut sig i alla kommuner i Sverige. Det förorsakar väldigt stora problem på arbetsmarknaden när det gäller möjligheten till boende och har också andra följder. Anläggningsboendena är fulla av personer som söker asyl i Sverige. Ebolagstiftningen har gjort att många lägenheter i Sverige i dag är knökfulla. Det håller inte. Vi vill se till att få en flyktingpaus för att kunna få någon ordning på bostadspolitiken.

Vad kommer då regeringen med för åtgärder? De är väldigt få, måste jag säga, för den krissituation som vi har i och med att man har stått bakom den havererade migrationspolitiken så väldigt länge. Dock är vi glada över den proposition som ligger på bordet för beslut i dag. Vi ställer oss såklart bakom den. Den är lite tunn, men den innehåller trots allt väldigt viktiga frågor.

Redan när PBL-överklagandeutredningens betänkande kom 2014 ställde sig Sverigedemokraterna sig bakom det förslag som innebär att man tar bort länsstyrelserna som överklagandeinstans och går direkt med överklaganden till mark- och miljödombstolen för detaljplaner och områdesbestämmelser.

Vi tror att detta, som man kan läsa i handlingarna, kommer att stärka länsstyrelsernas roll som samrådspart. Vi ser också man beräknar att handläggningstiderna kommer att minska med 4 ½ månader. Det är väldigt viktigt med en sådan förkortad handläggningstid i och med att vi i Sverige i dag har ett snitt på sex år för att få upp en bostad, och i storstäderna är det åtta år och kanske längre.

Detta innebär såklart också att fler byggbolag får möjlighet att medverka och att det blir billigare bostäder i och med den kortare handläggningstiden.

Det kan också vara intressant att titta på i vilken mån bygglov kan inefattas i att man tar bort länsstyrelserna från instanskedjan för överklaganden.

Dock ställer vi oss bakom det förslag som regeringen har lagt fram i propositionen och som innebär att man i första hand ska ta detta steg för att utvärdera de konsekvenser det innebär. När det gäller bostadspolitik är det viktigt att vi tar steg som innebär att vi inte lägger fram förhastade förslag som vi inte vet exakt vad de leder till. Det är något som vi dock ser många gånger när det gäller förslag från partier här i riksdagen: Man vill gå väldigt snabbt fram.

Jag och Sverigedemokraterna tycker att det är viktigare att man har en bostadspolitik och ett byggande som harmoniserar med befolkningsökningen. Det skulle innebära att man inte behöver fatta förhastade beslut utan att veta vilka konsekvenser de innebär.

Att länsstyrelserna får behållas som överklagandeinstans för bygglov innebär också, som vi läser, att kostnaderna inte behöver öka lika mycket. Vi tror, i likhet med vad som framställs, att länsstyrelserna kan behövas på plats och att det därmed också blir enklare för dem att vara med i behandlingarna.

Flera frågor har diskuterats i bostadspolitiken om just överklagandemrådena. Men det finns också andra frågor som är viktiga att tillföra debatten. Vi ser att regeringen aviserar att se över de frågor som har diskuterats, inklusive de frågor som Alliansen har lagt fram. Det innebär därför egentligen bara att slå in öppna dörrar att bifalla de förslag som Alliansen har lagt fram i sina följdmotioner.

Vi sverigedemokrater ställer oss därmed bakom den proposition som regeringen har lagt fram och hoppas på fortsatta utredningar på sådana här viktiga områden för att kunna komma fram med nya förslag för att förenkla möjligheten till byggande.

Anf. 171 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Det var trevligt att vi bytte talman under debattens gång, så att också fru talmannen kommer att bli väl insatt i hurdan instansordningen är och hur vi nu vill förändra den från regeringens sida.

Tiden från idé till färdig byggnad och inflyttning behöver bli kortare – det är vi nog alla överens om. Men det är flera steg i processen som behöver gå fortare – däremot inte för fort. Att bygga ett hus är *en* sak, men det vi bygger i dag ska fungera också om 50 år och helst 100 år. Det är därför vi inte bara kan bygga hus utan också måste bygga ett samhälle.

För att kunna bygga ett samhälle behöver de som är en del av samhället också få vara en del av processen. Därför finns det krav på samråd tidigt i processen och möjlighet till överklagande senare i processen. I dag debatterar vi den senare delen: överklagandeprocessen. En del av oss vill strama åt den mer, medan regeringen väljer att lägga fram ett förslag som kommer att skynda på processen men som inte minskar människors möjlighet att påverka det samhälle vi ska bygga.

De förändringar vi nu föreslår kommer att innebära att länsstyrelsen inte längre kommer att sitta på dubbla stolar. Det innebär också en ökad rättssäkerhet.

Fru talman! Länsstyrelsen har i dag flera olika roller under planprocessen. De ska bland annat företräda staten under samrådet och värna vissa allmänna intressen. Denna del av länsstyrelsens uppgift påverkas inte av det förslag vi lägger fram i dag.

När kommunen har antagit en detaljplan har länsstyrelsen två uppgifter. För det första ska länsstyrelsen bedöma om planen kan antas vara olämplig i förhållande till särskilt utpekade kriterier. Det kan till exempel vara riksintresse, strandskydd och hälsa och säkerhet. Detta är den så kallade överprövningen. Om planen är olämplig i förhållande till något av dessa kriterier kan länsstyrelsen välja att upphäva planen. Denna del av länsstyrelsens uppgift påverkas inte av det förslag vi lägger fram i dag.

För det andra har länsstyrelsen i dag rollen att pröva överklaganden från en annan part. Uppgiften om överprövande är ingenting som påverkas om länsstyrelsen själv väljer att överpröva planen.

Det vi nu gör är att ta bort länsstyrelsen som instans för överprövande av annan part. Den skillnad som blir är alltså att ärendena nu kommer att hanteras av mark- och miljödomstolen, vilket regeringen har avsatt extra resurser för.

Formellt sett behöver inte länsstyrelsen överklaga det beslut de vill ändra, utan de kan bara göra precis som de har gjort tidigare. Länsstyrelsen kommer alltså också fortsättningsvis att företräda statens intressen.

Utöver regeringens förslag, som vi och oppositionen är överens om, motionerar också M, C, L och KD om ytterligare ändringar av bestämmelserna i överklagandeprocessen. Deras förslag är något vi i dag inte väljer att ställa oss bakom.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Även om vi med propositionen föreslår förändringar i överklagandeprocessen hoppas jag att vi alla är överens om att det vi egentligen måste göra är att minska det faktiska antalet överklaganden. Det gör vi nog bäst genom att få en bättre process i framtagandet av detaljplaner och områdesbestämmelser där medborgarinflytandet blir tydligt och kommer in tidigt i processen. Bra samrådsprocesser kan förhoppningsvis också leda till färre överklaganden.

(Applåder)

Anf. 172 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Jag bestämde mig för att begära en kort replik på Emma Hult. Vi får se hur kort den blir.

Diskussionen har lite grann karaktären av att det bästa blir det godas fiende. Jag håller med Emma Hult om att det är viktigt att vi planerar långsiktigt och att bostäderna kommer att stå i kanske 50–100 år. Jag vet inte vad man tänkte när man byggde miljonprogrammet. De kåkarna kommer väl att stå i evighet, antar jag. Men det finns stora renoveringsbehov. Det finns stora behov av att göra förändringar som innebär att man bygger på en våning, förändrar fasaden, energieffektiviserar och vidtar olika åtgärder som syftar till att lyfta ett sådant här område och samtidigt skapa fler bostäder.

Det är just denna typ av processer som kan överklagas. Det krävs ett bygglov, och ibland behövs en detaljplaneändring för att man ska kunna göra en så liten sak som att renovera, förtäta och förbättra ett bostadsbestånd.

Det är här det bästa blir det godas fiende. Man hamnar i en situation där inte bara detaljplanen utan också bygglovet överklagas. Det ena hamnar då enligt regeringens tankar i mark- och miljödomstolen, och bygglovet hamnar hos länsstyrelsen.

Vi känner till länsstyrelsernas sätt att arbeta. Jag har svårt att se att det förenklas speciellt mycket. När en länsstyrelse som avlövas när det gäller detaljplanen tvingas hantera bygglovet är det klart att det blir ett förändrat sätt att arbeta på länsstyrelsen. Redan i detta skede kommer kompetensen att försvinna vad gäller överprövningen medan vi behöver satsa på kompetenshöjning och förbättring av samrådet och dialogen med kommunen när planerna ska tas fram. Vi ser hur länsstyrelsen agerar när det gäller exempelvis strandskydd. Det är inte speciellt proaktivt och stödjande när det handlar om möjligheterna att lyfta landsbygden.

Jag är lite intresserad av detta, för jag märker ändå en nyfikenhet hos Emma Hult: Vad är det i våra förslag som hon gillar och stöder och vill komma tillbaka till?

Anf. 173 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Det var bra att du hann fram till frågan, Ola Johansson, för jag funderade på vad det var du undrade över.

Jag vill börja med att säga att jag har fullt förtroende för länsstyrelserna och det arbete de gör. Det råder ingen tvekan om den kompetens som finns där.

Däremot blir jag lite fundersam när Ola Johansson påpekar att länsstyrelsen avlövas när det gäller möjlighet att påverka detaljplaner och att de därför kommer att ställa till det i bygglovsskedet.

Jag skulle snarare vilja hävda att länsstyrelsen nu får den roll de ska ha: att under processerna ta fram en detaljplan och att även kunna vara med och påverka den. I nästa skede blir länsstyrelsen nu inte de som tar hand om överklagandena. För mig blir det en tydlig roll för länsstyrelsen att vara med tidigt i processen. Då vet man också, när man kommer till bygglovet, att det var den process man hade för att ta fram detaljplanen. Jag ser inte det problem som Ola Johansson ser.

Anf. 174 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Karaktären i de anföranden vi har hört, inte bara från Emma Hult, är lite grann att vi måste vänta, avvakta och se om detta är bra. Ingen av regeringspartiernas företrädare har ännu egentligen avfärdat de förslag som Alliansen lägger fram i sina följdmotioner.

Det må väl vara hänt att man springer regeringens ärende; vi har också en viss vana av detta.

Men det som ändå gör mig ganska nyfiken är denna syn på länsstyrelsens roll i framtiden. Är det som vi från allianspartierna framhåller, att det kanske är viktigare att kunna hitta en bostad? Man kan inte bo i ett överklagande. Då är det kanske viktigare att vi i det skede som vi nu befinner oss i ser till att vi förenklar, förbättrar och snabbar på möjligheterna att få en plan som vinner laga kraft och att vi förenklar kommunernas sätt att hantera detaljplaneprocessen.

Emma Hult känner till att vi har fört fram förslag om att man ska kunna undanta ett antal fall där kommunerna själva ska kunna besluta huruvida det ska tas fram en detaljplan eller om det räcker att gå fram med ett bygglöv. Det ska också vara möjligt att delegera beslutsfattandet.

Jag tycker att det är lite märkligt, utifrån den diskussion som vi har, att regeringspartierna fortfarande kramar den politik som de tidigare kritiserade allianspartierna för, givet den situation som vi står inför med ett enormt behov av att bygga betydligt fler bostäder.

Jag är lite nyfiken på att få reda på Emma Hults inställning till de förslag som vi för fram. Är det viktigt att vi ska kunna korta handläggningstiderna för överklagande? Är det viktigt att vi ska kunna begränsa mängden okynnesöverklaganden? Och är det en god tanke på sikt att även lyfta bort byggloven från länsstyrelserna över till mark- och miljödomstolarna?

Anf. 175 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Att vi ska korta handläggningstiderna för överklagande är vi nog överens om. Det är därför som regeringen väljer att lägga fram detta förslag.

Det tillsattes en utredning, och utredningen visar – om man tycker att det är bra eller dåligt är upp till var och en att avgöra – att de andra åtgärder som ni föreslår inte skulle korta handläggningstiderna eller minska andelen överklaganden. Det är det som är problemet. Man tillsätter en utredning men får inte det resultat som man hoppas på.

Jag väljer att lämna det så pass öppet som att regeringen har kallat till blocköverskridande samtal, och det finns en orsak till det. Detta är ingenting som den ena eller andra sidan kommer att kunna lösa på egen hand. Detta är någonting som vi ska ha långsiktiga spelregler för, och Ola Johansson är minst lika inblandad som jag i de samtal som kommer att föras framöver. Vi fick tidigare höra att nästa möte är i nästa vecka. Jag hoppas att vi kommer att komma fram till en bra gemensam lösning. Det absolut viktigaste är nämligen att vi inte ändrar förutsättningarna hela tiden för dem som verkar i denna bransch. Att förändra för kommunala handläggare eller för företag i branschen ger en osäkerhet.

Nej, det är klart att det inte går att bo i ett överklagande. Det är ingen bostad.

De förslag som ni lägger fram kommer såklart att bli en del i samtalen, men jag tänker inte föregripa dem. Vi får nog vänta och se.

Prot. 2015/16:74
3 mars

-----

*En kortare
instanskedja för
detaljplaner och
områdesbestämmelser*

Anf. 176 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Fru talman! Det verkar vara regeringens nya sätt att man har lite förhandlingsteknik och förhållningsteknik och i princip inte säger någonting över huvud taget. Allting som man säger kan nämligen uppfattas som en position, enligt Leif Nysmed. Och enligt Emma Hult vill man inte föregripa dessa samtal. Bjuder man in till samtal måste man fortfarande veta vad man vill.

Det enda vi hör är att det går för fort, att man inte riktigt kan säga någonting och att man inte kan ändra förutsättningarna. Som min allianskollega Robert Hannah sa har förutsättningarna förändrats. Då måste man också förhålla sig till dem.

Vi har en bostadsbrist som har gått över i en bostadskris. Kommunerna skriker efter åtgärder, där lagstiftningen enligt dem i dag är hämmande. Kommunerna behöver hjälp. Ska man också kräva mycket av kommuner måste man börja städa vid sin egen dörr.

Då skulle jag vilja veta vad som enligt Emma Hult belystes i debattartikeln på DN Debatt. Om jag ska vara ärlig tror jag att vi kan läsa den med sju olika ögonpar och sitta där i ett rum, och alla kan nynna och fundera lite grann och ha sina olika ståndpunkter. Men om det ska komma någonting ur detta måste man också vara tydlig med vilka ens positioner är.

Det talas mycket om att det går för fort och att man inte kan säga vad man tycker. Vi får tydligen inte göra tillkännagivanden eftersom det är ett sätt att läsa positioner.

Vad tycker ni? Vad vill ni? Det handlar om alltifrån vad som det gavs uttryck för i denna debattartikel på DN Debatt. Vad är det som ni till viss del tycker är bra? Vi har nämligen inte fått fler svar. Jag känner alltid att jag har fler frågor än svar efter att ha lyssnat på regeringsföreträdarna. (Applåder)

Anf. 177 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Jag är här i dag för att debattera en kortare instanskedja för överprövning av detaljplaner och områdesbestämmelser. Jag är inte här för att deklarerera regeringens ställningstaganden i de bostadspolitiska samtalen.

Anf. 178 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Fru talman! Detta är Emma Hults vanliga sätt. Hon håller väldigt korta anföranden och säger inte så mycket. Och nu är förhållningstekniken att inte säga någonting eftersom det pågår förhandlingar.

Vi har alltså inte träffats på sex veckor. Men det enda som regeringen väntar på är att vi ska skicka in lite förslag. Ni måste också politikutveckla. Ni måste också se allvaret.

Jag kan säga ärligt att jag är ganska oroad. Ja, vi debatterar i dag den kortare instanskedjan. Den berörde ni ändå i debattartikeln på DN Debatt. Din bostadsminister och regeringens finans- och statsministrar skrev ändå en artikel. Den måste fortfarande vara en viljeinriktning, och den måste fortfarande säga någonting.

Ska jag vara helt ärlig är jag helt övertygad om att Miljöpartiet aldrig hade röstat ja till detta förslag om ni inte hade suttit i regeringen.

Jag ger därför Emma en chans till. Utifrån det betänkande som vi diskuterar i dag, vilka eventuella förändringar är det ni kan tänka er att göra? Eller var det att ta bort länsstyrelsen, som var det som ni skulle kunna tänka er?

Anf. 179 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Att påstå att vi inte skulle vara för detta om vi hade suttit i opposition är intressant. Jag ser inte att detta strider mot något av de tidigare beslut som vi har fattat om att länsstyrelsen inte ska ha en roll i överprövningen av dessa ärenden. Länsstyrelsen har en roll i processen att ta fram en detaljplan. Det är viktigt därför att länsstyrelsen företräder statens intressen i detta framtagande.

Det sägs att det har gått sex veckor sedan ni träffades. Men jag var inte med, så jag vet inte när ni senast träffades. Jag har inte heller möjlighet att deklarerat var regeringen står i dessa samtal.

Men jag tror mig veta att ni har blivit ombedda att skicka in era synpunkter, och jag tror mig veta att ni då också fick veta att ni kommer att få reda på vad regeringen tycker. Men det är inte min roll här i dag att berätta vad regeringen har för ingång i de samtal som ska föras, framför allt inte innan samtalen har förts.

Den ton och den inställning som Caroline har gör mig lite bekymrad, och jag undrar hur det ska gå när ni ska sitta ned och samtala vid samma bord.

Anf. 180 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Jag är sista talaren i debatten, och jag är mycket glad att alla har väntat.

Vi diskuterar i dag civilutskottets betänkande om kortare instanskedja för detaljplaner och områdesbestämmelser.

Det är en lagändring som förhoppningsvis kommer att effektivisera överklagandeprocesserna med bibehållen rättssäkerhet. Det är i nuläget angeläget att vi lyckas bygga väldigt många fler bostäder än vad vi har gjort under de senaste åren.

För Vänsterpartiet är det oerhört viktigt att vi ser till att unga, äldre och alla däremellan får ett tryggt hem att bo i som inte kostar alldeles för mycket pengar. Man ska ha friheten att flytta dit man vill, där man kanske har fått ett nytt jobb eller där man kanske bor nära barnbarnen. Och det ska inte krävas miljoner på banken för detta.

Det är viktigt att vi bygger och planerar städer som håller ihop och som vi alla kan trivas i. Därför är det särskilt viktigt att samrådsprocesserna i byggprojekten fungerar väl. De är viktiga. Bättre och smartare idéer kan plockas upp. Vi kanske kan bygga flerfamiljshus i stället för jättevillor på vissa platser. Vi kan ha en bättre infrastruktur med skola och förskola runt våra bostadsområden eller se till att planera för annan samhällsservice på ett bättre sätt. Många intressen behöver vägas samman för att vi ska få goda hem och trevliga bostadsområden.

Samtidigt är det just vår gemensamma tillvaro som behöver planeras och styras. Det betyder också att specifika egenintressen inte kan och inte ska väga tyngre än allmänintresset att till exempel bygga många bostäder.

Det blir exempelvis ett problem om våra kommunpolitiker känner att de inte kan bygga flerfamiljshus och hyresrätter i storstädernas villaområden för att de då kommer att få en massa utdragna överklagandeprocesser.

Att effektivisera överklagandeprocesserna är också ett sätt att ge kraftfullare verktyg till kommunpolitiker som behöver bygga bort segregationen i våra städer. Vi vet att det framöver kommer att vara viktigt och nödvändigt att just blanda upp villamattorna med studentbostäder, äldreboenden och flerfamiljshus. Överklagandeverktyget var aldrig tänkt som ett verktyg för välbeställda kommuninvånare som vill förhindra eller försvåra ett viktigt arbete mot segregation och för ökad samvaro. Där behöver vi vara tydliga.

Samtidigt ska vi kanske inte överskatta effekten av ändringar i överklagandestrukturen. Vi vet trots allt att drygt 80 procent av detaljplanerna aldrig överklagas och att överklagandena till länsstyrelserna på senaste tiden faktiskt har varit ganska snabbt avklarade. Länsstyrelserna har gjort ett gediget jobb med att få ned handläggningstiderna.

Många fler saker behöver göras för att på allvar bygga bort bostadsbristen. Vi behöver bygga hyresrätter som folk har råd att bo i, och för det krävs ett riktat statligt stöd. Där är regeringen och Vänsterpartiet överens om ett stort bostadspaket, men vi behöver nu också gå vidare. Mer av de bostadspolitiska stöden behöver gå till nyproduktion. Onödigt mycket av de bostadspolitiska stöd vi gemensamt ger till bostadssektorn – det är 30–40 miljarder per år – leder i dag till att priserna höjs på de bostäder som redan finns. Exempelvis ränteavdraget är pengar som i dag riskerar att försvinna in i bankernas bolånevinsten och de stora byggbolagens vinstmarginaler. Där behöver vi tänka om.

Civilutskottet besökte i veckan Riksbanken, som vittnar om att prisökningarna på bostadsrätter de senaste åren har skjutit i höjden, och lönerna kommer inte i närheten av att hänga med. En lägenhet som för bara några år sedan kostade kanske 1 ½ miljon kan i dag kosta 4 eller 5 miljoner. Du behöver i dag lägga undan en tusenlapp i månaden i närmare 30 år för att över huvud taget komma i närheten av en bostadsrätt i Stockholm. Vem tjänar egentligen på en sådan utveckling? Ja, det är möjligtvis de stora bankerna och de stora byggbolagen. För alla andra som faktiskt behöver ha någonstans att bo gör dock bostadsmarknaden det i dag helt omöjligt att göra fria och trygga val. Det är i stället garderober och tredjehandskontrakt som är alternativet.

Vi vet ju också hur bostadsrättsmarknaden ser ut – där har vi en så kallad fri marknad. Där förhandlas inga priser mellan två stora parter, och det byggs ändå på tok för lite. Det kanske är en frihet för byggbolag och banker, men det är ingen frihet för alla som vill ha någonstans att bo och som inte råkar vara miljonärer. Det bör också de som i dag ropar på höjda hyror fundera över. Ju högre priserna blir, desto mindre mark blir marknadsmässigt byggbar. Detsamma gäller omvänt: Lyckas vi pressa byggpriserna och de stora vinstmarginalerna blir mer mark byggbar ur ett marknadsperspektiv.

Låt oss inte tvinga kunderna att vare sig de vill hyra eller köpa betala priser som är helt irrationellt höga! Ingen tjänar på det, varken alla som står utan bostad i dag eller de företag och det näringsliv som vill att människor fortsatt ska ha pengar i plånboken för att konsumera även annat än boende och mat. Sverige har i dag Europas högsta byggpriser. Det är ingenting att vara stolt över.

Det är framför allt hyresfastigheter vi behöver bygga framöver. De flesta är väl överens om det. De ombildningar från hyresrätt till bostadsrätt vi har sett har kraftigt minskat möjligheten för vanliga människor att få en hyresrätt. Vi vill se att staten använder sin möjlighet att låna till rekordlåg ränta för att sedan gå in med riktade satsningar – förmånliga lån – till dem som bygger hyresrätter. Kapitalfrågan, alltså hur vi finansierar byggandet, är det viktigaste för att få upp byggandet, och riktade insatser är det som ger effekt. Ska vi få fram 70 000–80 000 hem per år är detta helt nödvändigt. Vänsterpartiets förslag skulle ge 50 000 hyresrätter per år.

Fru talman! Ibland lyfts det i debatten fram att några – och då avses nästan alltid låginkomsttagare – ska bo med lite sämre standard än alla andra. Kanske ska de dela på en toa eller ett kök, eller kanske ska de bo i sämre miljöer. Det tror Vänsterpartiet inte alls på. Husen vi bygger i dag ska stå i kanske hundra år, och att då avstå från att bygga på bästa möjliga sätt är faktiskt bara dumt. Då byter du ut kortsiktiga småvinster mot långvariga problem. Det har vi absolut inte råd med. Vi ska ha bra bostäder för alla som bor i Sverige.

Att komma åt bostadssegregationen är en av våra viktigaste frågor framöver. Där vet vi att allmännyttan spelar stor roll. Med den kan vi se till att bygga mer blandat, bygga hyresrätter där de är alldeles för få, bygga ihop city och förort och se till att samhällsservice finns i alla delar av våra städer och bostadsområden.

I veckan kunde SVT visa att många använder pengarna i det kommunala bolaget till att betala för annan kommunal verksamhet. Det är förstås helt fel tajmning att göra det nu när bostadsbristen är så stor och trångboddheten ökar. Värst var Stockholmsmoderaterna från förra mandatperioden, som tog ut miljarder ur bostadsbolaget för att finansiera skattesänkningar åt välbeställda stockholmare. Pengarna hade kunnat gå till nya hyresrätter i stället. Det är därför angeläget att skärpa begränsningsreglerna kring uttagen ur de kommunala bostadsbolagen.

Större tag krävs nu för att bygga bort bostadsbristen. Det har vi klarat för i Sverige, och det kommer vi att klara nu också. Det är en fråga om politisk vilja. Med de vänliga medskicken till regeringen yrkar jag bifall till civilutskottets förslag i betänkande CU16.

Anf. 181 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Det är frestande att bemöta Nooshi Dadgostars anförande, men eftersom jag tycker att vi ska hålla oss till PBL-frågorna väljer jag att inte göra det.

Det är ganska intressant, för en fråga som ställdes till en annan ledamot var: Om ni inte hade varit ett stödparti, hade ni då ställt upp på ett regeringsförslag som innebär att överklagande av detaljplaner inte ska ligga kvar på länsstyrelserna utan flyttas till mark- och miljödomstolarna? Det är naturligtvis en hypotetisk fråga, men möjligen skulle man kunna hitta

svaret i det jag hörde Nooshi säga – att allmänintresset ska gå före egenintresset. Det låter ju jättebra, för allmänintresset vi har är att bygga fler bostäder. Ett egenintresse man kan ha är att överklaga ett bygglov, och det tycker ju inte Nooshi Dadgostar att någon annan än länsstyrelsen ska hantera.

Enligt Vänsterpartiets historik under de senaste fyra åren, och även i dag i viss mån, är det inte allmänintresset som ska gå före egenintresset. Man är emot förändringar av bullerriktvärdena, och man är emot förändringar som innebär att kommunerna själva får bestämma kring planbeslut – vilka som ska fatta besluten och i vilka fall det behöver tas fram en detaljplan. Man är emot det vi diskuterar här i dag, nämligen att det inte ska vara tillåtet att göra okynnesöverklaganden och att vi ska ytterligare förenkla och förkorta överklagandeprocessen.

Regionplanering är ett förslag vi inte har fått fram på bordet ännu, men jag kan undra vad Vänsterpartiet har för inställning till det. När det gäller de bygglovsbefriade åtgärderna, typ Attefallshus, takkupor och annat, var Vänsterpartiet emot, och när det gäller möjligheten att bygga strandnära är Vänsterpartiet också emot. Den nyfikna fråga jag har – vi kommer ju också att träffas i bostadsförhandlingarna – är därför: Vad är det för regelförenklingar Vänsterpartiet förespråkar?

Anf. 182 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag är jätteglad att Ola Johansson känner sig så frestad av mitt inlägg. Jag hoppas att det håller i sig under hela våren och under de bostadspolitiska samtalen.

Ola Johansson har missuppfattat Vänsterpartiets roll i svensk politik. Vi sitter alltså inte i regeringen, utan vi är det mest kreativa och pådrivande oppositionspartiet. Vi är nämligen med och driver igenom våra förslag utan att för den skull sitta i en regering. Vi är ett oppositionsparti som vill samtala, som gör det och som kommer fram till konkreta beslut. Ola Johanssons parti är *inte* ett sådant oppositionsparti, utan han har stängt dörren för samtal.

Jag vet inte exakt vad det är Ola Johansson efterfrågar. Vi ställer ju oss bakom betänkandet, och precis som jag sa är det, om vi ska vara helt ärliga, inte Vänsterpartiets väljare som överklagar bostadsprojekten. Om man går ut och pratar med kommunpolitikerna ser man att det tyvärr finns en rädsla för att bygga flerfamiljshus och hyresrätter i områden där det finns stora villamattor, för kommunerna är oroliga att det ska komma många människor och överklaga.

Vi ser nu till exempel i Göteborg, där man vill placera bostäder för nyanlända svenskar i villaområden, att det blir ett väldigt hallaballo kring det. Det tycker jag är ganska otrevligt. Det där finns underliggande.

Jag tycker fortfarande att allmänintresset är att bygga många fler bostäder, bra bostäder. För det krävs det en bra samrådsprocess där vi kan väga in alla olika intressen. För det krävs det ett regelverk – så är det bara. Vi måste kontrollera markförhållanden. Vi måste se till att det finns förskolor. Vi måste väga in alla de här intressena. Vi kan inte bara strunta i alltihop.

Prot. 2015/16:74

3 mars

-----

*En kortare
instanskedja för
detaljplaner och
områdesbestämmelser*

Anf. 183 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Jag uppfattar nog att Vänsterpartiets roll i svensk politik är att vara emot det som kan leda framåt i bostadspolitiken. Vad är ni för, förutom det som jag inte skulle debattera med dig om, skattefrågor eller frågor som rör subventioner och sådant som rör hyressättningen?

Det jag är nyfiken på att få veta här nu är vilken typ av regelförenklingar som Nooshi Dadgostar skulle kunna tänka sig att gå med på i de kommande bostadssamtalen. Det enda vi har fått höra Nooshi Dadgostar tala om här nu är att vi allesammans ska bo i likadana bostäder till samma kostnad. Men det är, ursäkta, fru talman, inte en framkomlig väg i politiken. Så kommer det inte att bli, även om det är Vänsterpartiets dröm.

Är det så att detta är Vänsterpartiets förhoppningar inför bostadssamtalen är jag ledsen att jag kommer att behöva säga tack och adjö till Nooshi Dadgostar efter ett eller två möten. Men det vore väl synd att komma till ett samtal om bostäder utan egna förslag och med en historik som innebär att man säger nej till allting som förbättrar och förenklar, samtidigt som man i debatten påstår att ett allmänintresse ska gå före ett egenintresse.

Jag är också lite nyfiken på vilken empiri Nooshi Dadgostar bygger påståendet på att det inte är Vänsterpartiets väljare som överklagar bostadsplaner.

Anf. 184 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Tack, Ola Johansson!

Vänsterpartiet är det parti i hela kammaren som levererar de förslag som skulle ge flest bostäder. 50 000 hyresrätter skulle vi få med det förslag om förmånliga statliga lån som Vänsterpartiet levererade för några veckor sedan. Ola Johanssons förslag kommer inte ens i närheten av detta.

Att göra de förändringar som Ola Johansson föreslår skulle väl kanske ge ytterligare två tre bostäder. Är det inte så, Ola Johansson? Det är det som är skillnaden mellan oss: Tre bostäder med Ola Johanssons politik och 50 000 med Vänsterpartiets politik.

Jag levererar gärna ytterligare förslag. Jag tycker att vi ska ha en regional planering, därför att det är ett problem att Danderyds kommun i dag har sålt ut hela sin allmännyttan. De ligger tio minuter från Stockholms universitet men levererar 60 bostäder på ett år. Det är ett problem.

Det är ett problem att Ekerö inte bygger. Det är ett problem att Salem inte bygger. Det är ett problem att i en jättestor region som behöver så många bostäder har flera borgerliga kommuner sålt ut hela sin allmännyttan och säger stopp till byggprojekten. Så kan vi inte ha det! Alla kommuner måste bidra med bostäder för att vi ska komma åt bostadsbristen.

Vi tycker att vi ska göra regeländringar i allmännyttan. I dag har vi någonting som heter affärsmässiga principer i de allmännyttiga bostadsbolagens lagstiftning. Kommunpolitikerna har i dag gjort en tolkning som Vänsterpartiet och Sabo för övrigt inte håller med om. Man har ett större handlingsutrymme än vad man tror. Men om vi tolkar den här lagstiftningen olika tycker vi att regeringen måste gå in och förändra det regelverk som finns i allmännyttan i dag som gör att man inte tror sig kunna bygga fler bostäder än de som nu byggs.

Om allmännyttan börjar bygga ute i våra kommuner kommer de privata bolagen att följa efter, och det vore väldigt bra för Sverige.

Prot. 2015/16:74
3 mars

-----
*En kortare
instanskedja för
detaljplaner och
områdesbestämmelser*

Anf. 185 ROBERT HANNAH (L) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att påpeka att den storslagna satsning, som de rödgröna partierna pratar om här på subventioner och liknande kostar ungefär 5 miljarder. Det är ungefär lika mycket som Magdalena Andersson tog ut från Akademiska Hus vinster i stället för att låta dem bygga bostäder också. Man kan väl säga att den här regeringen agerar på samma sätt som Alliansen gjorde när de styrde i Stockholms stad. Det är lätt att peka finger åt andra men kanske mindre lätt att göra det åt sig själva.

Men det var egentligen inte det jag ville prata om. Jag vill prata lite grann med riksdagsledamoten Nooshi Dadgostar om flyktingmottagandet.

Alla partier som står för en generös flyktingpolitik måste ju också kunna backa upp den med en bostadspolitik som gör det möjligt att ge människor som flytt till Sverige tak över huvudet på ett rimligt sätt. Just nu bygger vi tillfälliga bostäder, containrar, med tillfälliga bygglov som det är osäkert om vi kommer att få till stånd.

Från Liberalernas sida har vi under flera månaders tid nu begärt att regeringen ska införa ett humanitärt undantagstillstånd i PBL, så att till exempel lokaler kan omvandlas till bostäder så snabbt som möjligt och människor slipper att sova i sängar i Malmömässan, till exempel. Vi har sagt att vi vill se till att man kan bygga asylboenden för människor snab-
bare. Vi har sagt att vi inte vill se en situation där man tvingas ta ut kommunala bostäder och ge dem till asylsökande, för det finns så otroligt många i bostadskön – 500 000 i Stockholm, till exempel.

Anser Nooshi Dadgostar att vi i Sverige har kapacitet att sätta tak över huvudet på alla de här människorna med den bostadspolitik som vi har nu utan att göra några regelförenklingar? Finns det någonting som Vänsterpartiet anser att man kan göra, regelförenklingar eller annat, för att få fram lägenheter väldigt snabbt här och nu?

Anf. 186 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Tack, Robert Hannah, för den väldigt angelägna frågan!

Om jag minns rätt var både du och jag på Boverket för några månader sedan. Där såg vi utvecklingen av befolkningen i förhållande till hur många bostäder vi bygger. Den graf som visade att vi blir många fler ökade väldigt kraftigt 2006, när alliansregeringen kom till makten, samtidigt som det under den perioden byggdes väldigt lite. Och man tog bort investeringsstödet, vilket gjorde att byggnationen droppade kraftigt. Från och med 2006 och framåt, då vi blev väldigt många fler i Sverige, byggdes det allt mindre.

De borgerliga partierna lyckades bygga upp ett enormt stort underskott under den period de satt vid makten. När man lyssnar på den här debatten ska man veta att den här bostadsbristen inte kom i och med ett flyktingmottagande, utan det är en underliggande politik under två mandatperioder som har gjort att vi har alldeles för få bostäder i förhållande till den befolkning vi har i dag.

Jag håller med Robert Hannah om att Akademiska Hus borde ta ett mycket större ansvar för bostadsbyggandet. Vi tycker att den förordning som kom för några månader sedan om anläggningsboenden var helt rimlig.

Vi kan absolut titta på hur vi gör förändringar för att vi ska kunna utnyttja den enorma kapacitet som ändå finns ute i kommunerna. Det finns rätt många tomma lokaler och anläggningar ute i kommunerna. Dem behöver vi kunna använda. Jag är absolut med på det.

Jag tycker att vi behöver titta på hur vi också kan ge människor för-månen att kunna hyra ut till exempel ett rum eller ett fritidshus. Kan vi titta på de regelverken så att människor kan känna sig engagerade och medverkar i detta?

Anf. 187 ROBERT HANNAH (L) replik:

Fru talman! Det råder delade meningar om vem som gjorde vad eller vad man inte gjorde. Men jag kan väl sammanfatta att under de år som Göteborgs kommun styrts av de rödgröna, sedan 1994, har man aldrig någonsin klarat målen. Man ligger klart efter och är Sveriges mest segregerade stad på grund av bristen på bostadsbyggande. Vem som är ansvarig kan vi prata om väldigt många gånger. Men frågan här gäller i praktiken: Har vi i dag kapacitet att ge tak över huvudet för de asylsökande som finns här? Jag har svårt att se det.

Vad det här kommer att leda till är att områden som du och jag bryr oss väldigt mycket om, områden i Göteborgs, Stockholms och Malmös förorter, kommer att tvingas att ta det stora ansvaret på grund av att vi inte har tak över huvudet för de asylsökande. Jag är rädd att Gårdsten kommer att få ännu fler invånare. Jag är rädd att Biskopsgården kommer att få ännu fler invånare. Jag är rädd att Göteborgs förorter kommer att bli ännu mer segregerade.

Jag håller med Nooshi Dadgostar om det hon sa i sitt anförande, att det allmänna intresset måste gå före och att vi måste effektivisera överklagandeprocesserna. För mig handlar det helt enkelt om att jag inte vill se mer segregation i Sverige. Jag vill se alla typer av boendemiljöer – hyresrätter, bostadsrätter och egnahem – i alla delar av städerna. Men då måste man backa upp det med en substantiell politik.

Det går inte bara att säga att vi ska använda lokaler utan att säga att vi behöver en lagstiftning som möjliggör att vi kan använda lokaler för bostäder.

Mina frågor kvarstår: Anser Vänsterpartiet att vi behöver ett humanitärt undantag i PBL så att vi kan sätta tak över huvudet på flyktingar och får fram boenden snabbt? Vad anser Vänsterpartiet kan göras mer förutom att tycka att något är bra? Alla här inne kan ställa upp på att vi ska sätta tak över huvudet på asylsökande, men frågan är hur och med vilken lagstiftning Vänsterpartiet tänker bidra till detta.

Anf. 188 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Robert Hannah för en viktig fråga. Det är inte bara asylsökande som är bostadslösa i dag. Det är studenter, och det är äldre som inte orkar bo i sin trevåningsvilla längre men inte har några äldreboendestäder att flytta till.

Problemet är större än så. Det blir lite smått om vi bara pekar ut dem som kom hit förra veckan. Bostadsbristen angår oss alla. Det är därför det är ett samhällsproblem.

Vi har fått regelförenklningar för anläggningsboenden. Det har vi inte sagt något om. Finns det fortfarande problem där är jag angelägen om att

vi sätter oss ned och tittar på det, för jag vet att det finns många lokaler och anläggningar. Jag får samtal från Folkets Hus om att de inte kan hyra ut sina lokaler för att det finns regler som förhindrar det. Det är dåligt. Vi ska absolut titta på detta.

Det är inte fel att ha ett industrialiserat byggande, det vill säga att vi monterar hus i en fabrik, lyfter ut dem och ställer dem på marken. Om det är det Robert Hannah menar med containrar har vi olika uppfattning. Jag menar att det inte behöver innebära en kvalitetssänkning bara för att man bygger väggen i en fabrik i stället för på plats. Jag har inga problem med det.

Jag hoppas att Robert Hannah, som är från Göteborg, tycker att det är bra och arbetar för att placera till exempel bostäder för nyanlända i områden som Billdal och Askim för att bryta segregationen. Det är väl positivt om vi ser till att människor möts i vardagen.

Något som skulle vara extremt negativt och öka segregationen är marknadshyror, Robert Hannah.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

§ 18 Riksrevisionens rapport om samhällets stöd till överskuldssatta

Civilutskottets betänkande 2015/16:CU17
Riksrevisionens rapport om samhällets stöd till överskuldssatta (skr. 2015/16:66)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

§ 19 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 2 mars

2015/16:447 Åtgärder mot handel med stulna kulturföremål

av *Cecilia Magnusson* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:448 Energipolitiken

av *Lars Hjälmered* (M)
till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2015/16:449 Moderna bussar i kollektivtrafiken i Göteborg

av *Lars Hjälmered* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:450 Vikten av kommunal konsumentvägledning

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)
till statsrådet Per Bolund (MP)

Prot. 2015/16:74

3 mars

-----

*En kortare
instanskedja för
detaljplaner och
områdesbestämmelser*

2015/16:451 Internationella styrmedel för minskade utsläpp från flyg
av *Johan Hultberg* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)
2015/16:452 Hållbara städer och hållbara transporter
av *Johan Hultberg* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)
2015/16:453 Finansiering av svensk film
av *Cecilia Magnusson* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 2 mars

2015/16:885 Sanering av mark för att underlätta bostadsbyggande
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)
2015/16:886 Syrienstrategin
av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)
2015/16:887 Försäkringskostnader för asylboenden
av *Ola Johansson* (C)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2015/16:888 Växjö kommuns överklagan om utvidgat strandskydd
av *Johan Hultberg* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)
2015/16:889 Missgynnande av svenska företag vid offentlig upphandling
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)
2015/16:890 Norrlands skatterabatt
av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Ibrahim Baylan (S)
2015/16:891 Kulturarvspolitik
av *Angelika Bengtsson* (SD)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)
2015/16:892 Id-kontroller för inresa i Sverige
av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)
2015/16:893 Statskontorets analys av Statens musikverk
av *Angelika Bengtsson* (SD)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)
2015/16:894 Nödnumret 112
av *Lotta Olsson* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)
2015/16:895 Utredning om det skatterättsliga företrädaransvaret
av *Mats Persson* (L)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 2 mars

2015/16:836 Människosmuggling

av *Beatrice Ask* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:864 Norskt lagförslag om möjlighet att frångå asylrätten

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:863 Statliga bolags miljö- och klimatrapportering

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:862 När barn dör till följd av brott

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:861 Sanktionsavgifter för andra än yrkesfiskare

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:841 Krav enligt kollektivavtal vid offentlig upphandling

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2015/16:856 Regeringens arbetslöshetsmål

av *Edward Riedl* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:855 Kärnkraftens framtid

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2015/16:842 Förskollärare i fristående förskolor

av *Maria Stockhaus* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:845 Fusk med parkeringstillstånd

av *Anders Åkesson* (C)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:846 Åtgärder vid ifrågasättande av examenstillstånd

av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:848 Energimyndigheten och forskning

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2015/16:847 Utredning av resursfördelningssystemet

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:850 Finansieringen av Kvarkenfärjan

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:851 Viltvård

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:854 Beredskapsmuseet i Helsingborg

av *Jonas Jacobsson Gjørtler* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:852 Vindkraftspark i Hanöbukten

av *Jens Holm* (V)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:853 Kontrollprogram och djurskyddet

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:857 Svenskt ansvar för nyttjande av slavarbete

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:809 Lex Sarah-anmälningar gällande ensamkommande flyktingbarn

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:839 Försvarsministerns bostad i Militärhögskolans bostadsstiftelse

av *Johan Hedin* (C)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:830 Skador för fiskare i Östersjön

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:828 Natos insats mot flyktingsmuggling

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:827 Beteskrav för mjölkkor

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:826 Apotekarkajen i Slite

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:825 Möjligheten till innovationsupphandling inom försvaret

av *Dag Klackenborg* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:824 Handläggningstiderna vid arbetskraftsinvandring

av *Aron Modig* (KD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:834 Ambassaden i Hanoi

av *Karin Enström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:833 Kostnaden för id-kontroller

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:837 Medevac-förmåga i Mali

av *Lena Asplund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:812 Förenklad lagstiftning för enskilda vägar

av *Anders Åkesson* (C)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:840 Enskilda vägar
av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet *Anna Johansson* (S)
2015/16:838 Socialt protokoll
av *Tina Ackeoft* (L)
till statsminister *Stefan Löfven* (S)

Prot. 2015/16:74
3 mars
-----

§ 22 Kammaren åtskildes kl. 18.52.

Förhandlingarna leddes
av tjänstgörande ålderspresidenten *Susanne Eberstein* från sammanträdets
början till ajourneringen kl. 13.57,
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.57,
av talmannen därefter till och med § 17 anf. 164 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Val av ordförande i Valprövningsnämnden	1
§ 2 Val av ersättare för ordföranden i Valprövningsnämnden	1
§ 3 Val av ersättare för ordföranden i riksdagens överklagandenämnd	1
§ 4 Avsägelse	2
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning	2
§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 7 Ärende för hänvisning till utskott	3
§ 8 Ensamkommande barn	4
Socialutskottets betänkande 2015/16:SoU18	4
Anf. 1 EMMA HENRIKSSON (KD).....	4
Anf. 2 CECILIA WIDEGREN (M)	5
Anf. 3 YASMINE LARSSON (S)	8
Anf. 4 CECILIA WIDEGREN (M) replik	10
Anf. 5 YASMINE LARSSON (S) replik	11
Anf. 6 CECILIA WIDEGREN (M) replik	11
Anf. 7 YASMINE LARSSON (S) replik	11
Anf. 8 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	11
Anf. 9 YASMINE LARSSON (S) replik	12
Anf. 10 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	12
Anf. 11 YASMINE LARSSON (S) replik	13
Anf. 12 CARINA HERRSTEDT (SD).....	13
Anf. 13 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	15
Anf. 14 CARINA HERRSTEDT (SD) replik	16
Anf. 15 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	16
Anf. 16 CARINA HERRSTEDT (SD) replik	17
Anf. 17 JAN LINDHOLM (MP).....	17
Anf. 18 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	20
Anf. 19 JAN LINDHOLM (MP) replik	20
Anf. 20 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	21
Anf. 21 JAN LINDHOLM (MP) replik	21
Anf. 22 STAFFAN DANIELSSON (C).....	22
Anf. 23 MAJ KARLSSON (V).....	23
Anf. 24 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	25
Anf. 25 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	28
Anf. 26 CECILIA WIDEGREN (M) replik	30
Anf. 27 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S) replik.....	31
Anf. 28 CECILIA WIDEGREN (M) replik	31
Anf. 29 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S) replik.....	32
(forts. § 10).....	32
Ajournering.....	32
Återupptagna förhandlingar	32
§ 9 Frågestund	32
Anf. 30 TREDJE VICE TALMANNEN.....	32
<i>Regelförenklingar på bostadsområdet.....</i>	<i>33</i>
Anf. 31 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	33
Anf. 32 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	33

Anf. 33 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	33	Prot. 2015/16:74
Anf. 34 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	33	3 mars
<i>Flyktingsituationen i Grekland</i>	34	-----
Anf. 35 RASMUS LING (MP).....	34	
Anf. 36 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	34	
Anf. 37 RASMUS LING (MP).....	34	
Anf. 38 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	34	
<i>Tvingande hälsoundersökning av flyktingar</i>	35	
Anf. 39 CHRISTINA ÖSTBERG (SD).....	35	
Anf. 40 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	35	
Anf. 41 CHRISTINA ÖSTBERG (SD).....	35	
Anf. 42 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	36	
<i>Investeringar i pilot- och demonstrationsanläggningar</i>	36	
Anf. 43 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	36	
Anf. 44 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	36	
Anf. 45 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	36	
Anf. 46 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	37	
<i>Åtgärder mot fusk i åkeribranschen</i>	37	
Anf. 47 DANIEL SESTRAJCIC (V).....	37	
Anf. 48 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	37	
Anf. 49 DANIEL SESTRAJCIC (V).....	38	
Anf. 50 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	38	
<i>Villkoren för offentlig upphandling</i>	38	
Anf. 51 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M)	38	
Anf. 52 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	38	
Anf. 53 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M)	39	
Anf. 54 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	39	
<i>Bostadskrisen</i>	39	
Anf. 55 ROBERT HANNAH (L).....	39	
Anf. 56 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	40	
Anf. 57 ROBERT HANNAH (L).....	40	
Anf. 58 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	40	
<i>Regelförenklingar för ökat bostadsbyggande</i>	40	
Anf. 59 CAROLINE SZYBER (KD).....	40	
Anf. 60 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	41	
Anf. 61 CAROLINE SZYBER (KD)	41	
Anf. 62 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	41	
<i>Exporten av svensk life science</i>	41	
Anf. 63 INGELA NYLUND WATZ (S).....	41	

Anf. 64 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	42
Anf. 65 INGELA NYLUND WATZ (S).....	42
Anf. 66 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	42
<i>Sveriges kapacitet i flyktingmottagandet</i>	43
Anf. 67 JOHAN FORSSELL (M).....	43
Anf. 68 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	43
Anf. 69 JOHAN FORSSELL (M).....	43
Anf. 70 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	43
<i>Finansieringen av flyktingmottagandet</i>	44
Anf. 71 MARKUS WIECHEL (SD).....	44
Anf. 72 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	44
Anf. 73 MARKUS WIECHEL (SD).....	44
Anf. 74 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	45
<i>Kostnaden för ny höghastighetsjärnväg</i>	45
Anf. 75 ANNIKA QARLSSON (C).....	45
Anf. 76 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	45
Anf. 77 ANNIKA QARLSSON (C).....	46
Anf. 78 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	46
<i>Åtgärder för ökat anpassat boende för äldre</i>	46
Anf. 79 SHADIYE HEYDARI (S).....	46
Anf. 80 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP).....	46
Anf. 81 SHADIYE HEYDARI (S).....	47
Anf. 82 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP).....	47
<i>Åtgärder för förbättrad tillgänglighet</i>	47
Anf. 83 BENGT ELIASSON (L).....	47
Anf. 84 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	47
Anf. 85 BENGT ELIASSON (L).....	48
Anf. 86 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	48
<i>Maskeringsförbud vid idrottsevenemang</i>	48
Anf. 87 BEATRICE ASK (M).....	48
Anf. 88 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	48
Anf. 89 BEATRICE ASK (M).....	48
Anf. 90 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	49
<i>Arbetet mot osund konkurrens inom transportsektorn</i>	49
Anf. 91 RIKARD LARSSON (S).....	49
Anf. 92 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	49
Anf. 93 RIKARD LARSSON (S).....	49
Anf. 94 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	50
<i>Åtgärder mot svarthandel med hyresbostäder</i>	50
Anf. 95 OLA JOHANSSON (C).....	50

Anf. 96 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	50	Prot. 2015/16:74
Anf. 97 OLA JOHANSSON (C)	50	3 mars
Anf. 98 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	51	-----
<i>Skånska kommuners fordringar på Migrationsverket</i>	51	
Anf. 99 BORIANA ÅBERG (M).....	51	
Anf. 100 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	51	
Anf. 101 BORIANA ÅBERG (M).....	52	
Anf. 102 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	52	
<i>Förutsättningarna för den svenska besöksnäringen</i>	52	
Anf. 103 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	52	
Anf. 104 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	52	
Anf. 105 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	53	
Anf. 106 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	53	
Anf. 107 TREDJE VICE TALMANNEN	53	
<i>Riktvärdena för buller</i>	53	
Anf. 108 MATS GREEN (M)	53	
Anf. 109 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	54	
<i>Bekämpande av hot och hat på nätet</i>	54	
Anf. 110 SANNE ERIKSSON (S)	54	
Anf. 111 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	54	
<i>Arbetet mot bostadsinbrott</i>	55	
Anf. 112 KRISTER HAMMARBERGH (M)	55	
Anf. 113 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	55	
<i>Regelförenklningar för ökat bostadsbyggande för ungdomar</i>	55	
Anf. 114 HANS ROTHENBERG (M)	55	
Anf. 115 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	55	
<i>Låglönejobb och den svenska modellen</i>	56	
Anf. 116 MONICA GREEN (S).....	56	
Anf. 117 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	56	
<i>Bredband på landsbygden och lantbrevbärartjänsterna</i>	57	
Anf. 118 ERIK OTTOSON (M).....	57	
Anf. 119 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	57	
<i>Preskriptionstiden för övergrepp mot barn</i>	57	
Anf. 120 HILLEVI LARSSON (S).....	57	
Anf. 121 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	58	
<i>Bredbandsutbyggnaden på landsbygden</i>	58	
Anf. 122 LOTTA OLSSON (M).....	58	
Anf. 123 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	58	
<i>Lämpligheten av politikernas uttalanden om pågående polisutredningar</i>	58	
Anf. 124 ANDREAS NORLÉN (M).....	58	

Anf. 125 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	59
Anf. 126 TREDJE VICE TALMANNEN.....	59
§ 10 (forts. från 8 §) Ensamkommande barn (forts. SoU18).....	59
Anf. 127 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L) replik	59
Anf. 128 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S) replik	60
Anf. 129 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L) replik	60
Anf. 130 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S) replik	60
Anf. 131 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	61
Anf. 132 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S) replik	61
Anf. 133 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	62
Anf. 134 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S) replik	62
(Beslut fattades under § 13.)	63
§ 11 Riksrevisionens rapport om patientsäkerhet	63
Socialutskottets betänkande 2015/16:SoU9	63
Anf. 135 JENNY PETERSSON (M)	63
Anf. 136 PER RAMHORN (SD)	65
Anf. 137 EMMA HENRIKSSON (KD).....	66
Anf. 138 KRISTINA NILSSON (S)	67
(forts. § 14).....	67
Ajournering	68
Återupptagna förhandlingar	68
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 2 mars	68
MJU7 Riksrevisionens rapport om tillsyn över transporter av farligt avfall m.m.	68
MJU9 Landsbygdspolitik	69
§ 13 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	71
SoU18 Ensamkommande barn	71
§ 14 (forts. från § 11) Riksrevisionens rapport om patientsäkerhet (forts. SoU9).....	72
Anf. 139 JENNY PETERSSON (M) replik	72
Anf. 140 KRISTINA NILSSON (S) replik	72
Anf. 141 JENNY PETERSSON (M) replik	73
Anf. 142 KRISTINA NILSSON (S) replik	73
Anf. 143 JAN LINDHOLM (MP).....	73
Anf. 144 STAFFAN DANIELSSON (C).....	74
Anf. 145 KARIN RÅGSJÖ (V)	75
Anf. 146 BARBRO WESTERHOLM (L).....	76
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)	77
§ 15 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet	77
Försvarsutskottets betänkande 2015/16:FöU5	77
Anf. 147 MIKAEL JANSSON (SD).....	77
Anf. 148 STIG HENRIKSSON (V).....	79
Anf. 149 MATTIAS OTTOSSON (S)	80
Anf. 150 ANNICKA ENGBLOM (M)	81
Anf. 151 STIG HENRIKSSON (V) replik.....	83
Anf. 152 ANNICKA ENGBLOM (M) replik	83
Anf. 153 STIG HENRIKSSON (V) replik.....	84

Anf. 154 ANNICKA ENGBLOM (M) replik	84	Prot. 2015/16:74
Anf. 155 JAKOP DALUNDE (MP).....	85	3 mars
Anf. 156 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	85	-----
(Beslut skulle fattas den 9 mars.).....	87	
§ 16 Skydd för geografisk information	87	
Försvarskommitténs betänkande 2015/16:FöU6.....	87	
(Beslut skulle fattas den 9 mars.).....	87	
§ 17 En kortare instanskedja för detaljplaner och		
områdesbestämmelser	87	
Civilutskottets betänkande 2015/16:CU16.....	87	
Anf. 157 CAROLINE SZYBER (KD).....	87	
Anf. 158 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	89	
Anf. 159 OLA JOHANSSON (C).....	90	
Anf. 160 ROBERT HANNAH (L).....	93	
Anf. 161 LEIF NYSMED (S).....	95	
Anf. 162 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik.....	97	
Anf. 163 LEIF NYSMED (S) replik.....	97	
Anf. 164 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik.....	97	
Anf. 165 LEIF NYSMED (S) replik.....	98	
Anf. 166 ROBERT HANNAH (L) replik.....	98	
Anf. 167 LEIF NYSMED (S) replik.....	99	
Anf. 168 ROBERT HANNAH (L) replik.....	99	
Anf. 169 LEIF NYSMED (S) replik.....	100	
Anf. 170 ROGER HEDLUND (SD)	100	
Anf. 171 EMMA HULT (MP)	101	
Anf. 172 OLA JOHANSSON (C) replik.....	103	
Anf. 173 EMMA HULT (MP) replik	103	
Anf. 174 OLA JOHANSSON (C) replik.....	104	
Anf. 175 EMMA HULT (MP) replik	104	
Anf. 176 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	105	
Anf. 177 EMMA HULT (MP) replik	105	
Anf. 178 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	105	
Anf. 179 EMMA HULT (MP) replik	106	
Anf. 180 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	106	
Anf. 181 OLA JOHANSSON (C) replik.....	108	
Anf. 182 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	109	
Anf. 183 OLA JOHANSSON (C) replik.....	110	
Anf. 184 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	110	
Anf. 185 ROBERT HANNAH (L) replik.....	111	
Anf. 186 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	111	
Anf. 187 ROBERT HANNAH (L) replik.....	112	
Anf. 188 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	112	
(Beslut skulle fattas den 9 mars.).....	113	
§ 18 Riksrevisionens rapport om samhällets stöd till		
överskudsatta	113	
Civilutskottets betänkande 2015/16:CU17	113	
(Beslut skulle fattas den 9 mars.).....	113	
§ 19 Anmälan om interpellationer.....	113	
§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	114	
§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	115	

